

72
P. CORNEILLE

ΕΙΣ ΤΗ Δ

Ο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ
ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1899

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

P. CORNEILLE

Ο ΣΙΔ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1899

AKAΔHMIA

AOHNΩN

Τ Ω,

ΔΑΙΜΟΝΙΩ, ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΙΕΡΟΦΑΝΤΗ,

Mounet-Sully

ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙ ΑΥΤΟΥ ΕΝΘ' ΑΝΕΠΑΥΘΗ

Ο ΦΙΛΗΘΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

τοῦ γαλατοῦ Δισχυίου

τὸ ἐξελληνισθὲν ἀριστοτέχνημα

ΑΦΙΕΡΟΙ

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ

Ο ΣΙΔ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΠΡΟΣΩΠΑ .

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ, πρῶτος βασιλεὺς τῆς Καστιλλίας

ΔΟΝΑ ΟΥΡΡΑΚΑ, ὑψάντη (βασιλόπαις) τῆς Καστιλλίας

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ, πατὴρ τοῦ δὸν Ροδρίγου

ΔΟΝ ΓΟΜΕΣ, κόμης Γόρμας, πατὴρ τῆς Χιμένης

ΧΙΜΕΝΗ, θυγάτηρ τοῦ δὸν Γομές

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ, ἐραστὴς τῆς Χιμένης

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ἀντεραστὴς τοῦ δὸν Ροδρίγου

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

ΔΟΝ ΑΛΟΝΣΟΣ } καστιλλιανὸς εὐπατρίδαι

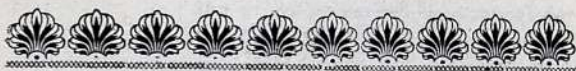
ΕΛΕΟΝΩΡΑ, παιδαγωγὸς τῆς ὑψάντης

ΕΛΒΙΡΑ, παιδαγωγὸς τῆς Χιμένης

Εἷς ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ τῆς ὑψάντης

Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Σεβίλλῃ

τῷ 1060 μ. Χρ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Χιμένη, Ἑλβίρα

ΧΙΜΕΝΗ

Εἰλικρινῶς μοι λέγεις τὴν ἀλήθειαν,
Ἑλβίρα, καὶ τῶν λόγων τοῦ πατρός σου οὐδὲν
μοι ἀποκρύπτεις;

ΕΛΒΙΡΑ

Ἦδοντὴν ἀνεκφραστον
αἰσθάνομαι εἰσέτι. Τόσον ἐκτιμᾷ
ὁ κόμης τὸν Ροδρίγον, ὅσον καὶ ὅμεις
τὸν ἀγαπάτε. Ἄν θ' ἐμάντευσα καλῶς,
αὐτὸς θὰ διατάξῃ τὴν Χιμένην του
τοῦ δὸν Ροδρίγου νὰ δεχθῇ τὸν ἔρωτα.

ΧΙΜΕΝΗ

Καὶ πόθεν τάχα κρίνεις ὅτι ὁ πατήρ
τὴν ἐκλογὴν μου εὐμενῶς θ' ἀποδεχθῇ;
Τί γὰρ ἐλπίσω; λέγε· ἡ καρδία μου
τοὺς λόγους σου ἀπλήστως ἀπεκδέχεται.
Πιστεύεις ὅτι εἶναι δυνατόν ποτε
ὑπερηφάνως, ἐλευθέρως, φανερώς,

τοῦ ἔρωτός μας νὰποκαλυφθῇ τὸ πῶρ ;
Σὲ ἐπηρώτα περὶ ὧσων παρὰ σοὶ
ὁ δὼν Ροδρίγος καὶ δὼν Σάγχχος μυστικῶς
διενεργοῦσι ; Μὴ τῷ ἀπεκάλυψας
τὸ ἄνισον τοῦ φίλτρου τῆς καρδίας μου,
οὐδ' ἔνεκ' ἀποκλίνει πρὸς τὸν ἕτερον
τῶν δύο ἐραστῶν μου ;

ΕΛΒΙΡΑ

Ἄπαγε· οὐχί.

Τῷ εἶπον μόνον ὅτι, ἀδιάφορος
πρὸς ἀμφοτέρους, εἰς οὐδένα ἐξ αὐτῶν
ἐλπίδας οὔτ' ἀρνεῖσθε, οὔτε δίδετε
καὶ οὔτ' ἐρωτοτρόπως, οὔτε αὐστηρῶς
πρὸς τούτους φερομένη, ἀποκδέχεσθαι
νὰ σοὶ ὀρίσῃ ὁ πατήρ τὴν ἐκλογὴν
τοῦ μέλλοντος συζύγου. Τὸν κατέθελε
τὸ σέβας τοῦτο, ὡς μοὶ ἀπεδείκνυσεν
τὰ μειδιῶντα χεῖλη του. Καὶ ἐπειδὴ
τὰ πάντα θέαν νὰ ἀφῇ τῇσιν, ἰδοὺ
εἰς περὶ τούτων εἶπε καὶ περὶ ὑμῶν.

„Αὐτὸ βεβαίως ἦτο τὸ καθήκον τῆς.

„Ἐξ ἐπισήμου γενεᾶς ἀμφοτέροι,

„πιστῆς, ἀνδρείας, εἶναι μὲν νεώτατοι,

„ἀλλ' εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀκτινοβολεῖ

„ἡ θεσπεσία ἀρετὴ τοῦ γένους των.

„Τοῦ δὼν Ροδρίγου μάλιστα τὸ πρόσωπον

„ἱπποτισμοῦ τελείου εἶναι πρότυπον.

„Τοσοῦτον εἶναι γόνιμον τὸ γένος του.

„ἡρώων, ὥστε τρέφονται διὰ θαφνῶν

„ἐκ γενετῆς οἱ παῖδες. Τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,

„ἐφόσον ἦτο νέος, ἀπαράμιλλος

„ἐθεωρεῖτο ἡ ἡρωϊκὴ ὁρμή.

„καὶ αἱ ρυτίδες ἐπὶ τοῦ μετώπου του,

„τοὺς περιδόξους ἄθλους του χαράξασαι,

„ἀγγέλλουσιν εἰς πάντας ποῖος ἄλλοτε

„ὀπῆρξεν. Ὅ,τι εἶδον παρὰ τοῦ πατρὸς
„ἐγγύησις μοι εἶναι περὶ τοῦ υἱοῦ.
„Θὰ εἰρηρέσται τέλος τὸν πατέρα της
„ἐκλέγουσα ἐκείνον ἢ θυγάτηρ μου„.
Νὰ παρεδρεύσῃ σπεύδων εἰς συμβούλιον,
οὐ ἤγγιζεν ἡ ὥρα, δὲν ἐπρόλαβε
νὰ συμπληρώσῃ ὅσα λέγων ἤρχισεν
ἐκ τῶν ὀλίγων ὅμως τούτων λέξεων
τολμῶ νὰ συμπεράνω ὅτι μεταξύ
τῶν δύο ἐραστῶν σας ἡ καρδία του
οὐδόλως ἐνδοιάζει. Προκειμένου δὲ
τῆς τοῦ υἱοῦ του ἀγωγῆς διευθυντὴν
ὁ ἄναξ νὰ ἐκλέξῃ, τῆς τιμῆς αὐτῆς
τίς τοῦ πατρὸς σας εἶναι ἀξιώτερος;
Τ' ἀνδραγαθήματά του, ἡ ἀνδρεία του,
ὑπέροχον ἐκείνον ἀναδείξαντα,
ἀποσοβοῦσι πάντα συναγωνισμὸν.

Καὶ ἐπειδὴ τοῦ δὸν Ροδρίγου ὁ πατήρ
τοῦ συμβουλίου ἅμα λήξαντος σκοπεῖ
νὰ σὰς ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ὡς γυμνασιάρχου
κατανοεῖτε πόσον εἶναι ἔγκαιρος
ἡ πρότασις τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀφέλιμος
εἰς τὴν ταχεῖαν πλήρωσιν τῶν πόθων σας.

XIMENH

Βεβαρημένη ὅμως ἡ καρδία μου
ἀντὶ νὰ χαίρῃ θλίβεται. Τὸ πρόσωπον
τῆς τύχης νὰ ἀλλάξῃ μί' ἀρκεῖ στιγμή,
Φοβοῦμαι μήπως ἡ μεγάλη μου χαρὰ
εἰς ὀλεθρίαν συμφορὰν μετατραπῇ.

ELBIRA

Οἱ φόβοι σας ταχέως θὰ ἐκλείψωσι.

XIMENH

Προσμείνωμεν τὸ τέλος ὅπωςδὴποτε
Ἵπάγωμεν.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἡ Ἰρφάντη, Ἐλεονώρα, εἷς ἀκόλουθος.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἀκόλουθέ μου, ὕπαγε
πρὸς τὴν Χιμένην καὶ εἰπέ τη παρ' ἐμοῦ
ὅτι βραδύνει σήμερον παρὰ πολὺ
νὰ ἔλθῃ πρὸς με, ὅτι δ' ἡ ἀγάπη μου
βαρέως φέρει τὴν ἀμέλειαν αὐτῆς.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ἡ Ἰρφάντη, Ἐλεονώρα

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Σὰς βλέπω, δεσποινά μου, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
κατεχομένην πόθου, καὶ ἐκαστὴν δὲ
ζητοῦσαν νὰ ἀνεύρητ' ἐν τοῖς λόγοις της
εἰς τί σημεῖον ἔφθασεν ὁ ἔρως των.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Καὶ ἔχω λόγους. Τὴν ἐδίασα σχεδὸν
νὰ ὑποκύψ' εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ ἔρωτος·
ἐκ τῆς χειρὸς μου τὸν Ροδρίγον ἔλαβε,
καὶ δι' ἐμοῦ καὶ μόνης κατενίκησεν
ἐκεῖνος τῆς Χιμένης τὴν ἀπάθειαν.
Ἀφοῦ λοιπὸν εἶν' ἔργον μου ὁ ἔρως των,
τί σὲ ἐκπλήττει ἂν ἐνδιαφέρωμαι
νὰ ἶδω τὰ δεινά των καταπαύοντα;

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Καὶ ὅμως, ὅταν φαίνεται ὑπὲρ αὐτῶν
ἡ τύχη τρεπομένη, ἐλπίειν ἄμετρον
ἡ ὄψις σας προδίδει. Μὴ τὸ ἄγαλμα
τοῦ ἔρωτός των πλήττει τὴν καρδίαν σας
καὶ δυστυχῇ σὰς καθιστᾷ τὸ θέαμα

τῆς εὐτυχίας, ὅπῃ ἤς φροντίζετε ;
'Αλλὰ παρεξεστράπην· ἀκριτομυθῶ.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Συγκρατουμέν' ἡ θλιψίς μου δξύνεται.
'Αλλ' ἐπὶ τέλους ἄκουσον, ναί, ἄκουσον,
καὶ τὴν ἀδυναμίαν μου οἰκτείρουσα
τὴν ἀρετὴν μου θαύμασον Ἀμείλικτος
ὁ ἔρως εἶναι τύραννος. Τὸν νεαρὸν
ἱππότην τοῦτον, τὸν ὠραῖον ἔραστήν,
δὴ ἐκχωρῶ εἰς ἄλλην, φεῦ ! τὸν ἀγαπῶ.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Τὸν ἀγαπάτε ;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἐπὶ τῆς καρδίας μου
τὴν χεῖρα θές καὶ ἴδε' πῶς ταράττεται
εἰς τὸνομά του ;

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Σύγγνωτέ μοι, δεσπόνα,
ἀν' σεβασμοῦ καθήκον παραβαίνουσα,
τὸν ἔρωτά σας ψέγω. Βασιλοπαῖς σεῖς
ἀπλοῦν ἱππότην ἔραστήν ἐκλέγετε ;
Ὁ ἄναξ, ἡ Καστίλλη τί θὰ εἰπῶσι ;
Τοσοῦτον ἡ Ἰνφάντη ἐλησμόνησε
καὶ ἑαυτὴν καὶ τίνος εἶναι γυνεᾶς !

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Οὐχί· τὸ ἐνθυμοῦμαι, καὶ τὸ αἶμά μου
θὰ ἔχουνον προθύμως πρὶν ἢ ἐμαυτὴν
καὶ γένος διαψεύσω. Ἡδυνάμην, ναί,
γὰ σοὶ ἀντεῖπω ὅτι μόν' ἡ ἀρετὴ
ν' ἀνάπτῃ δικαιοῦται φλόγα ἔρωτος
εἰς εὐγενεῖς καρδίας. Ἄν τὸ πάθος μου
προφάσεις ἐπεζήτει, παραδείγματα
θὰ εὕρισκον μυρία δικαιοῦντά με.
Τοιαῦτα ὅμως δὲν ζητῶ ἐκθέτοντά

τὴν φήμην μου. Ἐὰν βαθὺς ὁ ἔρωσ μου,
βαθύτερον τὸ τῆς τιμῆς μου αἶσθημα.
Γινώσκω ὅτι βασιλέως θυγατρὸς
οὐδεὶς ἐκτὸς μονάρχου εἶναι ἄξιος
Ἰδοῦσα ὅτι ἡδυνάτει νάντιστῇ
ἢ τάλαινα καρδιά μου, ἐγὼ αὐτῇ
ὅ,τι νὰ λάβω δὲν ἐτόλμων ἔδωκα,
καὶ τὴν Χιμένην ἀντ' ἐμοῦ ὑπέβαλον
εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ πρὸς ἐκείνον ἔρωτος.
Τὴν φλόγα των ἀνῆψα πρὸς ἀπόσθεσιν
τῆς ἰδικῆς μου. Μὴ λοιπὸν ἐκπλήττεσαι
ἐὰν ἀγωνιώσα ἢ καρδιά μου
τὸν εὐτοχῇ των ἀναμέν' ὀμέναιον.
Ἐκ τούτου μόνου ἢ γαλήνη τοῦ λοιποῦ
τῆς ἀτυχοῦς καρδίας μου ἐξήρτηται.
Τοῦ ἔρωτος ἂν ἦναι ἢ ἐλπίς ζωῇ,
ἐκλείπει ὅμως τὴν ἐλπίδ' ἀποβάλλων.
Χωρὶς τροφῆς ἢ φλόξ τοῦ ἀποσθέννυται.
Ὅσον γὰρ ἦναι θλιβερά ἢ μοῖρά μου,
ἂν ἢ Χιμένη τὸν Ροδρῖγον νομφευθῇ,
θνήσκ' ἢ ἐλπίς, τὸ πνεῦμα θεραπεύεται.
Καὶ ὅμως πάσχω φοβερὸν μαρτύριον·
ὁ δὲν Ροδρῖγος μέχρις ὅτου νομφευθῇ
ἐπέραστός μοι εἶναι. Ἀγωνίζομαι
νὰ ἀπολέσω τοῦτον ἀνεπιστρεπτί,
καὶ μὲ σπαράττει ἢ ἀπώλεια αὐτοῦ.
Αἰσχύνομαι διότι θῦμα ἔρωτος
στενάζω δι' ἐκείνον, ὃν ἀπαξιῶ.
Σαλεύει ἢ ψυχὴ μου· ἂν τὸ θάρρος μου
ἀκμαῖον παραμένῃ, τὴν καρδίαν μου
τὸ πῦρ καταδιβρώσκει. Τὸν ὀλέθριον
ὀμέναιόν των καὶ πτοοῦμαι κ' εὐχομαι·
χαρὰν καὶ λύπην ἀναμένω ἐξ αὐτοῦ·
Ἐρως καὶ δόξα τόσα ἔχουν θέλγητρα

ἐνώπιόν μου, ὥστε, καὶ τε τελεσθῇ
ὁ γάμος οὗτος, ἀποθνήσκω, καὶ τε μή.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Κατόπιν τούτων ἄλλο, θέσποινα οὐδὲν
νὰ εἶπω ἔχω ἢ νὰ κλαύσω μεθ' ὁμῶν.
Σᾶς ἐμεμφόμην τέως, σᾶς οἰκτείρω νῦν.
Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ σας πολεμεῖ
ἰσχὺν καὶ φίλτρον νόσου τόσον γλυκερᾶς
καὶ τόσον ἐπωδύνου, ἀποκρούουσα
καὶ τὰς ἐφόδους καὶ τὸ δέλεαρ αὐτῆς,
θα ἀποδώσῃ πάντως εἰς τὸ πνεῦμά σας
τὴν ἡρεμίαν. Εἰς αὐτὴν ἐλπίζετε
καὶ εἰς τὸν χρόνον. Ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος
μακρᾶς βασάνου δὲν θάφήσῃ ἔρμαιον
τὴν ἀρετὴν.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἐλπίς μου μόνῃ τοῦ λοιποῦ
τὸ νὰ ποθᾶλω εἶναι τὴν ἐλπίδα μου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἡ Ἰνφάντη, Ἐλεονώρα, εἰς ἀκόλουθος

Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Ἡ ἐντολή σας ἐτελέσθη, θέσποινα,
καὶ ἡ Χιμένη ἔρχεται.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

(πρὸς τὴν Ἐλεονώραν)

Σὺ μετ' αὐτῆς
νὰ ὁμιλήσῃς ὅπαγε.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Εἰς ρεμβασμοὺς
βεβυθισμένη θέλετε νὰ μείνητε;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Οδχί· θά ἔλθω, ἀλλὰ θέλω πρότερον,
τὴν τεθλιμμένην ὄψιν μου φαιδρύνουσα,
ὀλίγον νὰ συνέλθω.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Δίκαιε Θεέ,

ἐξ οὗ τὴν θεραπείαν ἀπεκδέχομαι,
εἰς τὰ δεινά μου τέρμα θές· ἀπόδος μοι
τὴν ἡρεμίαν, τὴν τιμὴν μου στήριξον.
Ἐν ξένῃ εὐτυχία φάρμακον ζητῶ.
Τὸν γάμον, ὅστις ἔσται εὐεργετικός
εἰς τρία ὄντα, ἧ ἐπίσπευσον, Θεέ,
ἧ τὴν ψυχὴν μου φθίνουσιν ἐνίσχυσον.
Αὐτὸς συντρίβων τὰ δεσμά μου δύναται
βασάνων νὰ μὲ σώσῃ. . . Ἀλλ' ἐβράδυνα·
πρὸς τὴν Χιμένην ἄγωμεν· τὴν θλιψὴν μου,
συναμιλοῦσα μετ' ἐκείνης, πιθανὸν
νάνακουφίσω.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Ὁ κόμης, Δὸν Διέγος

Ο ΚΟΜΗΣ

Θριαμβεύετε λοιπόν·
τοῦ βασιλέως ἡ μεγάλη εὐνοία
βαθμὸν σὰς ἀπονέμει, ὅστις εἰς ἐμὲ
ἀνῆκε μόνον· καὶ ἰδοὺ τοῦ πρίγκηπος
τῆς Καστιλλίας εἰσθε νῦν παιδαγωγός.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ὁ ἄναξ, ἀπονέμων ταύτην τὴν τιμὴν,
τὴν ἀληθῶς μεγάλην, εἰς τὸν οἶκόν μου,

ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι δίκαιος
καὶ ὅτι ἐπαξίαν δίδει ἀμοιβήν
εἰς παρελθούσας ἐκδουλεύσεις.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ὅμοιοι

πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους καὶ οἱ βασιλεῖς,
παρὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖόν των,
ἐξαπατῶντ' ἐνίοτε· ἀπόδειξις
ἡ ἐκλογή σας ὅτι δὲν ἀμείδουσι
τὰς ἐνεστώσας ἐκδουλεύσεις.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἐπειδὴ

ἡ ἐκλογή μου τόσων σὰς δυσαρεστεῖ.
ἄς παύσῃ πᾶσα δι' αὐτὴν συζήτησις.
Εἴτ' ἐξ εὐνοίας, εἴτ' ἐκ τῆς ἀξίας μου
τοῦ ἀνακτος προήλθεν ἡ ἀπόφασις.
ἀφοῦ ἐκεῖνος οὕτως ἐπηυδόκησεν,
οὐδόλως ἐπιτρέπει ἡ πρὸς τὰς ἀρχὰς
τὰς τεταγμένας ἐκ Θεοῦ εὐλαβείας
να διαμψισθῇ τὰς βουλὰς αὐτῶν.
Εἰς τὴν τιμὴν ἐκείνην τὴν βασιλικὴν
θελήσατε καὶ ἄλλην νὰ προσεσθῆτε·
τοὺς ἡμετέρους οἴκους ἄς συνδέσωμεν
διὰ δεσμοῦ ἀγίου. Τὴν ἐρατεινὴν
Χιμένην ὁ Ροδρίγος ἀγαπῶν ἀγνῶς
νὰ ἴδῃ ταύτην σύζυγόν του εὔχεται.
Τὴν πατρικὴν σας δότε συγκατάθεσιν
καὶ ὥς γαμβρόν σας τὸν υἱόν μου δέχθητε.

Ο ΚΟΜΗΣ

Εἰς ἄλλας τόχας ὁ Ροδρίγος χρεωστεῖ
νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις τοῦ βαθμοῦ ὑμῶν
ἡ νέα αἵγλη δέον τὴν καρδίαν του
διὰ φιλοδοξίας ἄλλης νὰ πληροῖ.
Ἀσκήσατε τὸ νέον σας ἀξίωμα
παιδαγωγῶν τὸν τῆς Καστίλλης πρίγκηπα.

διδάξατε ἐκεῖνον πῶς διέπονται
αἱ ἐπαρχίαι, πῶς ὑπὸ τοὺς νόμους του
τὰ ἔθνη θέον πανταχοῦ νὰ τρέμωσι
καὶ οἱ χρηστοὶ μὲν ἄνδρες νὰνταμείδωνται,
νὰ τιμωρῶνται δ' αὖστηρῶς οἱ πονηροί.
Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀναδείξατε αὐτὸν
τῆς ἐπιστήμης τοῦ πολέμου κάτοχον.
Διδάξατέ τον νὰ κοιμᾶται πάνοπλος,
νὰ μένῃ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐφιππος,
νὰ ἦναι εἰς τοὺς πόρους ἀκατάβλητος
καὶ νὰ σκληραγωγῇται, τείχη, φρούρια
νὰ ἐκθιάζῃ, μόνον δὲ εἰς ἑαυτὸν
τὰς νίκας νὰ ὀφείλῃ καὶ τὰ τρόπαια.
Μὴ λησμονεῖτε ὅτι πάντων κράτιστον
τῶν διδαγμάτων εἶναι τὸ παράδειγμα
καὶ ὅτι θέον νὰ σᾶς βλέπῃ πράττοντα
τοὺς ἄθλους ὅσους λόγῳ τὸν διδάσκετε.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Τοῦ βίου μου ἡ ἱστορία πρότυπον,
παρὰ τὸν φθόνον, τῷ παρέγει ἀριστόν.
Ἀναγινώσκων τὴν σειράν τῶν ἄθλων μου
θὰ μάθῃ πῶς τὰ ἔθνη καταβάλλονται,
τὰ φρούρια, τὰ τείχη πῶς ἀλίσκονται,
πῶς ὀδηγοῦνται εἰς τὴν νίκην οἱ στρατοὶ
καὶ τέλος πῶς ἡ δόξα ἐφ' ἡρωϊκῶν
οἰκοδομεῖται ἄθλων.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἰσχυρότερον

τὰ ζῶντα συντελοῦσι παραδείγματα.
Ἐν τοῖς βιβλίοις ἀτελῶς μανθάνουσι
οἱ τῆς πορφύρας γόνοι τὸ καθήκον των.
Ἀλλ' ἐπὶ τέλους τῶν ἐτῶν σας ἡ πληθὺς
τί μείζον, τί ὑπέρτερον διέπραξεν
ἐνὸς ἡμερησίου μόνον ἄθλου μου;
Ἄν ποτ' ἀνδρεῖος ᾔσθε, εἶμαι νῦν ἐγώ.

Ἡ χεὶρ μου αὐτὴ εἶναι τὸ στερρότερον
τοῦ βασιλείου ἔρσισμα, ὁπότεν δὲ
τὸ ξίφος τοῦτο ἔλκω ἐκ τοῦ κολεοῦ,
ἡ Ἀραγὼν καὶ ἡ Γρενάδα τρέμουσι.
Τὸ ὄνομά μου εἶναι τὸ προπύργιον
τῆς Καστιλλίας πάσης, καὶ χωρὶς ἐμοῦ
ταχέως ξένον θὰ ὑφίστασθε ζυγὸν
καὶ τοὺς ἐχθρούς σας βασιλεῖς θὰ εἴχετε.
Πρὸς ἐξαρσιν τῆς δόξης καὶ τοῦ κλέους μου
ἐκάστη τῆς ἡμέρας ὥρα, πᾶν λεπτὸν
ἐπισωρεύει δάφνας ἐπὶ τῶν δαφνῶν.
Πλησίον μου ὁ πρίγκηψ θὰ ἐμάνθανεν,
ὕπὸ τὴν σκέπην τοῦ ἐμοῦ βραχίονος,
τ' ἀνδραγαθήματά μου βλέπων νὰ νικᾷ
καὶ μέγαν θὰ ἐμόρφου χαρακτῆρα, ἄν...

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Τὰς πρὸς τὸν βασιλέα ἐκδουλεύσεις σας
δὲν ἀγνοῶ. Σὰς εἶδον καὶ μαχόμενον
καὶ στρατηγοῦντα ὑπ' ἐμὲ τὴν θῆσιν μου
κατέλαθ' ἐπαξίως ἡ ἀνδρεία σας
ὅτε τὸ γῆρας ἔλυξε τὰ νεῦρά μου.
Ναί, εἰσθε τώρα ὅ,τι ἤμην ἄλλοτε.
Ἐν τούτοις κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν
ὁ βασιλεὺς ἀπέκλινεν ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ο ΚΟΜΗΣ

Τὸ εἰς ἐμὲ ἀνῆκον ἀφηρηπάτατε.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἐδόθη τοῦτο εἰς τὸν ἀξιώτερον.

Ο ΚΟΜΗΣ

Τὰ ἔργα μόνα τὴν ἀξίαν κρίνουσιν.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἡ ἥττα ὅμως δὲν τὴν ἐπιβεβαιοῖ.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἐνίκησαν οἱ δόλοι αὐλοχόλακος.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἐνίκησεν ἡ αἵγλη τῶν ἀγώνων μου.

Ο ΚΟΜΗΣ

Τὸ γῆρας μᾶλλον ὥκτειρεν ὁ βασιλεὺς

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Εἰς τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον γέρας ἔδωκεν.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἀνῆκον ἐπομένως μόνον εἰς ἐμέ.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ο μὴ λαθὼν δὲν ἦτο ἄξιος αὐτοῦ.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἐγὼ δὲν ἤμην ἄξιος ; Ἐγὼ ;

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ὑμεῖς.

Ο ΚΟΜΗΣ

Τῆς αὐθαδείας, γέρον ἀναιδέστατε,
τὴν τιμωρίαν λάβε τὴν προσήκουσαν.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἐμπρὸς τὴν ὕβριν, ἥτις εἰς τὸ γένος μου
προσάπτει πρώτη στίγμα καὶ ἐρύθημα,
συντέλεσον καὶ λάβε τὴν ζωὴν μου.

Ο ΚΟΜΗΣ

Τί

τὸ γῆράς σου νὰ πράξῃ δύνатаι ;

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Θεέ !

πῶς με προδίδει ἡ τριβείσα ρώμη μου !

Ο ΚΟΜΗΣ

Τὸ ξίφος σου δὲν θέλω ὑπερήφανος
θὰ ἦσαι λίαν ἂν τὸ ἐπονείδιστον
ἐλάβανεν ἡ χεὶρ μου τοῦτο τρόπαιον.
Καὶ ἤδη, χαῖρε· εἰς τὸν πρίγκηπα δὲ δός,
παρὰ τὸν φθόνον, πρὸς διδασκαλίαν του

νὰ μελετήσῃ τὴν βιογραφίαν σου.
Τῆς αὐθαδείας ἢ δικαία ἀμοιβὴ
λαμπρὸν θὰ ᾔηται δι' ἐκείνον δίδαγμα.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

ὦ λύσσα! Γῆρας ὀλοόν! Ἀπόγνωσις!
Λοιπὸν τοῦ γήρως ὑπερέβην τὸν οὐδὸν
θπως ἐσχάτην ἀτιμίαν ὑποστῶ!
καὶ ἐλευκάνθην εἰς ἀγῶνας Ἄρεως
διὰ νὰ ἴδω τόσας δάφνας ἐν μιᾷ
ἡμέρᾳ μαρανθείσας! Ὁ βραχίων μου,
ὦν μετὰ τόσου σεβασμοῦ ἐθαύματεν
ἡ Ἰσπανία πᾶσα, ὁ βραχίων μου,
ὁ μυριάκις σώσας τὸ βασίλειον,
τοσάκις δὲ στηρίξας τῶν ἀνάκτων μας
τὸν θρόνον, μόνον περὶ τῆς ἰδίας μου
τιμῆς ὁπότεν πρόκειται ἀνίσχυρος
μ' ἐγκαταλείπει! ὦ σκληρὰ ἀνάμνησις
τῆς παρελθούσης καὶ σεσθεισῆς δόξης μου!
ὦ ἔργον τόσων ἡμερῶν ἐξαλειφθὲν
ἐντὸς μιᾶς καὶ μόνης! ὦ ἀξίωμα
κατερείπουν τὴν πάλαι εὐτοχίαν μου!
ἱλιγγιώδης βράχος, ὑψικόρυφος,
ἐξ οὗ πεσοῦσα ἡ τιμὴ μου θραύεται!
Τὸν κόμηπα νὰ βλέπω εἶναι δυνατὸν
διὰ τὰ θρύμματά της θριαμβεύοντα
καὶ ν' ἀποθάνω ἄνευ ἐκδικήσεως
ἢ στίγμα φέρων ἀνεξίτηλον νὰ ζῶ;
Ναί, κόμη, ἔσο τοῦ λοιποῦ παιδαγωγὸς
τοῦ πρίγκηπος Ἡ θέσις αὕτη ἀνθρωπον
ἀποβαλόντα τὴν τιμὴν δὲν δέχεται.
Τῆς ζηλοτύπου ὑπερηφανίας σου
ἡ δεινότης καὶ καιρία προσβολή

τοῦ βασιλέως ἀκυροῖ τὴν ἐκλογὴν,
 ἀνάξιόν με ταύτης καταστήσασα.
 Καὶ σύ, ὦ ξίφος, ὄργανον περίδοξον
 τῶν παλαιῶν μου ἀθλων, ἀλλ' ἀνωφελὲς
 σαρκίου πεπηγότος ἐγκαλλώπισμα,
 σύ. τὸ τοσοῦτον ἄλλοτε ἐπίφοβον,
 ἀλλ' ἐν τῇ ὕβρει ταύτῃ χρησιμεῦσάν μοι
 πρὸς κόσμον μόνον καὶ οὐχὶ πρὸς ἄμυναν,
 τοῦ τελευταίου τῶν ἀνθρώπων τοῦ λοιποῦ
 τὸν ρόπον φύγε καὶ ἐκδίκους τῆς τιμῆς
 ἀτιμασθέντος ἀδυνάτου γέροντος
 σιθαρωτέρας χεῖρας ἀναζήτησον.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Δὸν Διέγος, Δὸν Ροδρίγος.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Καρδίαν ἔχεις, ὦ Ροδρίγε·

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Πλὴν ὅμων

πᾶς ἄλλος πείραν θά ἐλάμβανεν εὐθύς.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ὁργὴ γλυκεῖα, εὐγενής. εὐάρεστος
 καὶ ἀνταξία τῆς μεγάλης λύπης μου!
 Ἀναγνωρίζω ἐν αὐτῇ τὸ αἷμά μου
 καὶ ἀναζῇ ἐν ταύτῃ ἡ νεότης μου.
 Ἐλθέ, τῆς γενεᾶς μου γνήσιε βλαστέ,
 τό αἶσχος ν' ἀποπλύνῃς τοῦ γενήτορος.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τὸ ποῖον;

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἵδριν, ἥτις τραῦμα καίριον
 εἰς ἀμφοτέρων τὴν τιμὴν κατήνεγκε.

Φεδ ! ἐρραπίσθην. Ὁ αὐθάδης ὕβριστῆς
θ' ἀπέτινε τὴν ὕβριν διὰ τῆς ζωῆς,
ἀλλὰ τὸ γῆρας τὴν γενναίαν μου ὁρμὴν
προέδωκε. Τὸ ξίφος, ὅπερ νὰ κρατῶ
εἰς τὰς ἀτόνους χεῖρας μου δὲν δύναμαι,
εἰς σὲ τὸ παραδίδω. Τὴν ἀνδρείαν σου
νὰ δοκιμάσῃς ὕπαγε καθ' ὕβριστοῦ
καὶ φόνευσον ἐκεῖνον ἢ ἀπόθανε.
'Αντίπαλον σοὶ δίδω ἀπροσμάχητον.
Εἶδον τὸν ἄνδρα ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαχῶν
τὸν εἶδον νὰ ἐγείρῃ αἱματοσταγῆς
ἀπὸ πτωμάτων ἐχθρικῶν προπύργιον.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τὸ ὄνομά του ; Μὴ εἰς λόγους περιττοὺς
χρονοτριβῶμεν.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Περιπλέον κρατερός
πολεμιστῆς καὶ στρατηλάτης μέγιστος...

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τὸ ὄνομά του ;

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Τῆς Χιμένης ὁ πατήρ.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ὁ....

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Πρὶν μοι ἀπαντήσῃς σκέψθῃτε καλῶς.
Τὸν ἐνθερμόν σου ἔρωτα δὲν ἀγνοῶ·
ἀλλ' ὅστις μετ' ὀνειδούς δέχεται νὰ ζῇ
ἀνάξιος, Ροδρίγε, εἶναι τοῦ φωτός·
καθόσον δ' ὁ ὕβριστας προσφιλέστερος
τοσοῦτῳ δεινότερα καὶ ἢ προσβολή.
Τὴν ἔθριν νῦν γινώσκεις· εἰς τὰς χεῖράς σου
ἢ τιμωρία ταύτης ἐναπόκειται.
Οὐδὲν σοὶ λέγω πλέον· ἐκδικήθητι·

ἐκδίκησόν με· σέαυτὸν ἐκδίκησον.
Πατὴρ τοιοῦτου ἄξιός φανοῦ υἱός.
Ὑπὸ τὸ βάρος ὑποκύπτων συμφορᾶς,
εἰς ἣν ἡ μοῖρα ἀπηνῶς μ' ἐκρήμνισεν,
ὕπάγω νὰ θρηνήσω. Σὺ δὲ ἄπελθε,
καὶ σπεῦσον τὴν τιμὴν μας νὰ ἐκδικηθῇς.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ὑποκάρδιον φέρων πληγὴν,
ἀπροόπτου σκληρότητος θῦμα,
ἐν δικαίῳ ἀγῶνι τιμῆς
τιμωρὸς ἀτυχῆς καὶ παντλήμων,
ἐννεὸς καὶ ἀκίνητος μένω.

Εἰς τὴν φόνιον ταύτην πληγὴν
ἡ δειλή μου ψυχὴ ὑποκύπτει.

Καθ' ἣν ὥραν προσεδόκων

ἀμοιβὴν τοῦ ἔρωτός μου,

πόθεν ὁ αἰωνίδιος

οὗτος κερκυνός;

Ἐν τῇ ὕδασι τῇ δεινῇ

ὁ πατήρ μου διατί

ὀδρυσθεῖς νὰ ἦναι

τῆς Χιμένης δ' ὁ πατήρ

διατί ὁ ὀδριστής;

Φοβερός τὴν ψυχὴν μου σπαράττει ἀγῶν·
τὴν τιμὴν μου ὁ ἔρως δεινῶς πολεμεῖ.

Τὸν πατέρα μου ἂν ἐκδικήσω,

θ' ἀπολέσω πιστὴν ἐρωμένην.

Ὁ πατήρ μου ὀπλίζει τὴν χεῖρα·

ἐμποδίζει αὐτὴν ἡ Χιμένη.

Οἶον δίλημμα φρικῶδες!

Πρόκειται μοι ἐκλογὴ

ἢ τὸ φίλτρον νὰ προδῶσω

ἤ-ὥς ἄτιμος νὰ ζήσω.

Ὅ,τι καὶ ἂν προτιμήσω,
ἀποτρόπαιον, δεινόν !

Τὸν πατέρα τῆς Χιμένης
ἄρά γε νὰ τιμωρήσω ;
ἢ τὴν ὕδριν νὰ ἀφήσω
ἄνευ ἐκδικήσεως :

Ὁ πατήρ καὶ ἡ φίλη,
ἡ τιμὴ καὶ ὁ ἔρως,
ἀπηνῆς πλήν γενναία ἀνάγκη,
ἀγαστὴ τυραννία.

Ἀποθνήσκει τοῦ βίου μου πᾶσα τρυφή,
ἢ τὴν δόξαν μου σκότος καλύπτει.

Ἄν τὸ πρῶτον προτιμήσω,
ἀποδαίνω δυστυχίης,
ἂν τὸ δεύτερον ἐκλέξω,
τοῦ φωτὸς ἀνάξιτος.

Ὁ σκληρὰ καὶ γλυκαῖα ἐλπίς
κρατερᾶς, ἀλλ' ἐρώσης καρδίας !

Σύ, τῆς εὐτυχίας μου
ἄξιε πολέμιε,
σύ, τὸ τῆς ὀδύνης μου
ὄργανον ἀμείλικτον,
ὦ πιστόν μου ξίφος,

μοὶ ἐδόθης τιμωρὸν τῆς πατρώας μου τιμῆς ;
μοὶ ἐδόθης ὥς κοπτήρ τοῦ ἄγνοῦ μου ἔρωτος ;

Προτιμῶ, προτιμῶ νὰποθάνω,
εἰς τὸν Ἄδην εὐθὺς νὰ κατέλθω.

Τῷ πατρὶ σεδασμὸν ἂν ὀφείλω,
τὴν καρδίαν μου ἔχει ἐκείνη.

Ἐκδικούμενος φεῶ ! ἐπισπῶμαι

τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος τῆς φίλης Χιμένης·
τὴν ἐκδίκησιν ἂν παραιτήσω,

τὴν δικαίαν αὐτῆς περιφρόνησιν ὀρέπω·
 ἂν τὸ πρῶτον ἐκλέξω,
ἀπιστῶ πρὸς τὴν μόνην γλυκεῖαν ἐλπίδα·
 ἂν τὸ δεύτερον στέρξω,
ἀποβαίνω ἀνάξιος πάσης ἐλπίδος.

Τὴν ποινήν μου τὰ πάντα δεινοῦσι·
θεραπείαν ζητῶν ἐπαυξάνω τὸ πάθος.

ὦ καρδιά μου, θάρρος, ἐμπρός,
καὶ ἀφοῦ νὰποθάνω ἀνάγκη
ἅς με λάβῃ ὁ θάνατος πρὶν
τὴν γλυκεῖαν λυπήσω Χιμένην.

Πῶς! τί εἶπον; Νὰποθάνω
πρὶν τὸ αἶσχος ἀποπλύνω!
Νὰ ζητήσω θάνατον
φονικὸν τῆς δόξης μου!

Νὰνεχθῶ ἡ Ἰσπανία εἰς τὴν μνήμην μου μομφήν
· νὰ ἐκφέρῃ ὅτι ἤμην τῆς τοῦ αἵμου μου τιμῆς
ἀκαδημία λιποτάκτης ἄνθρωπος! ἀθηνῶν
Θῦμα ἔρωτος νὰ πέσω, τοῦ ὁπθίου προφανῇ
βλέπω τὴν ἀπώλειαν!

Ἄφες με, ἄφες με, φύγε μακράν μου,
τὴν καρδίαν μου παῦσον πλανῶσα,
τὴν ὁδόνην μου τρέφουσα παῦσον,
ὦ ἰδέα μωρὰ καὶ κενή.

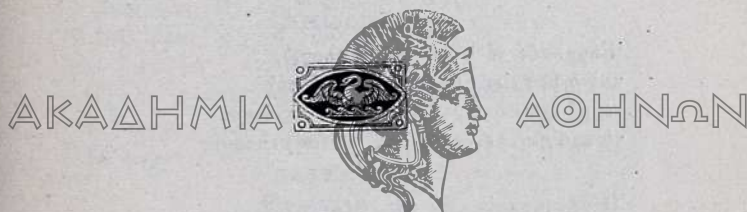
ὦ πιστέ μου βραχίον, ἐγείρου,
τὴν τιμὴν μου τοῦλάχιστον σῶσον,
τὴν φιλτάτην Χιμένην ἀφοῦ
νὰπολέσω κελεύει ἡ μοῖρα.

Ποῦ ὁ νοῦς μου ἐπλανήθη;
Τὴν καρδίαν μου πρὶν δώσω εἰς τὴν ἐρωμένην μου,
ᾧφειλον εἰς τὸν πατέρα τὴν ζωήν, τὴν ὑπαρξιν.
Εἴτε με φανεύς ἢ θλιψίς, εἴτ' ἐν μάχῃ φονευθεὶς
καθαρὸν τὸ αἵμά μου,

οἶον τὸ παρέλαβον,
θέλω νὰποδώσω.

Τὴν πολλήν μου ραθυμίαν ἤδη ἡ καρδία μου
αὐστηρῶς ἐπιτιμᾷ
καὶ αἰσχύνομαι διότι μέχρι τοῦδ' ἐδίστασα.
Τρέχω πρὸς ἐκδίκησιν.

Παύσατε, ἀμφιβολίαι, ἔρρετε, ἐνδοιασμοί!
Ἐὰν ὁ ὕβρις ᾔηναι τῆς Χιμένης ὁ πατήρ,
ἀλλὰ καὶ πατήρ μου εἶναι ὁ τὴν ὕβριν ὑποστάς.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ὁ κόμης, Δὸν Ἀρίας

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἐκόχλαξε τὸ αἷμα, τὸ ὁμοκροῦ,
καὶ ὁ βραχίον ἔσπευσε παραπολὺ
νὰ μ' ἐκδικήσῃ. Ἀλλ' αὐτοῦ ἐγένετο
τὸ πρᾶγμα, εἶναι πλέον ἀθεράπευτον.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Ἡ ὑπερηφανία εἰς τὴν θάλῃσιν
τοῦ βασιλέως δέον νὰ ὑποταχθῇ.
Συνεταράχθη, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ
θά ἐνεργήσῃ αὐτοβούλως καθ' ὁμῶν.
Στερεῖσθε ἄλλως λόγων εὐλογοφανῶν.
Τοῦ ὕδρισθέντος ὁ βαθμός, τὸ μέγεθος
τῆς ὕδρεως βαρέα ἐπιβάλλουσι
καὶ τῆς συνήθους ἱκανοποιήσεως
ὑπέρτερα καθήκοντα.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ὁ βασιλεὺς
νὰ διαθέσῃ τὴν ζωὴν μου δύναται
ὥς θέλει.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Ἡ πολλή σας αὐτὴ ἔξαψις
τὸ σφάλμα σας βαρύνει. Ἀγαπᾷ ὑμᾶς
ὁ βασιλεὺς εἰσέτι, καὶ τὴν μὴνίν του
καιρὸς ἀκόμῃ νὰ ἐξιλεώσῃτε.
„Τὸ θέλω“ εἶπε· σεῖς θὰ παρακούσῃτε;

Ο ΚΟΜΗΣ

Τὸ παρακούειν δὲν εἶν' ἔγκλημα βαρὺ
περὶ τιμῆς καὶ δόξης ὅταν πρόκηται.
Ἀλλὰ καὶ μέγα ἔτι ἂν ὑποτεθῇ,
ὑπεραρκοῦσι πρὸς ἐξάλειψιν αὐτοῦ
οἱ εὐκλεεῖς ὑπὲρ τοῦ θρόνου ἄθλοί μου.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Ὅ,τι κἄν μέγα πράξῃ ὁ ὑπήκοος,
ὁ βασιλεὺς δὲν τῷ ὀφείλει χάριτας.
Κεναὶ ἰδέαι μὴ σας βαυκαλίζωσι
τὸν βασιλέα ὁ πιστῶς ὑπηρέτων
οὐδὲν τι πλέον πράττει τοῦ καθήκοντος.
Ἡ δοξασία αὐτὴ εἰς ἀπώλειαν
σᾶς φέρει.

Ο ΚΟΜΗΣ

Θὰ πιστεύσω εἰς τοὺς λόγους σας
ὁπόταν πεῖραν λάβω.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Τὴν βασιλικὴν
ῖσχυν μὴ ἀψηφᾶτε.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἐν μιᾷ στιγμῇ
οἱ ὅμοιοί μου δὲν ἐξολοθρεύονται.
Εἴαν ποτ' ἐναντίον μου ἐξοπλισθῇ
τὸ μεγαλεῖον ἅπαν τὸ βασιλικόν,
τὸ κράτος σύμπαν μετ' ἐμοῦ ἀπόλλυται.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Τὸ σκῆπτρον δὲν φοβεῖσθε;

Ο ΚΟΜΗΣ

Εἰς τὰς χεῖράς του
χωρὶς ἐμοῦ τὸ σκῆπτρον δὲν θὰ ἔφερε.
Τῷ εἶναι ἡ ζωὴ μου ἀπαραίτητος.
Ἡ κεφαλὴ μου θὰ ἀφῆρει πίπτουσα
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του τὸ διάδημα.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Συνέλθετε, ὦ κόμη, σκέφθητε καλῶς.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἐσκέφθην ἤδη, ἔλαβον ἀπόφασιν.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Τὴν ἐξουσίαν ἐννοεῖ ἀπόλυτον
ἡ βασιλεία.

Ο ΚΟΜΗΣ

Συζητοῦντες παύσωμεν·
ὁ κύβος ἀνερρίφθη.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Χαίρετε λοιπὸν,
ἀφροματαίως νὰ σὰς πείσω προσπαθῶ.
Καὶ τῶν δαφνοστολιστῶν ὅπως κεφαλῶν
ὁ κεραυνὸς ἐνίοτε δὲν φεῖσεται.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἀφόβως τὸν προσμένω.

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Ἀκινδύνως πλήν
οὐχί.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ὁ δὲν Διέγρος ἄνωθεν λοιπὸν
ζητεῖ νὰ τύχῃ ἱκανοποιήσεως.
Ἀλλὰ δὲν τρέμει ἀπειλὰς ὁ ἀψηφῶν
τὸν θάνατον. Τῶν ὑψηλῶν δυσμενειῶν
ὑψηλοτέρα εἶναι ἡ καρδιά μου.
Νὰ μ' ἀφαιρέσῃ δύνатаι ὁ βασιλεὺς
τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ τὴν τιμὴν ποτέ.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ὁ κόμης, δὸν Ροδρίγο

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ὁλίγας λέξεις, κόμη.

Ο ΚΟΜΗΣ

Λέγε.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἐρωτῶ

τὸν δὸν Διέγον ἄν καλῶς γνωρίζης.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ναί.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Σιγά. Γνωρίζεις ὅτι τῶν συγχρόνων του
ὁ γέρων οὗτος ἦτο τύπος ἀρετῆς
καὶ τῆς ἀνδρείας καὶ τιμῆς ὑπόδειγμα;
Γνωρίζεις τοῦτο;

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἴσως.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὅτι δὲ ἡ φιλοξ, ἦν βλέπεις εἰς τὸ ὄμμα μου, εἶν' αἷμά του
γνωρίζεις;

Ο ΚΟΜΗΣ

Τί μοι μέλει;

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἀς ἀπέλθωμεν.

Θὰ σοὶ τὸ εἶπω.

Ο ΚΟΜΗΣ

Νέε αὐθαδέστατε.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ὅμιλει ἀταράχως. Εἶμαι νέος, ναί.
ἀλλ' ἡ ἀνδρεία εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς
δὲν περιμένει τῶν ἐτῶν τὴν πάροδον.

Ο ΚΟΜΗΣ

Σὺ ἀνταγωνιστὴς μου, ὃν οὐδέποτε
ὀπλομαχοῦντα μέχρι τοῦδε εἶδομεν ;
Τὴν τόλμην ταύτην ποῖος σοὶ ἐνέπνευσεν ;

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἄμα τῇ ἐμφανίσει των γνωρίζονται
οἱ ὅμοιοί μου καὶ νὰ δοκιμάσωσι
κατ' ἀριστείων θέλουσι τὸ ξίφος των.

Ο ΚΟΜΗΣ

Γνωρίζεις ποῖος εἶμαι ;

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ναί. Ἐκτὸς ἐμοῦ

εἰς πάντα ἄλλον τρόμον θὰ ἐνέπνεε
τὸ ὄνομά σου. Αἱ κατακαλύπτουσαι
τὴν κεφαλὴν σου δάφναι τοῦ θανάτου μου
τὴν μαύρην μοῖραν γεγραμμένην φέρουσι.
Μετὰ μεγίστης προκαλῶ θρασυῆτος
βραχίονα τῆς νίκης κυριεύοντα
ἀλλὰ τὸ περισσεῦον τῆς καρδίας μου
τὴν ἑλλιπὴ β' ἀναπληρώσῃ ῥώμην μου.
Εἰς τέκνον τὸν πατέρα ἐκδικούμενον
οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἀδύνατον, οὐδὲν.
Ἄνικητος δὲν εἶναι ὁ βραχίων σου
ἂν καὶ δὲν ἐνικήθῃ.

Ο ΚΟΜΗΣ

Τὴν μεγάλην σου
καρδίαν ταύτην, ἣν ἀποκαλύπτουσιν
οἱ λόγοι, οὗς ἀκούω, εἰς τὸ ὄμμα σου
ζωγραφουμένην ἔβλεπον ἀπὸ πολλοῦ
καὶ ἡ ψυχὴ μου, προμαντεύουσα ἐν σοὶ
τῆς Καστιλλίας καύχημα, τὴν κόρην μου
ἐκθύμως σοὶ προώριζε. Δὲν ἀγνοῶ
τὸδ ἔρωτά σου, βλέπω δὲ μετὰ χαρᾶς
εἰς τὸ καθήκον διὰ τὰς ὁρμὰς αὐτοῦ

καθυποβάλλεις, ὅτι δὲν ἐκλόνησαν
τὴν ἀρετὴν σου, ὅτι εἶσαι ἄξιος
τῆς περὶ σοῦ πολλῆς μου ὑπολήψεως
καὶ ὅτι ὡς γαμβρόν μου ἀληθῆ ζητῶν
καὶ τέλειαν ἱππότην καὶ ἐκλέξας σε
οὐδόλως ἠπατώμην. Ἄλλ' αἰσθάνομαι
βαθέως θιγομένην τὴν καρδίαν μου.
Τὸ θάρρος σου θαυμάζων τὴν ἀκμαίαν σου
νεότητά οἰκτείρω. Τῶν ἀγώνων σου
μὴ ἐπεξήτει ὀλεθρίαν ἀπαρχήν.
Μὴ μὲ ἐκθέτης εἰς ἀγῶνα ἄνισον.
Τοιαύτη νίκη ἤκιστα θὰ μὲ τιμᾷ.
Ἀπόνου νίκης ἄδοξος ὁ θρίαμβος.
Ὁ κόσμος ὅλος ἠττηθέντ' ἀμαχητεῖ
θὰ σὲ νομίζῃ, καὶ ἐγὼ θὰ καρπωθῶ
τὴν θλίψιν μόνον ἐπὶ τῷ θανάτῳ σου.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἐπιπροσθέτεις εἰς τὸ μέγα θράσος σου
τὸν οἶκον τοῦτον τὸν ἐξευτελιστικόν!
Ὁ τὴν τιμὴν μου ἀφαιρέσας ἱταμῶς
φοβεῖται μὴ μου ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν!

Ο ΚΟΜΗΣ

Μὴ μὲ βιάζῃς.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἀκολούθει μοι χωρὶς
ματαίων λόγων.

Ο ΚΟΜΗΣ

Ἐβαρύνθης τὴν ζωὴν;

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τὸν θάνατον φοβεῖσαι;

Ο ΚΟΜΗΣ

Πρόσελθε λοιπόν·

τὸ υἱικὸν καθήκον ἐπιτέλεσον.

Ἐκφυλὸς εἶναι καὶ ἀνάξιος υἱὸς

ἐκεῖνος ὅστις συναινεῖ νᾶ ἐπιζῇ
μὴ ἐκδικήσας τοῦ πατρὸς του τὴν τιμὴν.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ἡ Ἰνφάντη, Χιμένη,
Ἐλεονώρα, Ἐλβίρα.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Κατεύνασον τὴν θλιψίν, ὦ Χιμένη μου,
καὶ εἰς τῆς τύχης τὴν δυσμένειαν αὐτὴν
ἀντίταξον τὸ θάρρος, τὴν εὐστάθειαν.
Κατόπιν τῆς θυέλλης ταύτης τῆς μικρᾶς
θὰ ἐπανίδῃς τὴν εὐδίαν· ἐλαφρὸν
καλύπτει νέφος τὴν εὐδαιμονίαν σου·
μικρὸν ἂν ἀνεβλήθῃ, δὲν θάπολεσθῇ.

XIMENH

Ἡ ἀθυμία τὴν καρδίαν μου πληροῖ,
καὶ νᾶ ἐλπίσω δὲν τολμῶ. Ἡ θύελλα
ἢ τῶσαν ἀπρόοπταις ἐπισκήψασα
μοὶ προᾶγγέλλει βέβαιον ναυάγιον.
Ἀμφιβολία δὲν μοὶ ὑπολείπεται·
ἐν μέσῳ τῷ λιμένι, φεῖ! ἀπόλλυμαι.
Ἡγάπων, ἡγαπώμην, οἱ γονεῖς ἡμῶν
ἀπὸ κοινοῦ τὸν γάμον ἀπεφάσιζον,
καὶ τὸ φαιδρὸν σᾶς ἀφηγούμην κήρυγμα,
ὅποτε ἀνεφύῃ ἡ ἐπάρατος
ἐκείνη ἔρις, ἥς τὸ μαῦρον ἄγγελμα
τὴν γλυκυτάτην οἴμοι! προσδοκίαν μου
κατέστρεψ' αἰφνηδίνως. Ἀποτρόπαιος
φιλοδοξία καὶ μανία στυγερά,
τὴν τυραννίαν τῆς ὁποίας καὶ αὐτοὶ
οἱ τῶν ἀνθρώπων ἄριστοι ὑφίστανται!
Τιμὴ ἀνελετήμων, ἡ φονεύουσα

τάς ἡδονάς τοῦ βίου, πόσα δάκρυα
θὰ μοι στοιχίσῃς.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἐκ τῆς ρήξεως αὐτῶν

τί ἔχεις νὰ φοβῆσαι; Ἐν μιᾷ στιγμῇ,
ὥς ἐγενήθη, οὕτω καὶ θάποσθῃς.
Ἀρκοῦντα ἤδη κρότον ἐπροξένησεν
ἡ ἔρις, ὥστε θὰ συμδιβασθῇ, ἀφοῦ
ὁ βασιλεὺς τὸ θέλει. Ἀφ' ἑτέρου δὲ
καλῶς γνωρίζεις ὅτι ἡ καρδία μου,
τῆς θλίψεώς σου συμπαθῶς μετέχουσα,
θὰ πράξῃ ὅ,τι ἀνθρωπίνως δυνατόν
πρὸς ἄρσιν τοῦ αἰτίου.

ΧΙΜΕΝΗ

Εἰς ζητήματα

τοιούτου εἶδους δὲν χωρεῖ συμδιβασμός.
Ἡ ὕβρις δὲν ἐπανορθοῦται τῆς τιμῆς·
εἰς μάτην θάποθῶσι τῆς συνέσεως
καὶ τῆς ἰσχύος πᾶσαι αἱ προσπάθειαι·
ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ ἀδύνατος·
δὲν κατορθοῦται ἢ κατ' ἐπιφάνειαν.
Τοῦ μίσους, ὅπερ ἡ ψυχὴ βυσσοδομεῖ,
τὸ πῦρ ὑπὸ τὴν τέφραν συνδουλίζεται,
ἀλλ' εἶναι διὰ τοῦτο φλογερώτερον.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Θὰ διαλύσῃ τῶν ἐχθρῶν πατέρων σας
τὸ μῖσος ὁ ἐνώσων ἅγιος δεσμός
Χιμέντην καὶ Ροδρῆγον· καὶ θὰ ἴδωμεν
τὸν ἔρωτά σας πάλιν κατισχύοντα
καὶ τὴν δειλαίαν ρῆξιν καταπνίγοντα
δι' ὀμεναίου εὐτοχοῦς.

ΧΙΜΕΝΗ

Τὸ εὐχομαι,
ἀλλὰ δὲν τὸ ἐλπίζω. Τὸν πατέρα μου

καλῶς γνωρίζω καὶ τὸν ὑπερήφανον
τοῦ δὸν Διέγου χαρακτηῖρα. Ρέουσι
τὰ δάκρυά μου. καὶ ματαίως προσπαθῶ,
νὰ συγκρατήσω ἑμαυτήν. Τὸ παρελθὸν
μὲ κατατῆκει καὶ τὸ μέλλον μὲ πτοεῖ.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Τίς σε φοβίζει; Ἀσθενὲς γερόντιον;

ΧΙΜΕΝΗ

Καὶ ὁ Ροδρίγος;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Εἶναι ἄγαν νεαρός.

ΧΙΜΕΝΗ

Ὁ φύσει ἥρως εἶναι ἥρως κἄν τε παῖς.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Δὲν πρέπει δὲ νὰ τὸν φοβῆσαι καὶ πολὺ.

Σφοδρῶς ἐρῶν σου εἶναι δυνατόν ποτε

νὰ σὲ δυσαρεστήσῃ; Μία λέξις σου

ἄρκει νὰ καταστείλῃ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἄν δὲν μὲ ὑπακούσῃ, ποῖ ἀπόγνωσις!

Καὶ ἂν μὲ ὑπακούσῃ τί θὰ εἴπωσι

περὶ αὐτοῦ οἱ πάντες; Γεννηθεῖς αὐτὸς

ὁποῖος ἐγενήθη, πῶς θὰ ἀνεχθῇ

τοιαύτην ὕβριν; Κἄν τε ἄρα ἀντιστῇ.

κἄν ὑποκύψῃ εἰς τὸν πρὸς με ἔρωτα,

ὁδόνη μὲν καὶ θλίψις μ' ἀναμένουσιν

ἐὰν δικαίαν ἀντιτάξῃ ἄρνησιν,

τὸ αἰσχος δὲ ἂν ἄγαν εὐπειθής φανῇ

εἰς τῆς ἐρώσεως τὴν θερμὴν παράκλησιν.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Γενναία εἶναι ἡ Χιμένη, καίπερ δὲ

ἐνδιαφερομένη, δὲν ἀνέχεται

τὴν ἀνανδρον λιποταξίαν τῆς τιμῆς.

Ἄλλ' ἂν ἕως τῆς ὥρας τοῦ συμβιβασμοῦ

τὸν ἐραστὴν κρατήσω ὡς δεσμώτην μου
καὶ ἐμποδίσω οὕτω τῆς ἀνδρείας του
τὴν ἔξαιψιν, θὰ ἔχῃς πάλιν δισταγμούς ;

ΧΙΜΕΝΗ

ὦ ! ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δέσποινα,
ἐκλείπουσιν οἱ φόβοι καὶ οἱ δισταγμοί.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ αὐτοί, εἷς ἀκόλουθος

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Τὸν δὸν Ροδρίγον ζήτησον, ἀκόλουθε,
καὶ φέρε τον.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Ὁ κόμης Γόρμας καὶ αὐτός . . .

ΧΙΜΕΝΗ

Θεὸ μου ! τρέμω.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Λέγε.

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Συνεξήρχοντο

τῶν ἀνακτόρων τούτων.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Μόνοι ;

ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ

Μόνοι, ναί.

Καί μοι ἐφάνη ὅτι ἤριζον σφοδρῶς.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἀναμφιβόλως ἤδη συνεπλάκησαν
ὁπάγω· τὴν σπουδὴν μου συγχωρήσατε.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ἡ Ἰνφάντη, Ἐλεονώρα

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

ὦ! ποία με κατέχει σύγχυσις φρενῶν!
Τὴν συμφορὰν τῆς κλαίω, καὶ ὁ ἔραστῆς
αὐτῆς με γοητεύει. Ἡ γαλήνη μου
μ' ἐγκαταλείπει καὶ ἀναρριπίζεται
ἢ φλόξ τοῦ ἔρωτός μου. Ὅ,τι διασπᾷ
Ροδρεῖγον καὶ Χιμένην τὴν ἐλπίδα μου
ἀναγεννᾷ συγχρόνως καὶ τὸ ἄλγος μου.
Ὁ χωρισμός των με λυπεῖ, ἀλλ' ἡδονὴν
μουχίαν σπείρει εἰς τὴν μαγευθεῖσάν μου
καρδίαν.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Τῆς ψυχῆς σας τὸ μεράθυμον
τόσον ταχέως παραδίδεται εἰς πῦρ
ἀνάνδρου φίλτρου;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Μὴ τὸ λέγῃς ἀνάνδρον,
ὁπότεν ἄρχον ἐν ἐμοὶ θριαμβικῶς
μοὶ ἐπιβάλλῃ νόμον· εὐλαδῆται
αὐτό, ἀφοῦ μοὶ εἶναι τόσον προσφιλές.
Ἡ ἀρετὴ μου μάχεται, ἀνθίσταται·
ἀλλ' ἄκουσα ἐλπίζω, καὶ εἰς τὴν μωρὰν
αὐτὴν ἐλπίδα ἢ ψυχὴ μου νάντιστῇ
μὴ δυναμένη πρὸς τὸν ἔραστήν πετᾷ,
ὃν ἡ Χιμένη σήμερον ἀπώλεσεν.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Τὸ ἀγαστόν σας θάρρος ἐπιτρέπετε
νὰ καταπέσῃ τόσον, καὶ τὸ λογικόν
δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἐφ' ὧμῶν ἰσχύν;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

ὦ! πόσον εἶναι ἀσθενὲς τὸ λογικόν,
ὁπότεν φίλτρου δηλητηρίου, γλυκὺ

μαγεύῃ τὴν καρδίαν, ὅταν ἀγαπῶν
τὸ πάθος του ὁ πάσχων νὰ θεραπευθῇ
δὲν στέργῃ!

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Ἔστω, σὰς μαγεύει ἡ ἐλπίς,
σὰς φαίνεται γλυκεῖα ἡ ἀσθένεια.
Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Ροδρίγος ἄξιος
ὁμῶν δὲν εἶναι

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Τὸ γνωρίζω· ἀλλ' ἐὰν
ἡ ἀρετὴ μου ὑπακούῃ, ἄκουσον
πῶς τὴν καρδίαν, ἣν κατεκυρίευσεν,
ὁ ἔρως βαυκαλίζει. Ἄν ἀναδειχθῇ
ἐκ τοῦ ἀγῶνος νικητῆς, ἂν τὸν δεινὸν
ἀντίπαλόν του καταβάλῃ, δύναμαι
νὰ τὸν τιμῶ δικαίως, νὰ τὸν ἀγαπῶ
ἀνεπαισχύντως. Νικητῆς τοῦ κόμητος
νὰ κατορθώσῃ πόσα ἄλλα δύναται;
Ἀθλοῦντα ἀπὸ τοῦδε τὸν φαντάζομαι
καὶ βασιλεῖας ἔλας ὑποτάσσοντα.
Μὲ παραπείθει πλάνος ἔρως, ἤδη δὲ
τὸν βλέπω ἐν θριάμβῳ ἀνερχόμενον
τὸν θρόνον τῆς Γρενάδας· τρόμφου ἔμπλεσι
οἱ ἡττημένοι Μαῦροι ὑποκλίονται·
ἐνθουσιώδης τὸν ἡδῶντα νικητὴν
τῆς Ἀραγῶνος δεξιοῦται ὁ λαός·
ἡ τῆς Πορτογαλίας χώρα προσκυνεῖ·
οἱ εὐγενεῖς του ἄθλοι· πέραν φέρουσι
τῶν θαλασσῶν τὰς τύχας καὶ τὴν φήμην του
καὶ δι' αἱμάτων ραίνουσι ἀφρικανῶν
τὰς δάφνας του. Πάνθ' ὅσα τέλος λέγονται
περὶ τῶν μᾶλλον διασήμεων στρατηγῶν
ὅτι θὰ πράξῃ ὁ Ροδρίγος προσδοκῶ
μετὰ τὴν νίκην ταύτην, καύχημά μου δὲ
τὸν ἔρωτά μου πρὸς αὐτὸν θὰ θεωρῶ.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Πλὴν ποῦ ἡ φαντασία σας τὸν ὁδηγεῖ
κατόπιν μάχης διαθρυληθείσης μὲν,
ἀλλ' ἥτις ἴσως εἶναι ἀνυπόστατος ;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἰδρίσθη ὁ Ροδρίγος, ὕδριστής του δὲ
ὁ κόμης εἶναι· συνεξήλθον· τί λοιπὸν
προσapakεῖται ἄλλο ;

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Ἔστω δέχομαι

τὴν μάχην ὡς βεβαίαν. Δὲν νομίζετε
ἐν τούτοις ὅτι τῆς χειρὸς τοῦ νικητοῦ
τὸ πνεῦμά σας προτρέχει ;

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἔχεις δίκαιον.

ὦ! ναί, ἐξέστην τῶν φρενῶν, παραληρῶ.

Ἐξ ὧν ὁ ἔρωσ ὅμως "μὲ ἐπαπειλεῖ
δεινῶν δὲν εἶναι τοῦτο τὸ χειρότερον.

Ἐλθέ εἰς τὸ γραφεῖον· παρηγορεῖ με·
μὴ μὲ ἀφήσῃς μόνην εἰς τὴν θλίψιν μου.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Ἄρτας,
δὸν Σάργχος, δὸν Ἀλόνσος.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Λοιπὸν ὁ κόμης τόσοι ματαιοφρονεῖ
καὶ τόσοι εἶναι πείσμων καὶ παράλογος ;
Τολμᾷ εἰσέτι νὰ νομίζῃ συγγνωστὸν
τὸ ἔγκλημά του ;

ΔΟΝ ΑΡΙΑΣ

Ἐξ ὀνόματος ὁμῶν
πολλὰ τῷ εἶπον, βασιλεῦ, καὶ ἔπραξα
πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμην, ἀλλ' ἀπέτυχον.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Θεέ! Τοσαύτην ἀνευλάβειαν λοιπὸν
 δεικνύει πρὸς με ἀπειθήης ὑπήκοος,
 τὴν θέλησιν μου παραθαίνων ἰταμῶς!
 Τὸν δὸν Διέγον προσθαλὼν περιφρονεῖ
 τὸν ἄνακτά του! Ἐπιβάλλει θέλησιν
 ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς μου! Κἂν πολεμιστῆς
 ἀνδρείος ᾗναι, κἂν τε μέγας στρατηγός,
 θὰ καταβάλω τὴν ἀγερωχίαν του·
 θὰ μάθῃ τί σημαίνει ἡ παρακοή
 κἂν ἔτι ᾗναι του πολέμου ὁ Θεός.
 Ἦθέλησα τὸ πρῶτον νὰ προσενεχθῶ
 ἡπίως, καίτοι αὖστηρᾶς ποινῆς
 ἡ ὕbris του ἀξία ἦτο. Ἄλλ' ἀφοῦ
 τὴν ἐπιείκειάν μου καταχρώμενος
 παραγνωρίζει, δὸν Ἀλόνσε, ὕπαγε
 καὶ σύλλαβέ τον ἀνθιστάμενον ἡμῶν.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Σάγχε, δὸν Ἀρτιάς

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ἐὰν ἐμεσολάβει χρόνος, καὶ εὐθὺς
 μετὰ τὴν ρῆξιν δὲν κατελαμβάνετο
 ἐνῷ εἰσέτι ἔπνεε τὰ μένεα,
 θὰ ἦτο ἴσως ἦττον σκληροτράχηλος.
 Ἀνὴρ γενναῖος ἐν τῇ πρώτῃ του ὁρμῇ
 ὑποχωρεῖ δυσκόλως. Συναισθάνεται
 τὸ ἄδικόν του, ἀλλ' ἡ ὑπερήφανος
 καρδιά του δὲν στέργει τόσον γρήγορα
 νὰ τὸ ὁμολογήσῃ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Σιωπήσατε,

δὸν Σάγχε ὅστις τὴν συνηγορίαν του
 ἀναλαμβάνει, ἀποθαίνει ἔνοχος.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Σᾶς ὑπακούω, βασιλεῦ, καὶ σιωπῶ.
Ἐν τούτοις δύο λέξεις ἐπιτρέψατε
εἰσέτι νὰ προσθέσω.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Καὶ τί δύνασθε

νὰ εἴπητε ἀκόμη;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ὅτι, βασιλεῦ

ἀνὴρ μεγαλοπράγμων δὲν κατέρχεται
εἰς αἵτησιν συγγνώμης, ὅτι θεωρεῖ
πᾶσαν τοιαύτην αἰσχος περιάπτουσαν.
Τῆς ἀντιστάσεώς του μόνον αἷτιον
ἡ λέξις αὕτη εἶναι Τῆς διαγωγῆς.
ἦν τὸ καθήκον τῆς τιμῆς ἐπέβαλλε,
τοιαύτην τιμωρίαν κρίνει αὐστηράν.
Τὴν ἀθλοφόρον χειρὰ του προστάξατε
διὰ τῶν ὅπλων νὰ ποτίσῃ βασιλεῦ,
τὴν ὕβριν ταύτην, καὶ ἐκανοποιήσιν
θὰ σπεύσῃ νὰ παράσῃ. Ὁ βουλούμενος
ἐλθέτω τότε· ἀμὰ εἰδοποιήσεις
θεόντως θάπαντήσῃ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Τὴν ἐδλάθειαν,

δὸν Σάγχε, λησμονεῖτε· ἀλλὰ συγχωρῶ
εἰς τὴν ἀνδρείαν καὶ εἰς τὴν νεότητά
τὰς ἀπρεπεῖς ἐκφράσεις σας. Οἱ βασιλεῖς,
οὓς περισπῶσι μέριμναι σοφώτεραι,
τῶν πολιτῶν τὸ αἷμα τόσον ἀφειδῶς
δὲν κατασπαταλῶσιν. Ἀγρυπνοὶ φρουροὶ
τῶν ὑπηκόων, περιέπουσιν αὐτούς,
ὥς περιέπει τὰ ὑπηρετοῦντ' αὐτὴν
τοῦ σώματός μας ὄργανα ἢ κεφαλὴ.
Τὴν λογικὴν σας λογικὴν δὲν θεωρῶ
ὥς στρατιώτης ὁμιλεῖτε, ἀλλ' ἐγὼ

ὥς βασιλεὺς νὰ ἐνεργήσω χρεωστῶ
Παρὰ τοὺς λόγους καὶ παρὰ τὰς κρίσεις σας
ὁ κόμης ὑπακούων εἰς τὸν ἄνακτα
δὲν ταπεινοῦται, δὲν ἐξευτελίζεται.
Ἡ ὕbris αὕτη ἄλλως θίγει καὶ ἐμέ·
ἠτίμασεν ἐκεῖνον, ὃν ἐξέλεξα
παιδαγωγὸν εἰς τὸν υἱόν μου· προσθαλὼν
τὴν ἐκλογὴν, τὸν ἐκλογέα ὕbris,
κατὰ τῆς ἀνωτάτης κακουργῶν ἀρχῆς.
Ἀλλὰ τὸν περὶ τούτου λόγον παύσωμεν.
Τῶν Μαύρων δέκα πλοῖα ἐθεάθησαν,
τῶν πολεμίων τὰς σημαίας φέροντα,
κατέπλευσαν δὲ ἤδη πρὸς τὸ στόμιον
τοῦ ποταμοῦ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ἐκ πείρας, βασιλεῦ, πικρᾶς
τὴν δυνάμιν σας οἱ ἐχθροὶ γινώσκουσι
καὶ δὲν τολμῶσι πρὸς τὸν μέγαν νικητὴν
νάντιταχθῶσι.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Δὲν θὰ παύσω ποτε
μετὰ τινος ζηλοτυπίας βλέποντες
τὸ σκῆπτρόν μου διέπον ἀκουσίως των
τὴν ἐξαισίαν τῆς Ἀνδαλουσίας γῆν,
ἣν κατασχόντες ἐπὶ ἔτη πάμπολλα
ἐπιζητοῦσι τὴν ἀνάκτησιν αὐτῆς.
Καὶ διὰ τοῦτο, ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς
τὰ σχέδιά των βλέπω καὶ ταχύτερον
τὰ ἀνατρέπω, ἐν Σεβίλλῃ ἔστησα
ἀπὸ δεκαετίας τὸν πολῦτιμον
τῆς Καστιλλίας θρόνον

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ἐδιδάχθησαν
ἐκ τῆς πανωλεθρίας, ἣν ὑπέστησαν,
πόσον ἐξασφαλίζῃ ἡ παρουσία σας

τὰς ἐπαρχίας ὅσας κατεκτήσατε.
Οὐδείς ὑπάρχει φόβος.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἄλλὰ καὶ οὐδὲν

τὸ παραμελητέον. Ἡ ὑπέρμετρος
ἐμπιστοσύνη εἶναι ἐπικίνδυνος.
Πολλάκις ὁ ἀρτίως ἡττηθεὶς ἐχθρὸς,
ἐὰν γνωρίζῃ νὰ ἐκλέξῃ τὸν καιρὸν,
δεινῶς ἀντεκδικεῖται. Ὅπωςδὴποτε,
ἐφ' ὅσον ἔτι βέβαιοι δὲν εἴμεθα
οὐδόλως εἶναι φρόνιμον τὸν πανικὸν
εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ πλήθους νὰ ἐνσπείρωμεν.
Τὸ πρόωρον περὶ κινδύνου ἄγγελμα
τὴν πόλιν ὑπερμέτρως θὰ ἐτάραττε
κατὰ τὴν νύκτα, ἥτις μᾶς ἐπέρχεται.
Ἐν τῷ λιμένι, εἰς τὰ τείχη, τὰς φρουράς
νὰ διπλασιασθῶσι διατάξατε.
Ἀρκεῖ διὰ τὴν νύκτα ταύτην.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

ΑΘΗΝΩΝ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Σάρχος,
Δὸν Ἀρίας, δὸν Ἀλόνσος.

ΔΟΝ ΑΛΟΝΣΟΣ

Βασιλεῦ,

ἀπέθανεν ὁ κόμης. Ἐξεδίκησεν
ὁ δὸν Διέγος διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
τὴν ὕβριν.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἄμα ἔμαθον τὴν προσβολὴν
προεἶδον ταυτοχρόνως τὴν ἐκδίκησιν
καὶ νὰ προλάβω ἔσπευσα τὴν συμφορὰν.

ΔΟΝ ΑΛΟΝΣΟΣ

Τὴν θλίψιν ἢ Χιμένη εἰς τοὺς πόδας σας
κομίζουσα μετὰ δακρύων ἔρχεται
δικαιοσύνην νὰ ζητήσῃ παρ' ὑμῶν.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Εἰς τὴν βαρεῖαν συμπαθῶ ὁδόνην της,
ἀλλ' ἄξια νομίζω ὅτι ἔπαθεν
ὦν ἔπραξεν ὁ κόμης. Καίτοι τὴν ποινήν
δικαίαν οὕτω κρίνω, ὅμως μὲ λυπεῖ
τοιούτου στρατηλάτου ἢ ἀπώλεια.
Κατόπιν τόσων ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ,
ἀφοῦ τοσάκις ἔχυσε τὸ αἷμά του
ὕπὲρ τοῦ θρόνου καὶ ὑπὲρ τοῦ κράτους μου,
ὅσον κἄν ἤμην ὠργισμένος κατ' αὐτοῦ
ὁ θάνατός του εἶναι δυνατόν ποτε
νὰ μὴ μου θλίβῃ τὴν καρδίαν ;

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Διέγο, Διάνη, δὸν Σάτχο
Δὸν Ἀρίας δὸν Ἀλόνσο,

XIMENH

Βασιλεῦ,

δικαιοσύνην.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Βασιλεῦ, ἀκούσατε.

XIMENH

Γονικλιτὴς προσπίπτω.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Εἰς τοὺς πόδας σας

προσκύπτω.

XIMENH

Ἔστε δίκαιος.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἀκούσατε

τὸν ὕβρισθέντα.

ΧΙΜΕΝΗ

Αἷμα ὑπηκόου σας

ζητεῖ δικαιοσύνην.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἀντεκδίκησις

δὲν τιμωρεῖται νόμιμος.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἐγέρθητε

ἀμφότεροι· ἡρέμα ὁμιλήσατε.

Τὸ ἄλγος σας, Χιμένη, συμμερίζομαι,
καὶ ἴση θλίψις τὴν καρδίαν μου πληροῖ.

Σεῖς, δὸν Διέγε, μὴ τὴν διακόπτετε·

θὰ σᾶς ἀκούσω ἔπειτα.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἀπέθανεν

ὁ ἀτυχὴς πατήρ μου, καὶ τὸ αἷμά του
οἱ ὀφθαλμοί μου εἶδον ῥέον κρουνήδον
ἐκ τῶν γεναίων στέρνων του· τὸ αἷμά του,
ὅπερ τοσάκις ἔσωζε τὰ τέκνα μας,
τὸ αἷμα, ὅπερ νίκας σᾶς ἐκέρδιζε,
τὸ αἷμα, ὅπερ καὶ χυθέν, ὦ βασιλεῦ,
ἀχνίζον ἔτι ἐξ ὀργῆς βοᾷ, καθὼς
ἐκρεῦσαν χάριν ἄλλων καὶ οὐχὶ ὁμῶν.
Τὸ αἷμα τοῦτο, οὗτινος ἐφείσθησαν
αἱ τοῦ πολέμου τύχαι, ἀπετόλμησε
νὰ χύσῃ ὁ Ροδρίγος, βάψας δι' αὐτοῦ
τοῦ βασιλέως τὴν αὐλήν. Πρὸς ἀπαρχὴν
τῶν τρισαθλίων ἄθλων του, ἀποστερεῖ
τὴν βασιλείαν ἰσχυροῦ ἐρείσματος,
κλονεῖ τὸ θάρρος τοῦ στρατοῦ σου ἅπαντος,
ἀναπτερώνει τὰς ἐλπίδας τῶν ἐχθρῶν.

Ἀπαγνωσμένη ἐπὶ τόπου ἔδραμον
καὶ εὔρον τὸν πατέρα ἄπνουν κείμενον.
Τὴν θλίψιν σύγγνωτέ μου. Φεῦ! δὲν δύναμαι
νὰ συνεχίσω τὴν σκληρὰν ἀφήγησιν.
Ἐκλείπει ἡ φωνή μου· κάλλιον ἐμοῦ
τὴν συμφορὰν μου ἀφηγοῦνται, βασιλεῦ,
τὰ δάκρυά μου ταῦτα.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Θάρσει, θύγατερ·

ὁ βασιλεὺς σου ἀντ' ἐκείνου σήμερον
θὰ ἦναι ὁ πατήρ σου.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἵπερδύλλουσαν

τιμὴν εἰς τὴν βαρεῖαν δυστυχίαν μου
περιποιεῖτε Εὔρον τὸν πατέρα μου
νεκρόν, ὡς εἶπον· τραῦμα ἔφερε βαθὺ
ἐπὶ τῶν στέρνων, καὶ τὸ ρέον αἷμα τοῦ
διὰ λυγρῶν στιγμάτων τὸ καθεκόν μου
ἐχάραττεν, ἢ μᾶλλον ἡ ἀνδρεία τοῦ
ἐκλείπουσα ὠμίλει διὰ τῆς πληγῆς,
κελεύουσα με νὰ ζητήσω ἐν σπουδῇ
τὴν τιμωρίαν· ὅπως δὲ εἰσακουσθῇ
ὕπὸ ἐκείνου, ὅστις δικαιοτάτος
τῶν βασιλέων εἶναι, τὸ αἰμοσταγὲς
τοῦ τραύματός του στόμα ἐδανείζετο
τὴν θλιθεράν μου καὶ οἰμώζουσαν φωνήν.

Μὴ ἀνεχθῆτε, βασιλεῦ, τὸ κράτος σας
φρικτὴ ἀκολασία νὰ λυμαίνεται,
νὰ ἦν' ἐκτεθειμένοι ἀτιμωρητεῖ
εἰς τοῦ τυχόντος τολμητοῦ τὰς πληγὰς
οἱ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ σας ἀριστεῖς,
αὐθαδέης νέος νὰ πατῇ τὴν δόξαν των,
εἰς τὸ γενναῖον αἷμά των νὰ λούηται,
νὰ κατορχῇται τῆς ἐντίμου μνήμης των.
Πολεμιστὴς ἀνδρεῖος, οἷος ὁ θανών,

μαραίνει αποθνήσκων ανεκδίκητος
τὸν ζήλον πάντων τῶν ὑπηρετούντων σας.
Φεῦ! ἐφονεύθη ὁ ἀνδρείος μου πατήρ·
τοῦ αἵματός του τὴν ἐκδίκησιν ζητῶ
πρὸς τὸ συμφέρον μᾶλλον τὸ ὑμέτερον
παρὰ πρὸς θεραπείαν τῆς δδύνης μου.
Ἀνδρὸς τοιούτου, βασιλεῦ, ὁ θάνατος
μεγίστη εἶναι δι' ὑμᾶς ἀπώλεια.
Ἀντὶ θανάτου θάνατον ἀπόδοτε,
δι' αἵματος τὸ αἷμα ἀποπλύνετε.
Τὸ θράσος, ὅπερ καύχημά του θεωρεῖ
τὴν κακουργίαν ταύτην, θυσιάσατε
οὐχὶ εἰς τῆς Χιμένης τὴν ἐκδίκησιν
ἀλλ' εἰς τὸ στέμμα, εἰς τὸ μεγαλειόν σας,
εἰς τὸ σεπτόν σας ἄτομον, ἐπ' ἀγαθῷ
τοῦ θρόνου καὶ τοῦ κράτους Εἴπον, βασιλεῦ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Καὶ ἤδη, δὸν Διέγε, ἀπαντήσατε.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Εὐδαίμων ὅστις τῶν νεανικῶν ἐτῶν
τὸ σφρίγος ἀπολέσας σοναπώλεσε
καὶ τὴν ζωὴν. Φεῦ! ποῖαν μοῖραν θλιβεράν
τὸ γῆρας ἐπικλώθει εἰς τοὺς ἰσχυροὺς
κατὰ τὸ τέρμα τοῦ σταδίου των! Ἐγώ,
ὁ δι' ἀγώνων κατακτήσας διαρκῶν
τοσαύτην δόξαν, ὁ τὴν νίκην ἄλλοτε
πιστὴν μου δορυφόρον ἔχων πανταχοῦ,
ὑπὲρ τὸ δέον ζήσας, εἶδον ἑμαυτὸν
καθυβρισθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ ὀδριστοῦ
νενικημένον Ὅτι δὲ οὐδέποτε
πολιορκίαι καὶ ἐνέδραι φοβεραὶ
καὶ πεισματώδεις μάχαι καὶ ἡ Ἀραγῶν
καὶ ἡ Γρενάδα καὶ δεινοὶ πολέμιοι
καὶ πάντες οἱ φθονοῦντές με κατώρθωσαν,
ἐν τῇ ἀδλῇ σας καὶ σχεδὸν ὑπ' ὀψιν σας

ἐτόλμησεν ὁ κόμης καὶ διέπραξε
 ζηλοτυπῶν, διότι μ' ἐξελέξατε,
 καὶ ἐπὶ νίκη, ἣν τῆς ἡλικίας μου
 τὸ ἀσθενὲς ἀπόνως τῷ ἡσφάλιζε,
 κομπάζων ἀγερώχως. Οὕτω, βασιλεῦ,
 ἡ κόμη αὕτη, ἣν ἡ κόνις τῶν μαχῶν
 ἐλεύκανε, τὸ αἶμα τοῦτο τὸ δοθὲν
 ὑπὲρ τῆς βασιλείας καὶ τοῦ κράτους σας,
 ἡ χεὶρ μου αὕτη, ἣτις ἦτο ἄλλοτε
 τῶν πολεμίων στρατιῶν τὸ φόδητρον,
 μετ' αἰσχους εἰς τὸν τάφον θὰ κατέβαινον,
 υἱὸν ἂν δὲν ἐγέννων ἄξιον ἐμοῦ,
 τοῦ βασιλέως καὶ τῆς χώρας ἄξιον.
 Τὴν στιβαράν του χεῖρα μοὶ ἐδάνεισε,
 τὸν ὕβριστήν μου κόμητα ἐφόνευσε,
 τὴν προσβληθεῖσαν μοὶ ἀπέδωκε τιμὴν,
 τὸ κηλιδοῦν με ὄνειδος ἀπέπλυνεν.
 Ἐὰν ἀνδρείας καὶ ὀργῆς ἐκώλκωσας,
 ἐὰν κολάφου νόμιμος ἐκδικητής
 θεωρητέαι πράξεις ἀξιόποινοι,
 ὁ κεραυνὸς ἄς πέσῃ μόνον ἐπ' ἐμοῦ,
 Ἀμαρτανούσης τῆς χειρός, ἡ κεφαλὴ
 τιμωρητέα. Ὅπως κἂν θεωρηθῇ
 ἡ προκειμένη πράξις, ἔγκλημα ἢ μή,
 χεὶρ μὲν ἐκεῖνος, κεφαλὴ δὲ εἰμ' ἐγώ.
 Ἄν ἡ Χιμένη τὸν υἱόν μου ἐγκαλῇ
 διότι τὸν πατέρα της ἐφόνευσε,
 τοῦ φόνου θὰ ἀπείχεν, ἂν ἡδύνατο
 νὰ διαπράξῃ τοῦτον ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
 Τὴν κεφαλὴν μου θυσιάσατε λοιπόν,
 τὴν κεφαλὴν μου ταύτην, ἣν ὁ θάνατος
 μετὰ μικρὸν θάρπασθ, καὶ τηρήσατε
 ὑπὲρ τοῦ κράτους χρήσιμον βραχίονα.
 Εἰς τὴν Χιμένην δώσατε τὸ αἶμά μου·
 ἄς λάβῃ τοῦτο πρὸς ἱκανοποίησιν.

Εἰς τὴν ποινὴν μου ἀγογγύστως συναινῶ
καὶ θνήσκων ἄνευ ἀτιμίας δέχομαι
τὸν θάνατον ἀλύπως.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἡ ὑπόθεσις

σπουδαία οὕσα χρήζει διασκέψεως
ἐν πλήρει συμβουλίῳ. Ὁδηγήσατε,
δὸν Σάγχε, τὴν Χιμένην εἰς τὸν οἶκόν της.
Τοῦ δὸν Διέγου φυλακὴ ὁ λόγος του
καὶ ἡ ἀδελή μου ἔσονται. Ὑπάγετε
καὶ τὸν υἱόν μου τάχιστα καλέσατε.
Δικαιοσύνην θάποδῶσω.

ΧΙΜΕΝΗ

Δίκαιος

ὁ φόνος εἶναι τοῦ φονέως. βασιλεῦ

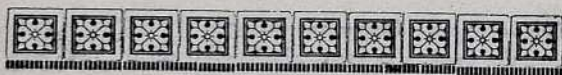
ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Τὴν ταραχὴν σου, θύγατερ, κατέλασον·
ἡσύχασον ὀλίγον, ἀναπαύητι.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἡ ἡσυχία, ἣν με διατάσσετε,
τὴν συμφορὰν μου ἐπιτείνει, βασιλεῦ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Δὸν Ροδρίγος, Ἑλβίρα

ΕΛΒΙΡΑ

Τί ἐπραξας, Ροδρίγος; Ποῦ δὲ ἔρχεσαι;

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Νὰ συνεχίσω τὴν φρικώδη μοιρὰν μου.

ΕΛΒΙΡΑ

Καὶ πῶς τολμᾷς ἐκ νέου νὰ ἐμφανισθῇς
ὑπερηφάνως καὶ μετὰ θρασύτητος
ἐνταῦθα, ὅπου τὴν ὀδύνην ἐσπείρας,
καὶ νάψηφῇσῃς τὴν σκιὰν τοῦ κόμητος,
τοῦ θύματός σου, ἐν τῷ τόπῳ ἀκριβῶς
τοῦ φόνου;

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἦτο ἡ ζωὴ τοῦ αἰσχρός μου.

Ἡ χεὶρ ἐτέλει τῆς τιμῆς τὸ πρόσταγμα.

ΕΛΒΙΡΑ

Ἄλλ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ νεκροῦ πῶς ὁ φονεὺς
ζητεῖ τὸ ἄσυλόν του!

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἔρχομαι ἀπλῶς

εἰς τὸν δικάσοντά με νὰ παραδοθῶ.

Μὴ ἀπορήσῃς· ἔδωκα τὸν θάνατον
καὶ τὸν ζητῶ. Ὁ ἔρως, ἡ Χιμένη μου
εἰσὶν οἱ δικασταί μου. Ἀφοῦ ἄξιός
ὄπῃρξα τῆς ὀργῆς της, εἶμαι ἄξιός
καὶ τοῦ θανάτου· καὶ νὰ λάδω ἔρχομαι
ὡς ἀγαθῶν ἀπάντων τιμαλφέστατον
τὴν καταδίκην ἀπὸ τῶν χειλέων της
καὶ ἀπὸ τῆς χειρὸς της τὴν ἐκτέλεσιν.

ΕΛΒΙΡΑ

Ἄ! φύγε μᾶλλον ἀπὸ τῶν ὀμμάτων της·
τὴν ἔξαψιν της φύγε· κρύψον σεαυτὸν·
μὴ εἰς τὰς πρώτας ἐκτεθῆς παραφοράς,
εἰς τὰς ὁποίας ἡ κοχλάζουσα ὀργὴ
νὰ παρασύρῃ τὴν Χιμένην δύναται.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Οὐχί, οὐχί, ἡ φίλη τῆς καρδίας μου
ἡ φίλη αὕτη, ἣν καιρίως ἔτρωσα,
δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὅσην ἀπαιτεῖ
ἡ κατατρύχουσά με βάσανος ὀργήν
Θὰ ἡσθάνωμην εὐτυχίαν ἄσκητον
ἂν τὴν ὀργὴν της ἐπιτείνων θάνηθω
ταχέως νὰποθάνω.

ΕΛΒΙΡΑ

Εἰς τὴν ἀκτορά

εἰσέτι παραμένει δακρυχέουσα·
πολλοὶ ἐνταῦθα θὰ τὴν συνοδεύσωσι.
Ροδρίγε, φύγε, πρὸς Θεοῦ· τῶν μεριμνῶν
ἀπάλλαξόν με. Τί θὰ εἰπωσιν ἂν
σὲ ἴδωσιν ἐνταῦθα; Πρὸς ἐπίμετρον
τῆς συμφορᾶς της θέλεις ὅπως ἄνανδρος
συκοφαντία τῆς Χιμένης μὴ φεισθῇ
καὶ διαδώσῃ ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ της
τὸν δολοφόνον τοῦ πατρὸς ἀνέχεται;
Ροδρίγε, χάριν τῆς ἀσπίλου της τιμῆς,
σὲ ἱκετεύω, κρύφθητι.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Λιμένη, δὸν Σάγχοι, Ἑλβίρα

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ναί, δέσποινα·

αἵματηρὰ θυοῖα σὰς ὀφείλεται.
Δικαία εἶναι ἡ ὀργή σας, νόμιμα
τὰ δάκρυά σας. Διὰ λέξεων κενῶν
νὰ σὰς παρηγορήσω δὲν ἐπιχειρῶ,
ἀλλ' οὔτε νὰ πραῖνω τὴν ὀδύνην σας.
Ἐάν με θεωρῆτε ὅμως ἱκανὸν
νὰ σὰς ὑπηρετήσω, διαθέσατε
πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἐγόχου, δέσποινα,
τὸ ξίφος τοῦτο καὶ μεταχειρίσθητε
τὸν ἔρωτά μου πρὸς ἐκδίκησιν ὁμῶν.
Ἀνίκητος θὰ ᾔναι ὁ βραχίον μου
ὕπὸ τὰς προσταγὰς σας.

ΧΙΜΕΝΗ

Δυστοχῆς ἐγώ!

ΔΟΘΗΝΩΝ

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Τὴν προσφορὰν μου, πρὸς Θεοῦ, προσδέχθητε.

ΧΙΜΕΝΗ

Τὸν βασιλέα οὕτω θὰ προσέβαλλον
ὕποσχεθέντα νὰ ποδώσῃ αὐστηρὰν
δικαιοσύνην.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Δέσποινα, γνωρίζετε

πόσον βραδέως βαίνει, πόσον συνεχῶς
τὸ ἔγκλη· ἀποφεύγει τὴν ἀμφίβολον
αὐτῆς πορείαν, πόσον ἡ βραδύτης της
πικρῶν δακρύων ἀποθαίνει ἀφορμή.
Εἰς φίλον σας ἱππότην ἐπιτρέψατε
ἐνόπλιος νὰ σὰς δώσῃ τὴν ἐκδίκησιν.

Ἀσφαλεστέρα εἶναι ἡ ὁδὸς αὐτῇ
καὶ ταχύτερα θά ἐπέλθῃ ἡ ποινή.

ΧΙΜΕΝΗ

Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι φάρμακον.
Ἄλλ' ἂν δεήσῃ νὰ τὸ μεταχειρισθῶ
καὶ ἂν εἰσέτι διαρκῇ ὁ οἶκτός σας
πρὸς τὴν δεινὴν μου συμφορὰν, ἐλεύθερος
θά ἦσθε τότε νὰ με ἐκδικήσητε.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Αὐτὴν καὶ μόνην ἡ καρδία μου ζητεῖ
τὴν εὐτυχίαν· καὶ ἀφοῦ μοι δίδετε
τὴν προσδοκίαν, φεύγω ἔμπλεως χαρᾶς.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Χιμένη, Ἑλβίρα

ΧΙΜΕΝΗ

Εἰμ' ἐλευθέρα τέλος πάντων, δύναμαι
ἀπεριφράστως τὴν βαθεῖαν θλίψιν μου
νὰ ἐκδηλώσω, τοὺς πικροὺς μου στεναγμοὺς
ἀνέτως νὰ ἐκχέω, τὴν καρδίαν μου,
νὰ σοὶ ἀνοίξω τὴν πικρῶς αἰράσσουσαν.
Ἑλβίρα, ὁ πατήρ μου, φεῦ! ἀπέθανε·
τὸ ξίφος, ὅπερ πρώτην ὥπλισε φορὰν
τὸν τοῦ Ροδρίγου νεαρὸν βραχίονα,
ἀπέκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς αὐτοῦ.
Ὡ ὀφθαλμοί μου, κλαύσατε, θρηνήσατε
καὶ εἰς δακρύων μεταβλήθητε πηγάς!
Τὸ ἥμισυ μου εἰς τὸν τάφον ἔστειλε
τὸ ἄλλο ἥμισυ μου, καὶ τὸν ὀλεθρον
τοῦ ὀπολοίπου τῆς ζωῆς μου ἀπαιτεῖ
τὸ μὴ ὑπάρχον πλέον.

ΕΛΒΙΡΑ

Ἠσυχάσατε

ΧΙΜΕΝΗ

Πόσον ἀκαίρως ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ
μοὶ συμβουλευεῖς ἡσυχίαν! Πῶς λοιπὸν
νὰ κατευνάσω δύναμαι τὴν θλίψίν μου
ἂν δὲν μισήσω τὸν παραίτιον αὐτῆς;
Τί νὰ ἐλπίσω ἄλλο εἰ μὴ βάσανον
καρδιοβόρον, ὅταν τοῦ ἐγκλήματος
τὴν τιμωρίαν ἀπαιτοῦσα ἀγαπῶ
τὸν ἔνοχον;

ΕΛΒΙΡΑ

Ἐκεῖνος σὰς στερεῖ πατρός
καὶ σεῖς τὸν ἀγαπάτε;

ΧΙΜΕΝΗ

Ἄν τὸν ἀγαπῶ!

Πτωχὴ ἢ λέξις τὸν λατρεύω! Ἡ ὀργὴ
ἀνθίσταται ματαίως εἰς τὸν ἔρωτα.

Ἐν τῷ ἐχθρῷ εὐρίσκω τὸν ἐρώμενον·
μισῶ μὲν τὸν φονέα, ἀλλ' αἰσθάνομαι
παρὰ τὸ μῖσος ὅτι κατὰ τοῦ πατρὸς
ὁ ἐραστὴς ἐν μέσῃ τῇ καρδίᾳ μου
παλαίει ἔτι. Προχωρεῖ, ὀποχωρεῖ,
ἀμύνεται, προσβάλλει, νῦν μὲν ἰσχυρός,
ἀδύνατος δὲ πάλιν, ἡττημένος νῦν
καὶ αὐθις θριαμβεύων. Ἄλλ' ἐν τῇ σκληρᾷ
μονομαχίᾳ, ἣν ὁ ἔρως συγκροτεῖ
πρὸς τὴν ὀργήν, σπαράττει τὴν καρδίαν μου
μὴ συναρπάζων τὴν ψυχὴν μου. Ὅσῃν κἂν
ὁ ἔρως ἔχῃ ἐξουσίαν ἐπ' ἐμοῦ,
δὲν θὰ ἀκούσω τὰς ὑπαγορεύσεις του.
Ναί, τρέχω ἀδιστάκτως ὅπου ἡ τιμὴ
μὲ διατάσσει. Τὸν Ροδρίγον ἀγαπῶ,
ἡ τύχη του μὲ θλίβει, ἡ καρδία μου
ὕπὲρ ἐκείνου κρατερῶς ἀμύνεται
Ἄλλ' ὅμως παρὰ πάντας τοὺς ἀγῶνάς του
γνωρίζω ποία εἶμαι καὶ πῶς λέγομαι
καὶ ὅτι τὸν πατέρα μου ἐφόνευσεν

ΕΛΒΙΡΑ

Καὶ ἐννοεῖτε νὰ ἐπιζητήσητε
τὴν καταδίωξίν του :

ΧΙΜΕΝΗ

Μοῖρα ἀπηνῆς,
εἰς ἣν νὰ ὑποκύψω ἀναγκάζομαι !
Ζητῶ τὴν κεφαλὴν του καὶ φοβοῦμαι μὴ
εἰσακουσθῶ ὁ τοῦ Ροδρίγου θάνατος
θὰ ἦναι θάνατός μου, καὶ ἐπιζητῶ
τὴν καταδίωξίν του.

ΕΛΒΙΡΑ

Παραιτήθητε
τοῦ τραγικοῦ σχεδίου σας. Μὴ ἀπηνῆ
εἰς τὴν ψυχὴν σας νόμον ἐπιβάλλετε.

ΧΙΜΕΝΗ

Νὰ ἴδω φονευθέντα τὸν πατέρα μου,
τὸ αἷμα τούτου νὰ βοᾷ ἐκδικητὴν,
καὶ νὰ μὴ λάβω ταύτην ! Ἡ καρδία μου,
θελγῆτρων αἰλικῶν δούλη ἐπανειδίχτος,
νὰ τῷ προσφέρῃ μόνον δάκρυα κενά !
Νὰ συγκαλύψῃ ὑπὸ ἀνάνδρου σιγῆς
ὁ πλάνος ἔρως τὴν τιμὴν μου !

ΕΛΒΙΡΑ

Συγγνωστὸν
σᾶς εἶναι, δέσποινά μου, νὰ φυλάξητε
διὰ τὸ μέλλον ἄνδρα ἀπαράμιλλον,
πεφιλημένον ἐραστήν. Ἐπράξατε
ἄρκοῦντα ἤδη εἶδετε τὸν ἄνακτα
προσμείνατε τὸ τέλος, μὴ βιάζεσθε,
μὴ εἰς τοῦ πάθους τὴν ὁρμὴν ἐνδίδετε.

ΧΙΜΕΝΗ

Περὶ τιμῆς μου, ὦ Ἐλδίρα, πρόκειται
αὐτὴ με διατάσσει νὰ ἐκδικηθῶ.
Ναί, ὅσον κἂν μαγεύῃ πόθων ἔρωτος

τὸ πλάνον ἄσμα, εἰς καρδίας εὐγενεῖς
αἰσχρὸν τὸ ὑπεκφεύγειν δι' ἀναβολῶν.

ΕΛΒΙΡΑ

Ἀλλὰ τὸν ἀγαπᾶτε.

ΧΙΜΕΝΗ

Τὸ ὁμολογῶ.

ΕΛΒΙΡΑ

Τί τέλος πάντων θέλετε νὰ πράξητε ;

ΧΙΜΕΝΗ

Πρὸς ἀκεραίαν τῆς τιμῆς μου τήρησιν,
πρὸς λῆξιν τῆς ἀρρήτου ἀγωνίας μου,
νὰ τὸν καταδιώξω, νὰ ἐκδικηθῶ,
νὰ κατωρθώσω τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ.
καὶ νὰποθάνω ὕστερον.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Χιμένη, δὸν Ροδρίγος, Ἑλβίρα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

ΑΘΗΝΩΝ

Λοιπὸν, χωρὶς

νὰ λάβητε τὸν κόπον τοῦ θανάτου μου,
σὰς ἀσφαλίζω τὴν τιμὴν, τὴν δόξαν του.

ΧΙΜΕΝΗ

Ποῦ εἵμεθα ; Τί βλέπω ; Εἰς τὸν οἶκόν μου,
ἐνώπιόν μου ὁ Ροδρίγος ; ὦ Θεέ !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τοῦ αἵματός μου μὴ φεισθῆτε, δέσποινα·
τῆς ἐκδικήσεώς σας, τοῦ θανάτου μου
ἡδέως καὶ ἀπόνως ἀπολαύσατε.

ΧΙΜΕΝΗ

Φεῦ !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἀκουσόν μου.

XIMENH

Ἀποθνήσκω.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Πρὸς στιγμήν.

XIMENH

ὦ! ἄφες νάποθάνω.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Δύο ἄφες με

νά εἶπω λέξεις. Θάπαντήσης ἔπειτα
διὰ τοῦ ξίφους τούτου μόνον

XIMENH

Πῶς! ἐνῶ

τὸ αἷμα τοῦ πατρός μου στάζει ἀπ' αὐτοῦ!

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Χιμένη!

XIMENH

Κρύψον σίδηρον ἐπάρατον,
τὸν τοῦ πατρός μου φόνον καταγγέλλαντα
καὶ τὴν ζωὴν σου ἀπαιτοῦντα παρ' ἐμοῦ.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἴδὲ τον μάλλον ὅπως ἐξερεθισθῇ
ἢ κατ' ἐμοῦ ὀργή σου καὶ ἐπισπευσθῇ
ὁ θάνατός μου.

XIMENH

Εἶναι εἰς τὸ αἷμά μου
εἰσέτι βεβαμμένον.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Βυθίσον αὐτὸ

ἐντὸς τοῦ αἵματός μου καὶ ἐξάλειψον
τοῦ ἰδικοῦ σου τὴν βαφήν.

XIMENH

ὦ! ποία, φεῦ!

σκληρότης, ἥτις ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ

ἡμέρα θανατώνει τὸν πατέρα μὲν
διὰ τοῦ ξίφους, διὰ δὲ τῆς ὄψεως
τὴν θυγατέρα! Ἀπὸ τῶν ὀμμάτων μου
τὸ μυσσάρὸν τοῦ φόνου κρύψον ὄργανον.
Ἐνῷ ζητεῖς νὰ σὲ ἀκούσω ὦ σκληρὲ,
μὲ θανατώνεις.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Πράττω ὅπως βούλεσαι·
ἀλλὰ τὸν πόθον ὅπως τῆς ἀθλίας μου
ζωῆς τὸ νῆμα κόψωσιν αἱ χεῖρές σου
δὲν παραιτῶ. Χιμένη, ἐκ τοῦ φίλτρου μου
μὴ ἀναμένης ἄνανδρον μετάνοιαν
ἐπὶ τελέσει εὐσεβοῦς καθήκοντος.
Δι' ἀνηκέστου προσβολῆς ἠτίμασε
τὸ γῆρας τοῦ πατρός μου τὸ πανσέβαστον,
ἐγείρας χεῖρα ὁ πατήρ σου κατ' αὐτοῦ.
Ἀνὴρ γενναῖος ράπισμ' ἀτιμωτικόν
δὲν δύναται νὰ φέρῃ καὶ νὰ ἐπίσῃ
Ἡ προσβολὴ ἀντανεκλάτο ἐπ' ἐμοῦ
τὸν προσβαλόντα νὰ ζητήσω ὤφειλον,
τὸν εὖρον, τὴν τιμὴν μου καὶ τὴν τοῦ πατρός
ἐξεδικήθην, καὶ δὲν θὰ ἐδίσταζον
καὶ σήμερον νὰ πράξω τὸ καθήκόν μου,
ἂν ἡ αὐτὴ ἀνάγκη μὲ ἐδίαξεν.
Ἐπὶ μακρὸν δὲν ἔλειψ' ἐναντίον μου
καὶ ἐναντίον τοῦ πατρός μου ὅπερ σοῦ
ὁ ἔρωσ μου παλαίων. Κρίνον σὺ αὐτὴ
τὴν φοβερὰν του δύναμιν· ἐδίστασα
καὶ ἐν τοιαύτῃ ὕβρει ἂν ἔπρεπεν
ἐκδίκησιν νὰ λάβω. Εἰς τὸ δόλημμα
ἦ νὰ σὲ θλίψω ἢ τὴν ὕβριν νάνεχθῶ
περιελθὼν, τὴν χεῖρα συνεκράτησα,
τὸν σπεύδοντα βραχίονα ἐκώλυσα,
καὶ ἐπὶ βίᾳ ἐμαυτὸν κατέκρινον.
Κα! θὰ ἐνίκα ἀσφαλῶς τὸ κάλλός σου

ἂν εἰς τὰ θέλγητρά σου δὲν ἀντέτασσον
 τὴν σκέψιν ὅτι ἄνθρωπος ἀτιμασθεὶς
 δὲν εἶμαι ἄξιός σου, ὅτι ἄτρομον
 καὶ ἄμεμπτον ἱππότην ἀγαπήσασα
 τὸν λιποτάκτην θὰ ἐμίσεις τῆς τιμῆς,
 καὶ ὅτι ὑπακούων εἰς τὸν ἔρωτα
 τοῦ ἔρωτός σου δὲν θὰ ἤμην ἄξιος,
 θὰ ἐδυσφήμουν καὶ αὐτὸ τὸ φίλτρον σου.
 Καὶ πάλιν σοὶ τὸ λέγω καὶ ἐφ' ὅσον ζῶ
 ἀδιαλείπτως θέλω νὰ τὸ σκέπτωμαι,
 ἀπαύστως νὰ τὸ λέγω. Σὲ ἐπλήγησα,
 ἀλλὰ κατὰ καθήκον ἀπαράβατον
 ἵνα τὸ αἶσχος ἀποπλύνων ἀποθῶ
 καὶ πάλιν ἄξιός σου Ἀποτίσας νῦν
 τὴν ἱεράν μου ὀφειλὴν πρὸς τὴν τιμὴν
 τοῦ τε πατρός μου καὶ ἐμοῦ, προσέρχομαι
 καὶ τὴν πρὸς σὲ νὰ ἐξοφλήσω ὀφειλὴν.
 Τὸ αἷμά μου νὰ σοὶ προσφέρω ἔρχομαι·
 τελέσας ὅ,τι ἔδει ὅ,τι δεῖ τελεῖν.
 Δὲν με λανθάνει ὅτι φονεὺς εἶσαι
 σὲ ἐξοπλίζει κατὰ τοῦ φονέως του.
 Τὸ θυμά σου νὰ κρύψω δὲν ἠθέλησα·
 θυσιάσας ἀφόδως εἰς τὸ αἷμά του
 τὸν τολμητίαν, ὅστις τοῦτο ἔχυσε.

XIMENH

Ροδρίγε, εἶναι ἀληθές, δὲν δύναμαι,
 εἰ καὶ ἐχθρά σου εἶμαι ἐκ καθήκοντος,
 νὰ σὲ μεμφθῶ διότι ἀπεφάσισας
 τὸ αἶσχος ν' ἀποπλύνῃς. Ὅπως δῆποτε
 καὶ ἐκραγῇ ἡ θλίψις καὶ τὸ ἄλγος μου,
 δὲν σὲ καταδικάζω, ἀλλ' ἀπλῶς θρηνῶ
 τὴν συμφορὰν μου. Ναί, γινώσκω κάλλιστα
 τί εἰς ἱππότην ἐπιβάλλει ἡ τιμὴ
 μετὰ τοιαύτην ὕδριν. Ἐπραξας χρηστοῦ
 ἄνδρὸς καθήκον ἀλλὰ τοῦτο ἐκτελῶν

ὕπεδειξας καὶ ποῖον τὸ καθήκον μου
Ἡ ὀλεθρία μὲ διδάσκει νίκη σου·
ἐξεδικήθη αὕτη τὸν πατέρα σου,
τὴν δόξαν σου γενναίως ὑπεστήριξε.

Καὶ νῦν ἀπόκειται μοι ἡ αὕτη φροντίς·
ὀφείλω, τὴν καρδίαν μου σπαράττουσα,
τόν τε νεκρὸν πατέρα νὰ ἐκδικηθῶ
καὶ ἀκεραίαν νὰ τηρήσω τὴν τιμήν.

Μὲ ἀπελπίζει κατὰ τοῦτο ὁ πρὸς σέ
διακαής μου ἔρωσ· ἐὰν ἄλλη χεὶρ,
τόν τοῦ πατρός μου θάνατον ἐπέφερεν,

ἐν τῇ γλυκεῖᾳ ὄψει σου θὰ εὗρισκον
τὴν δυνατὴν τοῦ ἄλγους ἀνακούφισιν

καὶ ἐναντίον τῆς καιρίας λύπης μου
θὰ ἡσθανόμην θυμηδίαν ἄρρητον

τὰ δάκρυά μου ὅταν θὰ ἐσπόγγιζεν

ἡ χεὶρ σου ἢ τοσοῦτον μοι ἀγαπήτῃ.

Ἄλλ' ἐπιβάλλεται μοι σήμερον σκληρὰ

ἀνάγκη, τὸν πατέρα ἀπολέσασθαι.

καὶ σέ νὰ ἀπολέσω. Ναί, τοῦ φίλτρου μου

τὴν καταδίκην ἐπιβάλλει ἡ τιμή.

Καὶ τὸ καθήκον τοῦτο τὸ ἀμείλικτον,

οὗ τὸ φρικῶδες μὲ φονεύει πρόστυγμα,

τόν θάνατόν σου ἀπαιτεῖ ἐγὼ αὕτη

νὰ ἐπισπεύσω Ὅχι, ἐκ τοῦ φίλτρου μου

μὴ ἀναμένης ἄνανδρον παραίτησιν

τῆς ἐκδικήσεώς μου. Ὅσον καὶ θερμῶς

ἐν τῇ ψυχῇ μου ὑπὲρ σοῦ συνηγορῇ

ὁ ἔρωσ μας, ὀφείλω γεναιότητα

νὰ ἐπιδείξω ἴσην πρὸς ἣν ἔδειξας

Ἄν ἄξιός μου ἀνεδείχθης τρώσας με,

κὲγὼ ὀφείλω νὰ φανῶ ἀξία σου

τόν θάνατόν σου ἐπισπεύδουσα.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Λοιπὸν

μὴ ἀναβάλῃς πλέον ὅ,τι ἡ τιμὴ
δεσποτικῶς σοὶ ἐπιβάλλει· ἀπαιτεῖ
τὴν κεφαλὴν μου, καὶ σοὶ τὴν παρέδωκα·
θυσίαν πρόσφερε τὴν εἰς τὸ εὐγενὲς
τῆς οὐκῆς σου εὐσεβείας αἴσθημα.
Ἀπόφασίς τε ἅμα καὶ ἐκτέλεισις
γλυκεῖαι θὰ μοὶ εἶναι καὶ εὐπρόσδεκτοι.
Μετὰ τὸ ἔγκλημά μου ἂν ἀνέμενον
χωλὴν δικαιοσύνην, θὰ ἀνέβαλλον
τὸ θάνατόν μου ὅσον καὶ τὴν δόξαν σου.
Εὐδαίμων θάποθάω καὶ μακάριος
ἐκ τῆς χειρός σου ἀποθνήσκων.

XIMENH

Ὕπαγε·

ἀντίδικός σου εἶμαι, ἀλλ' ὁυδέποτε
καὶ δῆμιός σου. Ἄν τὴν κεφαλὴν σου σύ
μοι παραδίδῃς, συγχωρεῖται εἰς ἐμέ
να λάβω ταύτην; Ὁχι. Να ἐπιτεθῶ
ὀφείλω μόνον κατ' αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ σὺ
καθῆκον ἔχεις νὰ τὴν ὑπερασπισθῇς
Τὴν ἀπαιτῶ παρ' ἄλλου, ὅχι παρὰ σοῦ.
Ἀντίπαλός σου εἶμαι, ὅχι τιμωρός.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Μὴ λησμονήσης ὅτι, ὅσον καὶ θερμῶς
σοὶ ὁμιλῇ ὑπὲρ ἐμοῦ ὁ ἔρως μας,
ὀφείλεις ὅμως, εἶπες, γενναιότητα
νὰ ἐπιδείξης ἴσην πρὸς ἣν ἔδειξα.
Διὰ νὰ ἐκδικήσης τὸν πατέρα σου
ἂν ξένην χεῖρα, ὦ Χιμένη, θανεισθῇς,
τελεία δέν θὰ ἦναι ἡ ἐκδίκησις.
Τὴν ὕβριν τοῦ πατρός μου ἐξεδίκησεν
ἡ χεὶρ μου μόνη· δέον νὰ ἐκδικηθῇ
ἡ χεὶρ σου μόνη τὸν πατέρα σου.

XIMENH

Σκληρέ,

τί τόσον ἐπιμένεις; Ποῖον βοηθὸν
εἰς τὴν ἐκδίκησίν σου εἶχες, καὶ ζητεῖς
νὰ μοὶ προσφέρῃς ὡς τοιοῦτον σεαυτὸν;
Θὰ πράξω ὅτι ἔπραξας, καὶ ἀρκετὰ
γενναῖα εἶμαι ὅπως μὴ συγκαταβῶ
νὰ σὲ προσλάβω κοινωνὸν τῆς δόξης μου.
Ροδρίγε, τοῦ πατρός μου ἢ ἐκδίκησις
καὶ τῆς Χιμένης ἢ τιμὴ εἰς τὰς ὁρμάς
τοῦ ἔρωτός σου ἢ τῆς ἀπογνώσεως
δὲν ἐννοοῦσι νὰ ὀφείλωσιν οὐδέν.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Αὐστηροτάτη θεωρία τῆς τιμῆς!
Ἄλλ' οἴμοι! ἐπὶ τέλους δὲν θὰ δυνηθῶ,
μεθ' ὅσα καὶ ἂν πράξω, ταύτης παρὰ σοῦ
τῆς χάριτος νὰ τύχω; Ἐν ὀνόματι
πατρός ἀποθανόντος ἢ τοῦ ἔρωτός
τιμώρησον με, εἰάν ὅχι: ἐξ ὁργῆς,
τοῦλάχιστον ἐξ οἴκτου. Ὀλιγότερον
ὁ ἀτυχής σου ἔραστής θὰ λυπηθῇ
ἐκ τῆς χειρός σου ἀποθνήσκων ἢ ὅτι ζῇ
μισούμενος δικαίως ὑπὸ σοῦ.

XIMENH

Οὐχί

δὲν σὲ μισῶ.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Πλὴν χρεωστεῖς νὰ με μισῇς.

XIMENH

Δὲν δύναμαι.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Καὶ δὲν φοβεῖσαι τὰς μομφάς
καὶ τὴν συκοφαντίαν; Ὅταν μάθωσιν
ὁ φθόνος καὶ τὸ ψεῦδος τὴν τε πράξιν μου

καὶ ὅτι παρὰ ταύτην ἐξασκολουθεῖς
νὰ μ' ἀγαπᾷς εἰσέτι τί θὰ εἴπωσι ;
Τὰς κακολόγους γλώσσας κατασίγασον
καὶ σῶσον τὴν τιμὴν σου θανατοῦσά με.

XIMENH

Θὰ ἀναλάμψῃ αὕτη ἐμφανέστερον
ἂν τὴν ζωὴν σ' ἀφήσω. Θέλω ἡ φωνὴ
τοῦ φθόνου νὰ ἐξάρῃ μέχρ' οὐρανοῦ
τὴν συμφορὰν μου ἅμα καὶ τὴν δόξαν μου
καὶ νὰ κηρύξῃ ὅτι ἀγαπῶσά σε
νὰ σὲ καταδιώξω δὲν ἐδίστασα.

Μὴ τοῦ λοιποῦ δεικνύεις εἰς τὴν θλιψὴν μου
τὸ φίλτρον, ὅπερ ἀπαιτεῖ ἡ μοῖρά μου
νὰ θυσιάσω. Ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός
τὴν ἑξοδὸν σου κρύψον. Ἄν σε ἴδωσιν
ἐντεῦθεν ἐξελθόντα, μέγαν κίνδυνον
θὰ διατρέξῃ ἡ τιμὴ μου. Κρείττονα
νὴ εὖρη εὐκαιρίαν ἢ διαβολήν
καὶ ἡ συκοφαντία δὲν θὰ δυνήθῃ
ἢ ὅτι σε ἡνέχθην παριστάμενον
ἐνώπιόν μου. Μὴ τῇ δώσῃς ἀφθρμὴν
τὴν ἄσπιλόν μου νὰ σπiliώσῃ ἀρετήν.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἄς ἀποθάνω μᾶλλον.

XIMENH

Φύγε

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τί λοιπὸν

ἀποφασίζεις ;

XIMENH

Παρὰ τοὺς θελξίφρονας
τοῦ ἔρωτός μου πόθους, τοὺς ταραττοντας
τὸ μῖσος μου, θὰ πράξω ὅ,τι δυνατόν
διὰ νὰ ἐκδικήσω τὸν πατέρα μου.

Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου, παρὰ τὸ ἀμείλικτον
καθῆκον τοῦτο, εὖχομαι δακαῶς
νὰ ναυαγήσῃ πᾶσά μου προσπάθεια.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

ὦ θαῦμα φίλτρου !

XIMENH

ὦ ἐσχάτη συμφορά !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Φεῦ ! πόσα οἱ γονεῖς μας δάκρυα πικρά
μᾶς προξενούσι

XIMENH

Τίς θὰ τὸ ἐπίστευε,

Ροδρίγε ;

ΔΟΝ Ρ ΔΡΙΓΟΣ

Ποῖος, οἴμοι ! θὰ προέλεγε,

Χιμένη . . .

XIMENH

Ὅτι ἡ εὐδαιμονία μας
ἀσφαλεστάτη οὐσα θὰ ἀπώλλυτο !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Καὶ ὅτι λαίλαψ αἰφνης θὰ ἀνέτρεπεν
ἐν πλήρει, φεῦ ! λιμένι τὴν ἔλπίδα μας !

XIMENH

ὦ δακεθόμου θλίψεως !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

ὦ τῶν κενῶν

ἐλπίδων μου καὶ πόθων !

XIMENH

Φύγε, πρὸς Θεοῦ !

Δέν σε ἀκούω τοῦ λοιποῦ.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἐγίαινε·

ἀδίωτον θὰ ζήσω βίον, ἕως οὗ
μοῦ ἀφαιρέσῃ ἡ ὀργή σου τὴν ζωήν.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἐάν τὸ κατορθώσω, σοὶ ὀρκίζομαι,
μήτε στιγμήν νὰ ἐπιζήσω μετὰ σέ.
Ἵγίαινε, Ροδρίγες· σπεῦσον, ἔξελθε
καὶ πρόσσεχε πρὸ πάντων μή σε ἴδῃ τις.

ΕΛΒΙΡΑ

ὦ δέσποινά μου, πόσα φεῖ ! ὁ οὐρανὸς
δρινὰ μᾶς ἀποστέλλει...

ΧΙΜΕΝΗ

Μή με ἐνοχλῆς·
νάναστενάζω ἄφες με. Τὴν σιωπὴν
καὶ τῆς νυκτὸς τὸ σκότος τοῦ λοιποῦ ζητῶ
διὰ νὰ κλαίω τὴν φρικώδη μοῖράν μου.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Οὐδέποτε' ἀπολαύει πλήρους ὁ θνητὸς
χαρᾶς· ἡ λύπη συνοδεύει πάντοτε
αὐτήν· ὁποῦ ἀνθάνει ἀγωνία τις
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἄκρᾳ θυμηδία μας
Ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου ἡ καρδία μου
τὴν ἀγωνίαν ταύτην συνεσθάνεται.
Ἐκ φόβου τρέμω ἐνῷ πλέω ἐν χαρᾷ·
θανόντα εἶδον τὸν δεινὸν μου ὄδριστήν,
ἀλλὰ τὴν χεῖρα, ἥτις μ' ἐξεδίκησε,
δεν βλέπω πλέον μάταιοι οἱ κόποι μου
ματαίως ὅσας τὸ σαθρὸν σαρκίον μου
θυνάμεις ἔτι σώζει κατασπαταλῶ,
ἀνὰ τὴν πόλιν ἀπασαν ἀναζητῶν
τὸν νικηφόρον τῆς τιμῆς μου ἔκδικον.
Νομίζω ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε
κατὰ τὸ σκότος τοῦτο τὸ νυκτερινὸν
τὸν βλέπω, τὸν ἀκούω, τὸν ἀσπάζομαι·
σκιὰν καὶ ὄναρ μόνον περιπτύσσομαι,

καὶ πλανωμένη ἡ φιλοστοργία μου
 μυρίας ὑπονοίας ἀναπλάσσεται
 τοὺς φόβους μου ἐπιτεινούσας. Οὐδαμοῦ
 ἀνακαλύπτω ἵχνη τῆς φυγῆς αὐτοῦ·
 φοβοῦμαι τοῦ ἀποθανόντος κόμητος
 τοὺς ὀπαδοὺς καὶ φίλους· ἡ πληθὺς αὐτῶν
 τὰς φρένας μου ταραττει, μὲ καταπτοεῖ.
 Ἦ εἶναι ὁ Ροδριγος εἰς τὰς φυλακάς,
 ἣ δὲν ὑπάρχει πλέον.... Δίκαιε Θεέ!
 Σκιά καὶ πάλιν μὲ πλανᾷ, ἣ πράγματι
 τὸ μόνον τέλος πάντων βλέπω φίλτρον μου;
 Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει.... Ὁ υἱός μου, ναὶ
 ἐκεῖνος εἶναι ὁ Θεὸς εἰσήκουσε
 τὴν δέησίν μου· ἔπαυσεν ἡ βάσανος·
 οἱ φόβοι διελύθησαν.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Δὸν Αἰετός, δὸν Ροδριγος.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ροδριγέ μου,

μοὶ ἐπιτρέπει τέλος πάντων ὁ Θεὸς
 νὰ σ' ἐπανίδω.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Οἶμοι!

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Μὴ εἰς τὴν χαρὰν
 τοὺς στεναγμοὺς μιγνύῃς. Ἄφες, ἄφες με
 ἐν πλήρει εὐφροσύνῃ νὰ σοὶ συγχαρῶ.
 Οὐδένα λόγον ἔχει ἡ ἀνδρεία μου
 νὰ σὲ ἀποκηρύξῃ· ἄριστα αὐτὴν
 ἀπεμιμήθης, καὶ ἀνέζησαν ἐν σοὶ
 τῆς γενεᾶς μου οἱ μεγάλοι ἥρωες.
 Ἀπόγονος ἐκείνων εἶσαι ἀληθής

καὶ τοῦ πατρὸς σου γνησιώτατος υἱός.
Ὁ πρῶτος ἄθλος τοῦ υἱοῦ ἐγένετο
πάντων τῶν ἄθλων τοῦ πατρὸς ἀντάξιος·
τῆς ἡθῆς σου τὸ σφρίγος ἐπεσφράγισε
διὰ θριάμβου ζηλωτοῦ τὴν δόξαν μου.
Ἐλθέ, τοῦ γήρατός μου ἔρεισμα στερρόν,
τὸ σέμνωμά μου καὶ τὸ ἀγαλλίαμα·
ἐλθέ καὶ ψαῦσον τὴν λευκὴν μου κεφαλὴν,
εἰς ἣν ἀνδρείως τὴν τιμὴν ἀπέδωκας·
ἐλθέ, υἱέ μου, φίλησον τὴν παρειάν,
ἅψ' ἧς τὸ στίγμα τῆς ἐσχάτης ὕδρευς
ἀπήλειψεν ἡ χεὶρ σου.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἡ τιμὴ αὐτὴ
ἀνήκει, πάτερ, εἰς ὑμᾶς. Τὸ κατ' ἐμέ,
δὲν ἡδυνάμην τέκος ὦν καὶ θρέμμα σας,
καθῆκον νάθετήσω ἀπαράβατον.
Πολλὴν τὴν εὐφροσύνην ἡ καρδία μου
αἰσθάνεται διότι εὐηρέστησα
εἰς ὃν ὀφείλω τὴν ζωὴν. Ἄλλ' ὅμως μὴ
ζηλοτυπεῖτε ἂν ἐν τῇ χαρᾷ ὑμῶν
τὴν τύχην μου θρηνήσω. Πατρίεψατε
ἡ θλίψις μου ἀνέτως νὰ ἐκδηλωθῇ.
Ἀρχοῦντως ἤδη ἐθαυμάζετε αὐτὴν
οἱ σφετερικὲς λόγαι. Δὲν μετανασῶ
διότι τὸν πατέρα ὑπηρέτησα,
ἀλλὰ τὴν ἀποπτᾶσαν εὐτυχίαν μου
ἀπόδοτέ μοι. Πρὸς ἐκδίκησιν ὑμῶν
κατὰ τοῦ ἔρωτός μου ὁ βραχίον μου
ὥπλισθη καὶ νικήσας, τὴν καρδίαν μου
ἐσπάραξε. Τὰ πάντα ἐθυσίασα
πρὸς χάριν σας, ὦ πάτερ· σᾶς ἀπέδωκα
ὅ,τι σᾶς ἐχρεώσθουν.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Τοῦτο ἀκριβῶς
τιμωτέραν καθιστᾷ τὴν νίκην σου.
Ἄν ὁ πατήρ σου τὴν ζωὴν σοι ἔδωκε,
σὺ τὴν τιμὴν του εἰς αὐτὸν ἀπέδωκας·
ἂν δ' ἡ τιμὴ τιμαλφεστέρα τῆς ζωῆς,
ἐγὼ τούντεσθην εἶμαι ὀφειλέτης σου.
Ἀπὸ καρδίας ὅμως μεγαλόφρονος
τὴν ἀθυμίαν ταύτην ἀπομάκρυνον·
πολλοὶ μὲν ἐρωμέναι, μία δὲ τιμὴ·
ὁ ἔρως τέρψις καὶ καθῆκον ἡ τιμὴ.

ΔΟΝ ΔΡΟΡΙΓΟΣ

ὦ! τί τολμᾶτε νά με συμβουλευήγητε;

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ὅ,τι ὀφείλεις νά γινώσκῃς.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Πῶς! ἐνῷ

ἀσπλάγχχνως ἐκδικεῖται κατ' ἐμοῦ αὐτοῦ
ἡ ὕβρις τῆς τιμῆς μου, μὲ προτρέπετε
αἰσχυρὰν ἀπάτην νά μετέλθω; Ἄτιμος
ἐξ ἴσου εἶναι ἀναλκίς πολεμιστῆς
καὶ ἑραστής προδότης. Εἰς τὴν πίστιν μου
τὴν ὕβριν ταύτην, πάτερ, μὴ προσάπτετε.
Εἰς τὸ γενναῖον τοῦ υἱοῦ ἀρκέσθητε
καὶ μὴ ζητεῖτε νά φανῶ ἐπίορκος.
Δεσμοὶ τοσοῦτον ἰσχυροὶ δὲν λύονται
τοιουτοτρόπως. Δὲν ἐλπίζω τοῦ λοιποῦ,
ἀλλὰ τιμὴ καὶ πίστις μὲ δεσμεύουσι·
καὶ οὔτε νάπολαύσω τὴν Χιμένην μου
δυνάμενος, ἀλλ' οὔτε δικαιούμενος
γὰ τὴν ἐγκαταλείψω, θέλω καὶ ζητῶ
τὸν θάνατόν μου ὡς ἡδίστην τῶν ποιῶν.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Δὲν εἶναι ὥρα νά ζητῇς τὸν θάνατον.
Τοῦ ἀτίθαρχοῦ σου ἔχουσι βραχίονες
ἀνάγκην ἡ πατρίς σου καὶ ὁ βασιλεὺς.
τὰ πλοῖα, ἅπερ ἤδη ἀνηγγέλησαν,
τὸν ποταμὸν κατέπλευσαν καὶ ἔρχονται
κὴν πόλιν ταύτην νά ἀνδραποδίσωσι.
Οἱ ἅπασαν τὴν χώραν νά δηλώσωσιν.
τοὶ Μαῦροι νάποθῶσιν ἐτοιμάζονται
ἐν ρεῦμα καὶ τὸ σκότος ὠφελούμενοι
ὅτ' ὀλίγου ἀθορύβως φθάνουσιν
πρὸ τὰ τείχη ταῦτα. Φόβος τῇ αὐλῇ
κατέχει μέγας, ὁ λαὸς ἀγωνιᾷ,
κλαυθμοὶ καὶ θρήνοι πανταχοῦ ἀκούονται.
Ἐν τῇ μεγάλῃ δημοσίᾳ συμφορᾷ
ἡ Θεία ὄντως Πρόνοια ἠὲ δόκησε
νά εὕρω προσελθόντας εἰς τὸν οἶκόν μας
πεντακοσίους ἐκ τῶν φίλων, οἵτινες,
τὴν κατ' ἐμοῦ μαθόντες ὕβριν ἔδραμον,
ἐκ ζήλου πάντως τοῦ αὐτοῦ ὀρμώμενοι,
νά προσφερθῶσι τῆς τιμῆς μου ἐκδικοί.
Προέλαβες ἐκείνους σύ, Ροδρίγέ μου,

καὶ αἱ γενναῖαι χεῖρες τῶν καλλίτερον
 εἰς αἷμα θά βαφῶσιν ἀφρικανικόν.
 Τὴν ἡγεσίαν τούτων λάβε τάχιστα
 καὶ σπεῦσον ὅπου ἡ τιμὴ σὲ προικαλεῖ·
 ἢ φάλαγγε τῶν ἀλκίμων τούτων μαχητῶν
 σὲ θέλει ἀρχηγόν της. Ὑπαγε λοιπόν
 καὶ τὰς ἐφόδους τῶν ἐχθρῶν ἀπόκρουσον.
 Ἄν θέλῃς νάποθάνῃς, ζήτησον ἐκεῖ,
 ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς, τὸν θάτατον.
 Ἀρίστη εὐκαιρία σοὶ προσφέρεται·
 μὴ ἀπολέσῃς ταύτην καὶ κατόρθωσον
 εἰς τὴν ἀπώλειάν σου νὰ ὀφείλῃσι
 τὴν σωτηρίαν καὶ πατρίς καὶ βασιλεὺς·
 ἢ κάλλιον ἐπάνελθε δαφνηστεφής.
 Εἰς τιμωρίαν ὕβρεως ἡ δόξα σου
 μὴ περιορισθῇτω· ὕψηλότερον
 ἀνάγαγέ την· διὰ τῆς ἀνδρείας σου
 τῶν δικαστῶν σου τὴν συγγνώμην κέρδησον
 καὶ τὴν Χιμένην βίασον εἰς σιωπὴν.
 Τὸ μόνον μέσον εἶναι, ἂν τὴν ἀγαπᾷς,
 τοῦ νάνακτῇσῃς· πάλιν τὴν καρδίαν της
 νὰ ἐπανέλθῃς δαφνηφόρος νικητής.
 Ἀλλὰ μὴ δαπανῶμεν τὸν πολυτίμον
 καιρὸν εἰς λόγους· ἔργων ὥσα πάρεστιν.
 Ἐλθέ εἰς τὸ πεδίον, ἀκολουθεῖ μοι,
 πολεμήσον καὶ δεῖξον εἰς τὸν ἄνακτα
 ἐμπράκτως ὅτι ἀεὺρίσκει παρά σοι
 πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ κόμῃτι ἀπώλεσε.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Λιμένη. Ἑλβίρα

ΧΙΜΕΝΗ

Ψευδής δὲν εἶναι φήμη; Εἶναι ἀσφαλής
ἢ εἰδήσις;

ΕΛΒΙΡΑ

Δὲν εἶναι δυνατόν ποτε
να φαντασθῇτε πόσον τὸν θαυμάζουσι
καὶ πόσον πάντες πανταχοῦ μιᾷ φωνῇ
τοῦ νεανίου ἥρωος ἐξαίρουσι
τοὺς περιδόξους ἄθλους μέχρις οὐρανοῦ.
Ἐνώπιόν του μόλις ἐπεφάνησαν
οἱ Μαῦροι, καὶ ἀμέσως κατησχύνθησαν,
καὶ ταχύτερα ἔτι τῆς ἐφόδου των
ὀπῆρξεν ἡ φυγή των. Μάχῃ τρίωρος
ἀφῆκε πλήρη νίκην εἰς τοὺς ἄνδρας μας,
πρὸς δὲ καὶ δύο αἰχμαλώτους βασιλεῖς.
Οὐδὲν ἀπῆντα πρόσκομμα τοῦ ἀρχηγοῦ
ἢ ἑκπαγλος ἀνδρεία

ΧΙΜΕΝΗ

Καὶ τὰ θαύματα
αὐτὰ ἢ τοῦ Ροδρίγου χεῖρ διέπραττε;

ΕΛΒΙΡΑ

Τῶν εὐκλεῶν ἀγώνων του τὸ ἑπαθλον
οἱ δύο εἶναι βασιλεῖς ἢ χεῖρ αὐτοῦ
καὶ τοὺς ἐνίκη καὶ τοὺς ἡχμαλώτιζε.

XIMENH

Καὶ παρὰ τίνος πάντα ταῦτα ἔμαθες;

ΕΛΒΙΡΑ

Παρὰ τοῦ πλήθους, ὅπερ ψάλλει πανταχοῦ
τοὺς ὕμνους τοῦ Ροδρίγου καὶ ἀνευφημοῦν
τὸν ὀνομάζει χάριμα του καὶ σέμνωμα
καὶ φύλακά του ἄγγελον καὶ λυτρωτήν.

XIMENH

Καὶ ποίῳ εἶδεν ὁμματι ὁ βασιλεὺς
τὴν τὴν τὴν τοσὴν του ἀνδρείαν;

ΕΛΒΙΡΑ

Νὰ ἐμφανισθῇ

ἐνώπιόν του ἔτι δὲν ἐτόλμησεν·
ὁ δὲν Διέγος ὁμως, ἐμπλεὺς χαρᾶς,
δεσμίους ἐξ ὀνόματος τοῦ νικητοῦ
τοὺς αἰχμαλώτους βασιλεῖς προσαγαγὼν
καθικετεύει τὸν γενναῖον ἀνακτα
νὰ εὐδοκήσῃ ὅπως ἴδῃ εὐμενῶς
τὴν χεῖρα, ἣτις τὴν πατρίδα ἔσωσε.

XIMENH

Μὴ ἐπληγώθῃ ἀρά γε;

ΕΛΒΙΡΑ

Δὲν ἔμαθον

Ἀλλ' ὠχρίατε, δέσποινά, συνέλθετε

XIMENH

Ναί, ἡ ὀργή μου ἡ ἐξασθενήσασα
ἀνάγκη νὰ συνέλθῃ. Τόσον λησμονῶ
περὶ ἐκείνου μεριμνῶσα ἐμαυτήν!
Τόσον ἀνάνδρως στέργει ἡ καρδιά μου
τοὺς ὕμνους τοῦ Ροδρίγου! Τόσον ἄφωνος
κατέστη ἡ τιμὴ μου καὶ ἀνίσχυρον
τὸ μέγα μου καθήκον! Ἔρως, σίγησον,
ἀπόδος τῆς ὀργῆς μου τὴν ἐνέργειαν!
Ἄν δύο οὗτος βασιλεῖς ἐνίκησεν,
οὐχ ἥττον εἶναι τοῦ πατρός μου ὁ φονεὺς.
Τοῦ πένθους αὕτη ἡ περιβολή, ἐν ἣ
τὴν συμφορὰν μου καὶ τὴν ὀρφανίαν μου
ἀναγινώσκω, εἶναι τῆς ἀνδρείας του
τὸ πρῶτον ἔργον. Ὅ,τι καὶ ἂν λέγωσιν
οἱ ἄλλοι ἐξυμνοῦντες καὶ γεραίροντες
καρδίαν τόσον εὐγενῆ. ἀλλ' εἰς ἐμὲ
τὰ πάντα, ὅσα πέριξ μου ὑπάρχουσι,

τὸν φόνον τοῦ πατρός μου καταγγέλλουσι.
Τὴν ἀγανάκτησίν μου ἐνισχύσατε
καὶ τὴν τιμὴν μου σεῖς ὑπερασπίσθητε
κατὰ τοῦ ἔρωτός μου πέπλοι, κρήδεμνοι,
στολὴ δακρύων, πένθιμος περιβολή,
εἰς ἣν ἡ πρώτη νίκη τοῦ μ' ἐδύθισε·
καὶ ὅταν παρασύρῃ τὴν καρδίαν μου
δεσπότης ἔρως, τὸ οἰκτρὸν καθήκόν μου
ὑπενθυμίζετε μοι, καὶ τὴν χεῖρά του,
τὴν νικηφόρον χεῖρα, ἀποκρούετε.

ΕΛΒΙΡΑ

Τὴν ἑξαΐν σας ταύτην περιστείλατε·
ἡ βασιλόπαις ἔρχεται.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἡ Ἰνφάντη, Χιμένη, Ἐλεονώρα, Ἐλβίρα.

Ἡ ΙΝΦΑΝΤΗ

Δὲν ἔρχομαι

νὰ σὲ παρηγορήσω εἰς τὴν θλίψιν σου,
ἀλλὰ νὰ συνθρηνησῶ μᾶλλον μετὰ σοῦ.

ΧΙΜΕΝΗ

Τῆς γενικῆς νομίζω, εἶναι δίκαιον
χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἢν ὁ ὕψανός
σᾶς ἀποστέλει, μᾶλλον νὰ μετασχητε.
Οὐδεὶς νὰ κλαίῃ δικαιούται πλὴν ἐμοῦ.
Ὁ μέγας, δέσποινά μου, κίνδυνος, ἐξοῦ
ἡ νίκη τοῦ Ροδρίγου σᾶς ἀπήλλαξε,
τὸ δάκρυ ἐπιτρέπει μόνον εἰς ἐμέ.
Τὸν βασιλέα καὶ τὴν χώραν ἔσωσεν·
ἡ νικηφόρος χεὶρ του μόνον εἰς ἐμὲ
ὑπῆρξεν ὀλεθρία.

Ἡ ΙΝΦΑΝΤΗ

Εἶναι ἀληθές,

Χιμένη, ὅτι θαύματα διέπραξε.

ΧΙΜΕΝΗ

Τὴν φήμην ἤδη μετὰ λύπης ἔμαθον·
μεγαλοφώνως ἀνομνεῖται πανταχοῦ
ὁ τόσον μὲν ἀνδρεῖος ὡς πολεμιστῆς
ἀλλὰ καὶ τόσον ἀτυχῆς ὡς ἐραστής.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Καὶ διατί ἡ φήμη αὕτη σὲ λυπεῖ ;
 Ὁ νέος Ἄρης, ὅστις ἀνυμνεῖται νῦν,
 τὸν ἔρωτά σου τέως δὲν προσείλκυσε ;
 Δὲν εἶχε κατακτήσει τὴν καρδίαν σου ;
 Τὴν ἰδικήν του ὅλην δὲν σοι ἔδωκε ;
 Καὶ ὅταν ἐπαινῇται ἡ ἀνδρεία του,
 ἡ ἐκλογὴ σου δὲν τιμᾶται ;

ΧΙΜΕΝΗ

Ἕκαστος

δικαίως νὰ ἐξάρη ταύτην δύνатаι·
 ἀλλ' εἶναι νέον δι' ἐμὲ μαρτύριον
 ὁ τῆς ἀνδρείας τοῦ Ροδρίγου ἔπαινος.
 Ἐξαιρομένης ταύτης, ἐπιτείνεται
 τὸ φοβερόν μου ἄλγος· συναισθάνομαι
 τί θάπολέςω τί ἀξίζει βλέπουσα.
 Σκληραὶ ὁδὺναι ἔρωμένης ἀτυχοῦς !
 Καθ' ὅσον τὴν ἀξίαν του κατανοῶ.
 κατὰ τοσοῦτον ἡ ψυχὴ μου φλέγεται.
 Ἐν τούτοις τὸ καθήκον, ἰσχυρότερον
 τοῦ ἔρωτός μου, ἐπειγόντως ἀπαιτεῖ
 τὸν θάνατόν του νὰ ἐπιδιώξω.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Χθές

τῷ ὄντι τὸ καθήκον ταῦτο ἔσχατον
 τιμὴν σοὶ περιῆπτε καὶ ὑπόληψιν·
 τὸ σθένος σου, τὸ κράτος ἐπὶ σεαυτῆς,
 τοσοῦτον μέγα καὶ τοσοῦτον ὀψηλὸν
 ἐκρίθη ὑπὸ πάντων, ὥστε ἕκαστος
 ἐν τῇ αὐτῇ θαυμάζων τοῦτο ᾤκτειρε
 τὸν ἔρωτά σου· ἀλλ' εἰς φίλης σου πιστῆς
 τὴν γνώμην θέλεις νὰ πιστεύσῃς ἄρά γε ;

ΧΙΜΕΝΗ

Τὸ νὰ σᾶς παρακούσω εἶναι ἐγκλημα.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Τὸ χθές ὀρθὸν δὲν εἶναι πλέον σήμερον
 τοιοῦτον. Ὁ Ροδρίγος εἶναι τοῦ λοιποῦ
 τό μόνον στήριγμά μας. χάρμα καὶ ἐλπίς
 τοῦ ἔθνους ὅλου, ὅπερ τὸν λατρεῖ νῦν,
 τῆς Καστιλλίας ἀπρόσμάχητος ἀσπίς.
 τῶν Μαύρων τρόμος. Ὅτι ὁ βραχίον του
 μᾶς εἶχεν ἀφαιρέσει τὸ ἀπέδωκεν·
 ὁ φονευθεὶς πατήρ σου μόνον ἐν αὐτῷ

ἐκ τάφου ἀναστάντα βλέπει ἑαυτόν.
Ἐξηγουμένη διὰ δύο λέξεων
σοὶ λέγω ὅτι διὰ τοῦ θανάτου του
ἐπιδιώκεις τὴν κοινὴν καταστροφὴν.
Χιμένη, σκέψαι· ἐπιτρέπεται ποτε
εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου τὴν πατρίδα σου
νὰ παραδώσῃς χάριν ἐκδικήσεως;
Ἡ καταδίωξις σου εἶναι νόμιμος
τὴν χώραν ὅταν βλάβῃ; Τοῦ ἐγκλήματος
μετέσχεν αὕτη ὥστε νὰ τιμωρηθῇ;
Δὲν λέγω ὅτι μετὰ τὰ γενόμενα
νὰ νυμφευθῇς καὶ πάλιν ἐπιτρέπεται
ἐκείνον, τὸν ὅποιον ὁ ἀποθανὼν
πατήρ σε ἀναγκάζει νὰ κατηγορῇς·
σε ἀποτρέπω πρώτη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.
Τὸν ἔρωτά σου ἀπ' αὐτοῦ ἀφαίρεσον,
ἀλλ' ἄφες, ἄφες τὴν ζωὴν του εἰς ἡμᾶς.

XIMENH

Ἡ τόση ἀγαθότης δὲν ἀπόκειται
εἰς τὴν Χιμένην. Τὸ ἐξερεθίσαν με
καθῆκον εἶναι μέγα, ἀδυσώπητον.
Ἄν καὶ βαθίως τὸν Ροδρίγον ἀγαπῶ,
ἂν καὶ λατρύῃ ὁ λαὸς τὸν νεκρὸν,
ἂν καὶ γενναϊοτάτων καρδιῶν πλεῖας
τὸν περιβάλλῃ, δέον ὑπὸ τὰς στυγνὰς
νὰ θάψω κυπαρίσσους ἀπὸ τὰς δάφνας του.

H INFANTH

Γενναῖον ὅταν πρὸς ἐκδίκησιν πατρὸς
προσβάλλῃ τὸ καθῆκον φίλην κεφαλὴν·
ἀλλ' εἶναι μείζον τούτου καὶ θειότερον
τὸ ἐκουσίως τῇ πατρίδι ἐκχωρεῖν
τοῦ αἵματός τοὺς τόκους. Πίστευτόν μοι, ναί·
ἄρκει ἐκ τῆς ψυχῆς σου ἂν ἀποσβεσθῇ
τὸ φλογερὸν πρὸς τὸν Ροδρίγον φίλτρον σου.
Τοῦ ἔρωτός σου αὕτη ἡ ἀπώλεια
ἡ βαρυτάτη ἔσται δι' αὐτὸν ποινή.
Καὶ τί πιστεύεις πρὸς ἱκανοποίησιν
ὁ βασιλεὺς νὰ σοὶ παράσχῃ;

XIMENH

Δύναται

εἰς τὴν φωνὴν μου νὰ κωφεύσῃ· ἀλλ' ἐγὼ
δὲν δύναμαι νὰ σιωπήσω.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Στάθμισον

καλῶς, Χιμένη, τὰς βουλὰς καὶ πράξεις σου.
Υἱαίνας· σ' ἀφίνω μόνην νὰ σκεφθῇς.

XIMENH

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρός μου, δέσποινα,
δὲ ἔχω πλέον ἐλευθέραν ἐκλογὴν.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Διέγος,
δὸν Ἀρίας, δὸν Ροδρῖγος, δὸν Σάρχος.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Γενναῖε κληρονόμε, γένους ἀγαστοῦ,
τοῦ γένους, ὅπερ πάντοτε ἐγένετο
τῆς Καστιλλίας ἔρεισμα καὶ σέμνωμα,
ἀπόγονε ἡρώων, ὧν ἐφάμιλλον
οἱ πρῶτοί σου ἀγῶνες σὲ ἀνέδειξαν,
πρὸς ἀμοιβὴν σου εἶναι λίαν πενιχρὰ
ἢ δυνάμεις μου, εἶναι τῆς ἀξίας σου
πολλῶ πενιχρότερα. Σὺ εἰς χεῖράς μου
ἐστήριξας τὸ σκῆπτρον, σὺ ἐνίκησας
τοὺς Μαύρους, πρὶν εἰσεῖν λάθω τὸν καιρὸν
νὰ διατάξω τὴν ἀποκρούσιν αὐτῶν.
Οἱ ἄθλοι οὗτοι εἰς τὸν βασιλέα σου
ἐλπίδα, τρόπον, μέσον δὲν κατέλιπον
νὰ σοὶ πληρώσῃ ὀφειλὴν ἀτίμητον.
Ἀλλὰ τοὺς δύο αἰχμαλώτους βασιλεῖς
πρὸς ἀμοιβὴν σου λάβε. ΣΙΔ σ' ἐκάλεσαν
ἐνώπιόν μου, δηλαδὴ δεσπότην των.
Διὰ τὸν μέγαν τοῦτον τίτλον τῆς τιμῆς
δὲν σὲ φθονῶ· ναί, ἔτο ΣΙΔ εἰς τὸ ἐξῆς.
Τὸ μέγα τοῦτο ὄνομα ὑπέροχον
παντὸς ἐτέρου ἔστω· τρόμου ἄς πληροῖ
Γρενάδαν καὶ Τολέδην καὶ εἰς ἅπαντα
τὰ ἔθνη, ὅσα ζῶσιν ἐν τῷ κράτει μου,
τί σοι ὀφείλω, τί μοι εὐηργέτησας
ἄς σημειώων.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἢ Μεγαλειότης σας!
τοῦ ταπεινοῦ φεισθήτω ὑπηρέτου Της.
Υπερβαλλούσης Αὐτῇ ἀξιοὶ τιμῆς

μικράν ὀπηρεσίαν καὶ ἐνώπιον
Αὐτῆς μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐρυθρίῃ
διότι δὲν ἐφάνην ἄξιος αὐτῆς.
Καλῶς γινώσκω ὅτι εἰς τοῦ κράτους σας
τὴν ὑπαρξιν ὀφείλω καὶ τὴν ἀμυναν
τὸ αἷμά μου τὸ ζέον, τὸν ἄερ' αὐτόν,
ὃν ἀναπνέω καὶ ἐὰν ἀμφοτέρα
ὕπερ ἀγῶνος θυσιάσω ἱεροῦ,
ἀπλοῦν καθήκον ὀπηκόου ἐκτελῶ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Πλὴν τὰ καθήκον τοῦτο οἱ ὀφείλοντες
δὲν ἐκπληροῦσι πάντες μετὰ τοῦ αὐτοῦ
γενναίου ζήλου· οὔτε νίκας εὐκλεεῖς,
ἂν εἰς σημεῖον ἡ ἀνδρεία ὀψιστον
δὲν προαχθῇ, κερδίζει. Τὰ ἐγκώμια
τὰ ὀφειλόμενά σοι δέχθητι λοιπὸν
καὶ τὰ τῆς νίκης ταύτης ἐκτενέστερον
ἱστορήσόν μοι.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἡ Μεγαλειότης Σας
γινώσκει ἴσως ὅτι φίλων στρατῶν
τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ὅστις πανικὸν
ἀνὰ τὴν πόλιν ἔπασαν ἐνέσπειρεν,
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς μου σπεύσαντες
προέτρεπόν με πλήρη ἐτι ταραχῆς.
Ἄλλ' ἄναξ, σύγγνωτέ μοι τὴν ἄρρατύτητα
ἐὰν ἐκεῖνων ἄνευ τῆς ἀδείας σας
τὴν ἀρχηγίαν ἔλαβον. Ἐπέκειτό
ὁ κίνδυνος, ἐτοίμη ἦν ἡ φάλαγξ των·
εἰς τὴν αὐλήν σας παρουσιαζόμενος
τὴν κεφαλὴν μου ἐρριψοκινδύνεον
καὶ ἂν νὰ καταπέσῃ αὐτὴ πρόκειται,
μοὶ εἶναι μυριάκις προτιμότερον
νὰ καταλίπω τὴν ζωὴν μαχόμενος
ὕπερ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς χώρας μου.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ροδρίγε, τὴν ὁρμὴν σου πρὸς ἐκδίκησιν
τοῦ τῆς τιμῆς σου ὀδριστοῦ σοὶ συγχωρῶ.
Τὸ κράτος, ὅπερ ἐλυτρώθη ὑπὸ σοῦ,
τοῦ λυτρωτοῦ του ἀπαιτεῖ τὴν ἄψειν.
Ὅ,τι καὶ εἶπη ἡ Χιμένη τοῦ λοιποῦ,
δὲν τὴν ἀκούω πλέον· οὐδὲν δύνamai

νὰ χορηγήσω ἄλλο εἰς αὐτὴν ἐκτὸς
παρηγορίας. Ἄλλ' ἐξακολούθησον.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἡ φάγξ αὕτη προσλαύνει ὑπ' ἐμέ·
ἢ ὅφεις πάντων τόλμην ἀκτινοβολεῖ.
Ἀναχωροῦντες μόλις ἡριθμούμεθα
ἐν ὄλῳ ἄνδρες πεντακόσιοι· ἀλλὰ
πολλῶν καὶ ἄλλων προσδραμόντων καθ' ὁδὸν
εἰς τὸν λιμένα φθάνοντες ἀνῆλθομεν
εἰς τρισχιλίους. Τὸ λαμπρὸν τῆς φάλαγγος
παράστημα καὶ τὴν πορείαν βλέποντες
ἀναθαρροῦσι καὶ οἱ μάλιστα δειλοί.
Τὰ δύο τρίτα ἔμα τῇ ἀφίξει μας
κελεύω νὰ κρυθῶσιν ἐνεδρεύοντα
ἐντὸς τῶν πλοίων, ὅσα ἔτυχον ἐκεῖ·
οἱ δὲ λοιποὶ, ὧν ἡῤῥξανεὺς ὁ ἀριθμὸς
καθ' ἑκαστὸν μας βῆμα, ἀνυπόμονοι
καὶ πλήρεις μένους μένουσι· περὶ ἐμέ·
κατακλιθέντες δ' ἀθροῦδως κατὰ γῆς
τὸ πλεῖστον μέρος τῆς νυκτὸς διέρχονται
κατὰ διαταγὴν μου πράττει τὸ αὐτὸ
καὶ ἡ φρουρά, καὶ κεκρομένη μένουσα
εἰς τὸ στρατήγημά μου λίαν σοντελεῖ.
Ἐγὼ προσεπιλήθημι ὅτι παρ' ὑμῶν
τῆς μάχης ταῦτο ἔλαβον τὸ πρόσταγμα
καὶ ἐκτελῶν εἰς πάντας διεβίβαζον.
ὑπὸ τὸ τρέμον τέλος τῶν ἀστέρων φῶς
πολλοῖς διαύλοις ὕδατος φερόμενα
τριάκοντα περίπου πλοῖα βλέπομεν.
Κοινῷ ἀγῶνι Μαύρων τε καὶ ποταμοῦ
εἰς τὸν λιμένα ταῦτα καταπλέουσιν,
οὐδὲν ἡμῶν παρεμβυλόντων πρόσκομμα.
Βαθεῖα ἡρεμία πανταχοῦ κρατεῖ
εἰς τὸν λιμένα, εἰς τὰ φρούρια οὐδεὶς
ὑπάρχει στρατιώτης· ἢ σιγὴ ἡμῶν
τοὺς ἀπατᾷ· οὐδόλως ἀμφιβάλλοντες
ὅτι ἐξ ἀπροόπτου μᾶς κατέλαβον,
τὰ πλοῖα τῶν ἀφόδως προσορμίζουσι
καὶ ἀγκυροβολοῦσιν ἀποβαίνουσιν,
εἰς τὴν ἐνέδραν τρέχοντες ἐμπίπτουσιν.
Ἀθρόοι τότε ἐγερθέντες ἅπαντες
ἡμεῖς, οὐρανομήκεις βάλλομεν κραυγὰς,
εἰς ἃς οἱ ἐκ τῶν πλοίων ἀποκρίνονται
καὶ πάνοπλοι ὁρμῶσι. Συνταράσσονται

οἱ μόλις ἀποθάντες Μαῦροι· πανικὸς
καταλαμβάνει τοὺς ἐχθροὺς μας, οἵτινες,
πρὶν ἢ τὰ ὄπλα χειρισθῶσι καθ' ἡμῶν,
ἀπολεσθέντας θεωροῦσιν ἑαυτοὺς.
Πρὸς δῆωσιν προσῆλθον καὶ διαρπάγῃν
καὶ ἀπατῶσι πρὸ αὐτῶν τὸν πόλεμον
Κατὰ ξηρὰν τε καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος
τοὺς Μαύρους συνωθοῦμεν καὶ πιέζομεν,
καὶ ποταμοὶ τοῦ αἵματός των ρέουσι,
πρὶν ἢ οὐδεὶς προλάβῃ νὰ ἀντισταθῇ
ἢ νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν θέσιν του.
Ἄλλὰ ταχέως, παρὰ τοὺς ἀγῶνάς μας,
οἱ βασιλεῖς των συνασπίζουσιν αὐτούς·
τὸν φόβον λησμονοῦσι, καὶ τὸ θάρρος των
ἀναγεννᾶται· ἀναστέλλει τὴν φυγὴν
καὶ τὴν ἀνδρείαν ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς
τὸ αἶσχος τοῦ νὰ πέσωσιν ἀμαχητεί.
Στερρῶ ποδὶ ὁρμῶσιν ἐναίτιόν μας,
πολλῶν ἀνδρείων ἡ ζωὴ ἐκκρίπτεται,
ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ λιμὴν, ὁ στόλος των
σφαγῆς πεδία ἀποθάνουσιν, ἐν οἷς
τὸ τοῦ θανάτου θριαμβοῦν δρέπανον.
ὦ! πόσοι ἄθλοι ἄδοξοι παρέμειναν
ἐν τῇ σαρτίᾳ τῇ νεκτερίᾳ, καὶ ἡ
τῶν πράξεων του μόνος μάρτυς ἕκαστος
ποῦ ἔκλινεν ἡ τύχη δὲν ἀνέκρινεν.
Ἐγὼ τὰς τάξεις διατρέχων τοῦ στρατοῦ
καὶ πάντας ἐνθαρρύνων καὶ ἐκείνους μὲν
κελεύων ὅπως δράμωσιν ἐπικούροι
τῶν ἀγωνιζομένων, τοὺς δ' ἐκάστοτε
προσερχομένους συνασπίζων αὐθαρρῶ
καὶ πέμπων ὅσον τάχος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ,
τὴν ἐκθασιν ἡγνόουν μέχρι τῆς αὐγῆς.
Ἄλλ' ἡ ἡμέρα τέλος ἀπεκάλυψε
τὴν ἡμετέραν νίκην. Τὴν ἀπώλειαν
κατανοεῖ ὁ Μαῦρος, καὶ ἀποθαρρεῖ
ἰδὼν καὶ νέους ἐπικούρους φθάνοντας·
τὴν ἀμιλλαν τῆς νίκης διαδέχεται
ὁ φόβος τοῦ θανάτου· καταφεύγουσι
καὶ πάλιν εἰς τὰ πλοῖα· ἀποκόπτουσιν
ἀγκύρας καὶ ἀλύσσεις καὶ καλῶδια·
οὐρανομήκεις οἰμωγὰς ρηγνύουσι
καὶ φεύγουσιν ἀτάκτως, μὴ προσέχοντες
ἐὰν οἱ βασιλεῖς των ἦναι μετ' αὐτῶν

Καὶ οὕτω τὸ καθήκον των ὑποχωρεῖ
εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ τρόμου τὴν ἀδήριτον.
Παλίρροια τοὺς πολεμίους ἤγαγε
καὶ τοὺς ἀπάγει ἄμπωτις, καθ' ὃν καιρὸν
οἱ βασιλεῖς των μεθ' ὁμῶν συμπλέκονται,
ὀλίγιστοι δὲ τούτων, καὶ περ φέροντες
πληγὰς μυρίας, κρατερῶς ἀμύνονται
καὶ ἀκριβὰ πωλοῦσι τὴν ζωὴν αὐτῶν.
Ματαίως νὰ παραδοθῶσι τοὺς καλῶ
ὁρμῶσι ξιφοφόροι, δὲν ἀκούουσιν.
Ἀλλὰ πεσόντας πρὸ ποδῶν των βλέποντες
τοὺς ἄνδρας των καὶ ὅτι μόνοι τοῦ λοιποῦ
ἀνθίστανται ματαίως καὶ ἀνωφελῶς
τὸν ἀρχηγὸν ζητοῦσιν· ἐμφανίζομαι·
οἱ βασιλεῖς τῶν Μαύρων παραδίδονται,
οὓς ἀμφοτέρους ἤδη σὰς ἀπέστειλα.
Καὶ παύ' ἡ μάχη ἐν ἑλλείψει μαχητῶν.
Τοιουτοτρόπως . . .

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

δὸν Φερνάνδος, δὸν Διέγος, δὸν Ροδρίγος,
δὸν Ἀρίας, δὸν Σάργος, δὸν Ἀλόνσος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ Σιμενὴ ἔρχεται
δικαιοσύνην νὰ ζητήσῃ, βασιλεῦ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἀνιάρων καθήκον! Δὲν ἐπιθυμῶ
νὰ τὴν βιάσω νὰ σὲ ἴδῃ. Ὑπαγε.
Ἀντὶ εὐχαριστίας ἀναγκάζομαι
νὰ σὲ διώξω· ἀλλ' ἔλθε νὰ σ' ἀσπασθῇ
ὁ βασιλεὺς σου πρὶν ἢ φύγῃς

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Βασιλεῦ,
καταδιώκει τὸν Ροδρίγον ἀφ' ἐνὸς
καὶ ἀφ' ἐτέρου θέλει νὰ τὸν σώσῃ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ναί.

Μοὶ εἶπον ὅτι ἐμμανῶς τὸν ἀγαπᾷ
καὶ θὰ τὴν δοκιμάσω. Προσποιήθητε
τὸν τεθλιμμένον.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Διέγος, δὸν Ἀρίας,
δὸν Σάγχος, δὸν Ἀλόνσος, Χιμένη, Ἑλβίρα.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἰκανοποιήθητε·

οἱ πόθοι σας, Χιμένη ἐπληρώθησαν.
Ἄν ὁ Ροδρίγος τοὺς ἐχθροὺς κατέδαλε,
καιρίως ὅμως πληγωθεῖς, ἀπέθανεν
ἐνώπιόν μας. Δότε δόξαν τῷ Θεῷ
νῦ ἐκδικήσαντί σας.

(Πρὸς τὸν δὸν Διέγον)

Ἴδετε πῶς ὠχρίᾳ.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Λιποθυμεῖ, ὦ ἄναξ! Πόσον θαυμαστὸν
τοῦ ἔρωτος τὸ κράτος! Ἡ ὀδύνη τῆς
προδίδει τῆς ψυχῆς τῆς τὸ ἀπόρητον
καὶ δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰμφιβάλλωμεν
περὶ τοῦ ἔρωτός τῆς

ΧΙΜΕΝΗ

Πῶς! ἀπέθανε

τῷ ὄντι ὁ Ροδρίγος;

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ὁχι, ὀχι, ὀχι.

τὸν ἔρωτά του ἀναλλοίωτον τηρῶν.
Κατεύνασον τὴν ἐπὶ τοῦτω θλίψιν σου

ΧΙΜΕΝΗ

Λιποθυμεῖ τις, βασιλεῦ, καὶ ἐκ χαρᾶς·
καὶ αὕτη, ὡς ἡ λύπη, τὰς αἰσθήσεις μας
καὶ τὴν ψυχὴν πιέζει.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἐννοεῖς λοιπὸν

καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀδύνατα
πρὸς χάριν σου, Χιμένη, νὰ πιστεύσωμεν;
Ἀπεκαλύφθη ἐμφανῶς ἡ λύπη σου.

ΧΙΜΕΝΗ

ὦ ἄναξ, ἔστω, καὶ τὸ ἔσχατον αὐτὸ
εἰς τὴν δεινὴν μου συμφορὰν προσθέσατε·
ἐκ λύπης προσελθοῦσαν θεωρήσατε
τὴν ἀθυμίαν, ἥτις με κατέλαβε.
Δικαία τὴν προὔκάλει δυσaréσκεια.

Τὴν κεφαλὴν τοῦ ἔκλεπτεν ὁ θάνατος
 ἀπὸ τὴν νόμιμόν μου ἀντεκδίκησιν
 Ὑπὲρ τῆς χώρας ἂν ἐκεῖνος πληρωθεὶς
 ἀπέθνησκε, προσδιδόμην, βασιλεῦ,
 δὲν ἱκανοποιούμην, ὕδρις δι' ἐμὲ
 θά ᾔτο ἡ ὡραία αὐτῇ τελευτῇ.
 Ἐπιζητῶ τὸν θάνατόν του, ἀλλ' οὐχὶ
 ἐξαίροντα τὴν αἵγλην καὶ τὴν δόξαν του,
 οὐχὶ ἐν τῇ ἐντίμῳ κλίνῃ τῶν μαχῶν,
 ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀτίμου ἱκρίωματος
 Ἄς ἀποθάνῃ διὰ τὸν πατέρα μου,
 ὑπὲρ πατρίδος ὅχι ἐπονείδιστον
 τὸ ὄνομά του ἔστω καὶ ἡ μνήμη του.
 Τοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνήσκοντος
 ἡ τύχη εἶναι ζηλωτὴ ἀθάνατον
 ὁ μετὰ δόξης θάνατος τὸν καθιστᾷ
 Ἄνευ ἐλέγχου συνειδότης δύναιται
 λοιπὸν τὴν νίκην τοῦ Ροδρίγου νάγαπῶ
 τὸ κράτος ἀσφαλίζει καὶ τὸ θῆμά μου
 μοὶ ἀποδίδει εὐγενές, περίδοξον,
 ὑπέροχον ἀπάντων τῶν πολεμιστῶν,
 ἀντὶ ἀνθρώπων φέρον ἐπὶ κεφαλῆς
 τῆς νίκης δάφνας, ἱερεῖον ἄξιον
 εἰς τοῦ πατρὸς μου τὴν σκίαν νὰ προσφερθῇ.
 Εἰς κρίαν, φεῦ! ἐλπίδα παραδόξου!
 Οὐδὲν φοβεῖται ὁ Ροδρίγος παρ' ἐμοῦ
 Τί κατ' ἐκείνου δύνανται νὰ πράξωσι
 τὰ δάκρυά μου τὰ περιφρονούμενα;
 Ὀλόκληρον τὸ κράτος εἶναι δι' αὐτὸν
 ἀσύλου τόπος, καὶ ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σας
 τὰ πάντα εἰς ἐκεῖνον ἐπιτρέπονται.
 Ὁ θριαμβεύσας κατ' ἐχθρῶν καὶ κατ' ἐμοῦ
 ἐπίσης θριαμβεύει εἰς τὸ αἷμά των
 τὸ δίκαιον ἐπνίγη, τοῦ ἐγκλήματος
 τοῦ νικητοῦ ἀπέδῃ νέον τρόπαιον
 κοσμοῦμεν τὴν πομπὴν του· ἡ ἀθέτησις
 τῶν νόμων μᾶς ζευγνύει εἰς τὸ ἄρμα του
 ἐν μέσῳ δύο βασιλέων.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Θύγατερ

σὲ παραφέρει ἡ πολλή σου ἔξαψις.
 Σταθμίζει πάντα ὁ κριτὴς ὁ δίκαιος.
 Ἄν ὁ πατήρ σου ἐφονεύθῃ, ἤρξατο
 χειρῶν ἀδίκων, καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον

μοὶ ἐπιβάλλει μετριότητα. Πρὶν ἢ
κατηγορήσῃς ταύτην, τὴν καρδίαν σου
ἐρώτησον, Χιμένη κύριος αὐτῆς
δεσπόζει ὁ Ροδρίγος, καὶ ὁ ἔρως σου
τὸν ἀνακτά σου μυστικῶς εὐχαριστεῖ
διότι σώζει ὑπὲρ σοῦ τὸν ἐραστὴν.

XIMENH

Ὑπὲρ ἐμοῦ! Ἐκεῖνον! Τὸν πολέμιον!
Τοῦ μίσους μου καὶ τῆς ὀργῆς μου τὸν σκοπόν!
Τῆς φοβερᾶς μου συμφορᾶς τὸν αἴτιον!
Τὸν δολοφόνον τοῦ πατρός μου! Τόσον, φεῦ!
ὀποτιμᾶται ἢ δικαία μου ὀργή
ὥστε νομίζει ὅτι μὲ ὑποχρεοῖ
ὁ μὴ ἀκούων τὴν θερμὴν μου δέησιν!
Ἄφοῦ ἀρνεῖσθε τὴν ἱκανοποίησιν
εἰς τοὺς κλαυθμούς μου, νὰ προσδράμω ἄφετε
εἰς τὴν τῶν ὅπλων τύχην καὶ ἀπόφασιν.
Διὰ τῶν ὅπλων μὲ προσέβαλεν αὐτός,
διὰ τῶν ὅπλων θὰ ἐκδικηθῶ κ' ἐγώ.
Παρὰ τῶν ἵπποτων σας πάντων, βασιλεῦ,
ζητῶ τὴν κεφαλὴν του· τοῦ κομισάντος
αὐτὴν θὰ ἤμαι λάφυρον. Ἄς ἔλθοισιν
εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην ὑπανδρεῖσθαι,
ἂν ὁ Ροδρίγος φανερωθῇ, τὸν κλητὴν.
Νὰ προκηρύξω τοῦτο ἐπιτρέψατε.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Τὸ ἔθος τοῦτο τὸ ἀρχαῖον, ἀτοχῶς
κρατῆσαν καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ πρόφασιν
τῆς τιμωρίας ἀναξίων προσβολῶν,
στερεῖ τὸ κράτος τῶν κρατίστων μαχητῶν.
Ἡ τύχη τοῦ ἀγῶνος τούτου τοῦ οἰκτροῦ,
τυφλὴν πολλάκις, τὸν ἀθῶον ἀδικεῖ
καὶ τοῦ ἐνόχου φεῖδεται. Δὲν συναινῶ
εἰς τὴν κονίστραν ταύτην ἢ πολῦτιμος
νὰ κινδυνεύσῃ τοῦ Ροδρίγου ὑπαρξίς.
Ἄν ἡ γενναία ἡμαρτε καρδία του,
οἱ Μαῦροι ὁμῶς φεύγοντες παρέλαβον
τὸ ἐγκλήμιά του.

XIMENH

Πῶς! Μεγαλειότατε,
ὑπὲρ ἐκείνου ἀνατρέπετε λοιπὸν
τοὺς νόμους, οὓς τοσάκις πᾶσα ἡ αὐλή
ἐτήρησε; Τί θὰ πιστεύσῃ ὁ λαός;

Ὁ φθόνος τί θὰ εἶπῃ ἂν φιλοψυχῶν
φανῇ ἐκεῖνος καὶ ἂν πρόφασιν λαθῶν
τὴν ἀπαγόρευσίν σας δὲν ἐμφανισθῇ
εἰς τὸ πεδῖον. ὅπου δόξης θάνατον
ζητοῦσι πάντες τῆς τιμῆς οἱ πρόμαχοι ;
Θὰ ἐκηλίδου ἢ τοιαύτη εὐνοία
τὴν δόξαν τοῦ Ροδρίγου· τοῦ θριάμβου του
ἄς ἀπολαύῃ ἄνευ ἐρυθήματος.
Τοῦ κόμητος τὴν τόλμην ἐτιμώρησεν
ἀγωνισθεὶς ἀνδρείως· καὶ ὀφείλει νῦν
τὴν φήμην νὰ τηρήσῃ τῆς ἀνδρείας του.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἄφου τὸ θέλεις, ἔστω, συναινῶ· ἀλλὰ
τοῦ πρώτου ἡττωμένου, εἰς τὴν θέσιν του
μυριοὶ ἄλλοι θὰ παρουσιάζοντο,
καὶ τὸ βραβεῖον, ὅπερ εἰς τὸν νικητὴν
δωρεῖται ἢ Χιμένη, ἀντιπάλους του
θὰ καταστήσῃ πάντας τοὺς ἱππότες μου.
Νάντιταχθῇ καθ' ὅλων εἶναι ἄδικον
ἄρκει ἂν ἅπαξ καθ' ἐνὸς ἀγωνισθῇ.
Λοιπόν, Χιμένη, ἔκλεξον ὃν βούλεσαι.
ἀλλὰ κατόπιν ἄλλο πλεονεχὲς ζητῆς.

ΔΟΝ ΔΙΕΤΟΣ

Μὴ δίδετε προφάσεις καὶ υπακογὰς
εἰς ὅσους, ἄναξ, ὁ βραχίων τοῦ πταεῖ
καὶ ἄφετε ἐλεύθερον τὸ σταθῖον.
Οὐδεὶς εἰς τοῦτο θὰ κατέλθῃ. Τίς ποτε
ἢ τολμητίας, ἢ ἀνδρείας, ἢ θρασὺς
κατ' ἀντιπάλου. ὅστις διετράνωσε
τοσοῦτον περιδόξως τὴν ἀνδρείαν του,
τολμᾷ νάντεπεξέλθῃ ;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Διατάξατε

τὸ σὺνθημα τῆς μάχης, ἄναξ, νὰ δοθῇ.
Ἐνώπιόν σας εἶναι ὁ ἀντίπαλος.
Ὁ τολμητίας, ὁ ἀνδρείος εἴμ' ἐγώ.

(Πρὸς τὴν Χιμένην)

Τὴν χάριν ταύτην εἰς τὸν μέγαν ζῆλόν μου
μὴ ἀρνηθῆτε, δέσποινα. Γνωρίζετε
τίς ἢ ὑπόσχεςίς σας.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Τὸν ἀγῶνά σου,
Χιμένη, ἀναθέτεις εἰς τὰς χεῖράς του ;

ΧΙΜΕΝΗ

Τὸ ὁπιοσθέτην, ἄναξ.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἑτοιμάσθητε

δι' αὐριον, δὸν Σάγχε.

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ὅχι, βασιλεῦ,

ἀναβολῆς ἀνάγκη δὲν ὀφίσταται.

Ὁ ἔχων θάρρος πάντοτε εἶν' ἐτοιμος.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Πῶς! νὰ μονομαχήσῃ μόλις ἐξελθὼν
ἀπὸ τῆς μάχης!

ΔΟΝ ΔΙΕΓΟΣ

Ἀνεπαύθη, βασιλεῦ,

τὰ κατὰ ταύτην εἰς Ὑμᾶς ἀφηγηθεῖς.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ὀλίγας ὥρας, ἐννοῶ, τοῦλάχιστον
νὰναπαυθῇ, ἀλλ' ὅπως ὡς παράδειγμα
μὴ χρησιμεύσῃ ὁ ἀγὼν καὶ δηλωθῇ
εἰς πάντας ὅτι ἄκων τὴν αἰματηρὰν
αὐτοδικίαν ἐπιτρέπω, οὐτ' ἐγὼ
οὔτ' ἄλλος τις τῶν ἀδελφῶν μου εἰς αὐτὴν
θα παρὰσθῇ

(Πρὸς τὸν δὸν Ἀριάς)

Τῶν ἀντιπάλων μόνος σεῖς
θα ἦσθε μάρτυς καὶ κριτής. Φροντίσατε
ὥς ἄμεμπτοι ἱππότες νὰ τελέσωσι
τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τιμῆς ἀμφοτέρωι.
Κατόπιν δὲ τῆς μάχης προσαγάγετε
τὸν νικητὴν ἐνταῦθα. Ὅστις καὶ ἂν ᾖ,
τὸ ἔπαθλον τῆς νίκης ἔσται τὸ αὐτό.
Εἰς τὴν Χιμένην τῇ ἰδίᾳ μου χειρὶ
θα τὸν παρουσιάσω, καὶ πρὸς ἀμειδίην
τὴν χεῖρά της θα λάβῃ

ΧΙΜΕΝΗ

Τόσον ἀπηνῆ,

ὦ ἄναξ, νόμον μὴ μοι ἐπιβάλλετε.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Παραπονεῖσαι· ἀλλ' ὁ ἔρωσ σου ἀντὶ
νὰ βεβαιώνῃ τὸ παράπρον αὐτό,

ἀσμένως τὸν Ροδρίγον ἀποδέχεται
ἐὰν νικήσῃ. Παῦσον ἀντιλέγουσα
κατὰ τοσοῦτον θυμηδοῦς θεσπίσματος.
Θὰ ἦναι σύζυγός σου ὅστις ἐξ αὐτῶν
ὑπερτερήσῃ. Αὕτη μου ἡ θέλησις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Δὸν Ροδρῆγος, Λιμένη,

XIMENH

Τί βλέπω ; Σό, Ροδρῆγε, σὺ ; Ἐν πλήρει πῶς
τολμᾷς ἡμέρα νὰ προσέλθῃς ; Ἀπελθε·
ἐκθέσεις τὴν τιμὴν μου, φῶγε, πρὸς Θεοῦ !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Πρὸς θάνατον βαδίζων, ἤλθον, δέσποινα,
πρὸ τοῦ καιρίου τραύματος τὸ ὕστατον
νὰ σᾶς προσεῖπω χαῖρε. Ὁ ἀμείωτος
ἐκεῖνος ἔρω, ὅστις μὲ ἐδέσμευσεν
εἰς τὸν ζυγόν σας, δὲν τολμᾷ νὰποδεχθῇ
τὸν θάνατόν μου, ἔάν τοῦτον εἰς ὑμᾶς
δὲν προσενέγκῃ.

XIMENH

Βαίνεις πρὸς τὸν θάνατον !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ναί, τρέχω πρὸς τὴν ὥραν τὴν εὐδαίμονα,
ἐκείνην, ἥτις τὴν ζωὴν μου, δέσποινα,
εἰς τὴν ὀργὴν θὰ δώσῃ καὶ τὸ μῖσος σας.

XIMENH

Πρὸς θάνατον βαδίζεις ! Τόσον φοβερὸς
ἀπέβη ὁ δὸν Σάγχος, ὥστε νὰ πτοῇ
τὴν μέχρι τοῦδε ἄτρομον καρδίαν σου ;
Τί σε τοσοῦτον ἀσθενῇ κατέστησεν ;
Ἥ τί τὸν Σάγχον τόσον ἀκατάβλητον ;
Εἰς μάχην ὁ Ροδρῆγος ἀποδύεται

καὶ κρίνει ἐκ προτέρων ἑαυτὸν νεκρόν !
Τὸν κόμητα, τοὺς Μαύρους ὁ μὴ φοβηθεὶς
πρὸ τοῦ δὸν Σάγγρου ἀποθαίνει ἄπελπις !
Ἐκλείπει οὕτως ἡ ἀνδρεία σου λοιπὸν
ἐν τῇ ἀνάγκῃ !

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Τρέχω πρὸς τὸν θάνατον,
οὐχὶ πρὸς μάχην· ὁ πιστὸς δὲ ἔρωσ μου
μὲ ἀποτρέπει τῆς ἀμύνης τῆς ζωῆς
ὁπότεν σεῖς ζητῆτε τὴν θυσίαν μου.
Καρδίαν ἔχω αἰωνίως τὴν αὐτήν,
ἀλλὰ δὲν ἔχω χεῖρας, ὅταν πρόκειται
νὰ σώσω ὅ,τι ἀπαρέσκει εἰς ὑμᾶς.
Τὸν θάνατόν μου ἤδη θὰ ἐστήμαινεν
ἡ νύξ· ἡ τελευταία. ἂν ὑπὲρ ἐμοῦ
καὶ μόνου ἐξαχόμην· ἀλλ' ὑπερμαχῶν
ὑπὲρ πατρίδος, βασιλείας καὶ λαοῦ,
προδότης πάντων τούτων θὰ ἀπέβαινον
ἐὰν δὲν ἡμυνόμην. Κατὰ τῆς ζωῆς
δὲν τρέφει τόσον μῖσος ἡ ἀπότητος
ψυχῇ μου, ὥστε ν' ἀποχωρισθῇ αὐτῆς
δι' ἀπιστίας. Ἦδη ὅτε πρόκειται
περὶ ἐμοῦ καὶ μόνου, τὴν θυσίαν μου
ὅμοις ζητῆτε καὶ ἐγὼ τὴν θέλω. ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ἡ ἀγανάκτησίς σας ἐξελέγεται
τὴν χεῖρα τρίτου δὲν ἐκείνην ἄξιός
ἐκ τῆς χεῖρός σας νὰ παθάνω. Τὰς πληγὰς
τοῦ ἐκλεγέντος παρ' ἡμῶν ὀραχίονος
δὲν θάποκρούσω· χρεωστῶ νὰ σεθασθῶ
ἐκεῖνον, ὅστις προμαχεῖ ὑπὲρ ὑμῶν.
Καὶ χαίρων ὅτι παρ' ὑμῶν προέρχονται,
ἀφοῦ διὰ τῶν ὅπλων τὴν τιμὴν ὁμῶν
ὑπερασπίζει, ἀνοικτὰ τὰ στέρνα μου
θὰ τῷ παρουσιάσω, ἀσπαζόμενος
τὴν χεῖρα, ἥτις μὲ φονεύει· πράγματι
διὰ τῆς ἰδικῆς του.

XIMENH

Ἄν τὸ θλιβερόν
καθῆκον, ὅπερ μ' ἀναγκάζει ἄκουσαν
νὰ σε καταδιώξω, εἰς τὸ φίλτρον σου
τοιούτον νόμον ἐπιβάλλη αὐστηρὸν
καὶ ἂν ἐκόντα καὶ ἀνυπεράσπιστον
εἰς τὸν ἀναλαθόντα τὸν ἀγῶνά μου
σὲ παραδίδῃ, μὴ ἐν τῇ πωρώσει σου,

Ροδρίγε, λησμονήσης ὅτι πρόκειται
περὶ τιμῆς σου μᾶλλον ἢ περὶ ζωῆς
καὶ ὅτι ὅσον ἂν ἐδοξάσθης ζῶν.
ὁ θάνατός σου ἦττα θὰ θεωρηθῇ.
Προσφιλεστέρα ἢ τιμή σου καὶ ἐμοῦ
σοὶ ἦτο, ὅτε ἔθαψε τὰς χεῖράς σου
τὸ τοῦ πατρός μου αἷμα καὶ σ' ἠνάγκαζε
παρὰ τὸν ἔρωτά σου νὰ ἀπαρνηθῇς
τὴν γλυκυτάτην ὅλων τῶν ἐλπίδων σου,
τῆς φίλης σου Χιμένης τὴν ἀπόκτησιν.
Πῶς τὴν τιμὴν σου παραδέλεις σήμερον
τοσοῦτον, ὥστε προτιμᾷς νὰ ἡττηθῇς
χωρὶς ἀμύνης; Ποία τὴν ἀνδρείαν σου
ἀνωμαλία ταπεινώνει; Διατί
δὲν ἔχεις ταύτην τοῦ λοιποῦ, ἢ διατί
τὴν εἶχες πρῶτην; Μόνον κατ' ἐμοῦ λοιπὸν
ἀνδρείος ἦσε, ὅταν δὲ δὲν πρόκειται
νὰ μὲ λυπήσης, ἀποθαίνεις ἄτολμος;
Τοιαύτην, ὦ Ροδρίγε, πρὸς τὸν κόμητα
σκληρότητα δεικνύεις, ὥστε δέχσαι,
καταβαλὼν ἐκείνον, ἄλλον νικητὴν
ἀμαχητὶ νάναγνώρισῃς; Ἐπάρχει
χωρὶς νὰ θέλῃς νὰποθάνῃς, ἄφες με
νὰ σὲ καταδικάσω, καὶ προστατεύσου
ἂν τὴν ζωὴν δὲν θέλῃς, τὴν τιμὴν σου κἂν.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ἄφ' οὗ κατὰ τῶν Μαύρων ἐθισμῶδες
καὶ τὸν ἀνδρεῖον κόμητα ἐφόνευσας,
τί ἄλλο πλέον ἀπαιτεῖ ἢ δόξα μου;
Τὴν ἄμυνάν μου δύναται ν' ἀπαξιῶ;
ἐγνώσθη ὅτι καὶ τ' ἀτόλμητα τολμᾷ
ἢ τόλμη μου νὰ πράξῃ καὶ π' ἀδύνατα
νὰ κατορθώσῃ δύναται τὸ θάρρος μου,
καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦτο τὸ στερέωμα
οὐδὲν μοι μᾶλλον τῆς τιμῆς πολυτίμον.
Οὐχί, Χιμένη, ὅ,τι κἂν πιστεύσῃτε,
πρὸς τὸν δὸν Σάγχον δύναται μονομαχῶν
ὁ δὸν Ροδρίγος ν' ἀποθάνῃ, οὐδαμῶς
διακυβεύων τὴν κτηθεῖσαν δόξαν του·
ἐπ' ἀνανδρία δὲν θὰ κατηγορηθῇ
οὐδέποτε, ἀλλ' οὔτε θὰ θεωρηθῇ
ὅτι ἡττήθη ἢ ἠνέχθη νικητὴν.
Ἀπλῶς θὰ εἴπῃ πᾶς τις τὰ ἐπόμενα:
„Ἡγάπα τὴν Χιμένην· δὲν ἠθέλησε

„νά ζήσῃ φέρων τὸν κλοιὸν τοῦ μίσους τῆς·
 „ὀπέκυψ' ἐκούσιως εἰς τὴν αὐστηράν
 „βουλὴν τῆς τύχης, ἥτις ἐξεθίαζε
 „τὴν φίλην του τὸν θάνατόν του νὰ ζητῇ.
 „Τὴν κεφαλὴν του ἤθελεν, ἐκεῖνος δὲ
 „ἐσκέφθη ὅτι ἐγκλημα θά ἔπραττεν
 „ἂν τὴν ἤρνεϊτο Τὴν τιμὴν του ἐκδικῶν
 „ἀπώλεσε τὸν ἔρωτά του· ἐκδικῶν
 „τὴν δέσποινάν του τὴν ζωὴν ἀπώλεσε.
 „Καὶ ὅσας κἂν ἐλπίδας ἢ καρδίᾳ του,
 „δεδουλωμένη καὶ δεσμώτις, ἔτρεφε,
 „τῆς μὲν Χιμένης τὴν τιμὴν προδότησε
 „τὴν δὲ Χιμένην τῆς ἰδίας του ζωῆς“.
 Ὁ θανατὸς μου ἄρα ὁ ἐκούσιος
 ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ εἰς τὴν δόξαν μου
 ἀντὶ κηλίδος νέαν αἰγλήν καὶ τιμὴν
 θά περιάψῃ ταύτην, ὅτι πλὴν ἐμοῦ
 νὰ ἱκανοποιήσῃ, δέσποινα ὑμᾶς
 οὐδεὶς θά ἦτο ἄλλος ἱκανός.

XIMENH

Ἄφ' οὗ
 ἐκ τοῦ θανάτου νὰ σε ἀποτρέψωσι
 ἀδυνατοῦσιν ἢ ἰδίᾳ σου ζωῇ
 καὶ ἡ τιμὴ σου, ἂν παρὲς σ' ἡγάπησα,
 ὀπερᾶσθαι σεαυτὸν πρὸς ἀμοιβήν.
 Ροδρίγε, ὅπως μ' ἀπαλλάξῃς θέσεως
 εἰς ἄνδρα μισητὸν παραβιβούσης με
 καὶ λύτρωσόν με κρατερῶς μαχόμενος
 ἀπὸ τὰς χειράς τοῦ δὸν Σάτχου. Φίλτατε,
 τολμῶ νὰ εἶπω πλέον τι· πολέμησον
 ἵνα κατασιγάτῃς τὴν ἐκδίκησιν
 καὶ ἐκθιάσῃς οὕτω τὸν καθήκόν μου·
 καὶ ἂν εἰσέτι ζῇ ἐν τῇ καρδίᾳ σου
 ὁ ἔρως πρὸς με, νικητὴς ἐπάνελθε
 ἐκ τοῦ ἀγῶνος, οὐ εἰμὶ τὸ ἔπαθλον.
 Ὑγίαινε! Τοῦ αἵσχους τὸ ἐρόθημα
 αἰσθάνομαι τὴν λέξιν ταύτην λέγουσα.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ (μόνος)

Ἐχθρὸς ὑπάρχει πλέον, ὃν δὲν δύναμαι
 νὰ καταβάλω; Μαῦροι καὶ Καστιλλανοί

καὶ Ναβαρραῖοι, σπεύσατε ! Προσέλθετε
ἄνθρωποι οἱ ἄνδρεῖσι, ὅσους ἔθρεψεν
ἡ Ἰσπανία, καὶ ἐν φάλαγγι πυκνῇ
προσβάλλετε τὴν χεῖρα, ἣν ἀνίκητος
κρατύνει ἔρως καὶ ἐλπίς περιίθυμος.
Ὅσοι κἂν ᾔσθε, δὲν θὰ ἐπαρκέσητε
τοῦ ἔρωτος τὸ μένος νὰ νικήσῃτε

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Εἰς σὲ καὶ πάλιν, σέβας πρὸς τὸ γένος μου,
τὸ παριστῶν μοι ἔγκλημα τὸ φίλτρον μου,
θὰ ὑπακούσω ; Ἡ θάκούσω, ἔρως, σέ,
ὕπὸ τὸ κράτος τοῦ ὑποίου τὸ γλυκὺ
οἱ πόθοι τῆς ψυχῆς μου ἐπανίστανται ;
Εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο θὰ ὑποταγῇς,
δειλαία βασιλόπαις ; Ἡ ἀνδρεία σου,
Ροδρίγε, ἄξιόν μου σὲ κατέστησεν
ἀλλ' οἴμοι ! παρὰ πᾶσαν τὴν ἀνδρείαν σου
ἐκ ρίζης βασιλέων δὲν ἐδολόστησας !
Ἄγρίως, τύχη, διατί τὸ γένος μου
εἰς τὰς εὐχὰς μου ἀντιτάσσεις ; Διατί
τόσον ἐπαιτίαν ἀρετῆς ἡ ἐκλογὴ
τὸν ἔρωτά μου νὰ σπαράττῃ ἀπηλῶς ;
Εἰς ποῖον, ὦ Θεέ μου, ἡ καρδίᾳ μου
θὰ βυθισθῇ δακρύων πέλαγος, ἐὰν
δὲν κατορθώσῃ μετὰ βάσανον μακρὰν
τὸν ἔρωτα νὰ σθέσῃ ἢ ἀποδεκτὸν
τὸν προσφιλεῖ της νάναδείξῃ ; Ἄλλ' ἀρκεῖ,
ἀρκεῖ ἅς παύσῃ πλέον πᾶς ἐνδοιασμός.
Δὲν συγχωρεῖται ἐπαξίας ἐκλογῆς
ἢ παρὰ πάντα λόγον περιφρόνησις.
Ἄν εἰς μονάρχας μόνον μὲ προώρισεν
ἡ γέννησίς μου, εἶναι ὅμως ἔνδοξον
καὶ σοῦ νὰ ᾔμαι, ὦ Ροδρίγε, σόζυγος.
Νικήσας δύο βασιλεῖς πῶς στέμματος
καὶ σκήπτρου νὰ στερῆσαι εἶναι δυνατόν ;
Τὸ ὄνομα ἐκεῖνο, ὅπερ εὐκλεῶς
ἐκέρδησας, τὸ μέγα ὄνομα τοῦ Σίδ,
δὲν φανερῶναι τίνων εἶναι δίκαιον
νὰ βασιλεύσῃς ; Ἀξίός μου εἶναι ναί
ἀλλ' ἡ Χιμένη τῆς καρδίας του κρατεῖ.
Ἐγὼ τὸ δῶρον τοῦτο τῇ προσήνεγκον,

μὲ παραγράφει δ' αὖτῃ μου ἡ δωρεά.
Ἐλάχιστον τὸ μῖσος, ὅπερ μεταξὺ
ἐκείνων παρεμβάλλει θάνατος πατρός,
καὶ ἀκουσίως τὸ καθήκον θυγατρὸς
καταδιώκει πατροκτόνον ἔραστήν.
Οὐτ' ἐκ τοῦ φόνου, οὔτε ἐκ τῆς λύπης μου
δὲν ἔχω ἄρα νὰ ἐλπίσω τι, ἀφοῦ
ἡ μοῖρα τιμωροῦσά με ἐπέτρεψε
νὰ ἐπιζῇ ὁ ἔρως μεταξὺ ἐχθρῶν.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἡ ἱερφάντη, Ἡλεονώρα

Ἡ ἸΝΦΑΝΤΗ

Ἡλεονώρα, τί ζητοῦσα ἔρχῃσαι;

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Διὰ τὴν ἡσυχίαν νὰ σὰς συγχαρῶ,
ἣν τέλος πάντων ἡ ψυχὴ σὰς, δέσποινα,
ἀνεῦρεν

Ἡ ἸΝΦΑΝΤΗ

Πόθεν ἐν τῇ αὐτοῦσά μου

νά μοι προέλθῃ ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς;

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Ἐὰν ὁ ἔρως δι' ἐλπίδος τρέφεται
καὶ ἀποθνήσκῃ μετ' αὐτῆς, ὅταν δύναιται
ὁ δὸν Ροδρίγος πλέον τὴν καρδίαν σας
νὰ δελεάζῃ, δέσποινα. Γνωρίζετε
εἰς ποῖον ἡ Χιμένη τὸν προῦκάλεσε
δεινὸν ἀγῶνα ἐπειδὴ δὲ πρόκειται
ἢ νὰποθάνῃ ἢ νὰ νυμφευθῇ αὐτήν,
ἐκλείπει ἡ ἐλπίς σας καὶ τὸ πνευμά σας
εὐρίσκει θεραπείαν.

Ἡ ἸΝΦΑΝΤΗ

Ἄ! πολλοῦ γε δεῖ.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Τί προσδοκᾶτε;

Ἡ ἸΝΦΑΝΤΗ

Ποίαν δὲ σὺ δύναισαι

νά μοι ἀπαγορεύσῃς προσδοκίαν μου;

Ἄν ὁ Ροδρίγος βιασθεῖς μονομαχῇ

ὑπὸ τοιούτους ὄρους, μὴ δὲν δύναμαι
νὰ εἶρω τρόπους πρὸς ματαίωσιν αὐτῶν ;
Πολλὰ ὁ ἔρω, ὁ γλυκὺς παραίτιος
τῶν φρικωδῶν βασάνων μου, τεχνάσματα
διδάσκει τοὺς ἐρῶντας.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ

Πλὴν τί δύνασθε,
ἀφοῦ δὲν ἡδυνήθη θάνατος πατὴρ
νὰ διορύξῃ χάσμα μεταξὺ αὐτῶν ;
Διότι τῆς Χιμένης ἡ διαγωγὴ
δεικνύει ὅτι αἴτιον τοῦ διωγμοῦ.
Ὁν κατὰ τοῦ Ροδρίγου ὑποκρίνεται,
τὸ μίσος τῆς δὲν εἶναι Ἐὰν προκαλῇ
μονομαχίαν, ὅμως ὡς ὑπέρμαχον
τὸν πρῶτον προσφερθέντα ἀποδέχεται.
Τὰς χεῖρας τῶν γενναίων δὲν ἀναζητεῖ
ἄς τόσοι ἄθλοι εὐκλεεῖς ἀνέδειξαν,
Ἄρκει εἰς ταύτην ὁ δὸν Σάγχος· πράγματι
τῆς ἐκλογῆς τῆς εἶναι ἄξιος, ἀφοῦ
τὸ πρῶτον εἰς ἀγῶνα ἀποδύεται.
Ὅσῳ ἐκεῖνος εἶναι ἀπειρότερος,
τοσοῦτον ἡ Χιμένη εἶναι ἀφοῦτος.
Ἐκ τῆς ταχείας καὶ τοιαύτης ἐκλογῆς
κατανοεῖτε ὅτι ἐπεζήτησεν
ἀγῶνα τὸ καθήκον ἐκδιδόντα,
ἀγῶνα, ὅστις, νίκην δίδων εὐχερῇ
εἰς τὸν Ροδρίγον, ἐπιτρέπει εἰς αὐτὴν
κατευνασθεῖσα τέλος πάντων νὰ φανῇ.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Τὸ ἐννοῶ καὶ ὅμως ἡ καρδιά μου,
φθονοῦσα τὴν Χιμένην, πάλλει δι' αὐτόν.
ὦ ! τί νὰ αποφασίσω, δόσερως ἐγώ !

ΕΛΕ ΝΩΡΑ

Νάναμνησθῆτε εἷνος εἰσθε γενεᾶς.
Εἰς βασιλεῖς ἡ τύχη σᾶς προώρισε
καὶ ἀγαπᾶτε ἓνα σας ὑπήκοον.

Η ΙΝΦΑΝΤΗ

Ἐξ ὀλοκλήρου ὅμως ἀντικείμενον
μετέβαλεν ὁ ἔρω μου Δὲν ἀγαπῶ
τὸν δὸν Ροδρίγον πλέον, οὐδ' ἀπλοῦν τινα
ἱππότην· ὄχι, ὄχι, δὲν τὸν θεωρεῖ
ὁ ἔρω μου τοιοῦτον Ἡ καρδιά μου
ποθεῖ τὸν ἀθλοφόρον, τὸν γενναῖον Σίδ,
τὸν δύο Μαύρων βασιλέων κύριον.

Μεθ' ὅλα ταῦτα θὰ νικήσω ἑμαυτὴν,
οὐχὶ ἐκ φόβου τῶν ἐλέγχων καὶ μομφῶν,
ἀλλ' ὅπως μὴ ταραξῶ ἑρωτα πιστόν.
Καὶ ἂν τὸ στέμμα τῷ δοθῇ πρὸς χάριν μου,
ὀπίσω δὲν λαμβάνω ὅ,τι ἔδωκα.
Ἄφ' οὗ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῆς τιμῆς
ἡ νίκη τοῦ Ροδρίγου εἶναι ἀσφαλῆς,
ὕπαγωμεν καὶ πάλιν νάποδῶσωμεν
αὐτὸν εἰς τὴν Χιμένην, σὺ δ' ἡ βλέπουσα
σπαρασσομένην τὴν καρδίαν μου, ἔλθε
νά μ' ἴδῃς συμπληροῦσαν ὅ,τι ἤρχισα.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Χιμένη, Ἑλβίρα

XIMENH

Ἑλβίρα, πάσχω] Πόσον εἶμαι δυστυχὴς !
Μοὶ ἀπομένει ἀμυδρὰ μόνον ἐλπίς,
καὶ βλέπω πανταχόθεν ῥόδων ἀφορμὰς.
Εὐχὴν καμμίαν νὰ ἐκφράσω δὲν τολμῶ.
Ἄν εὐχηθῶ τι, τάχα μετανοῶ
Μονομαχοῦσι δύο μου ἀντεστάται·
τῆς μάχης ταύτης ἡ ἀρίστη ἔκβασις
θὰ μοι στοιχίσῃ δάκρυα καὶ ὅ,τι κἂν
ἡ εἰμαρμένη προορίζῃ εἰς ἐμέ,
ἢ ὁ πατήρ μου μένει ἀνεκδιήκτος,
ἢ ἀποθνήσκει ὁ ἀνὴρ, ὃν ἀγαπῶ

ELBIRA

Ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις, δέσποινα,
σᾶς ἐγγυῶνται πλήρη ἀνακούφισιν.
ἢ ἐκδικεῖτε τοῦ πατρὸς τὸν θάνατον,
ἢ τὸν Ροδρίγον ἔχετε καὶ ὅ,τι κἂν
ἡ εἰμαρμένη προορίζῃ εἰς ὑμᾶς
καὶ σᾶς δοξάζει καὶ σᾶς δίδει σύζυγον.

XIMENH

Πῶς ! τὸν ὑποπεσόντα εἰς τὴν μίσος μου
εἰς τὴν ὀργὴν μου. τὸν φονέα τοῦ πατρὸς
ἢ τοῦ Ροδρίγου ! Οἶμοι ! Ἐκατέρωθεν
προσφέρεται μοι σύζυγος, παμφίλτατον
εἰσέτι αἶμα στάζων. Ἡ καρδιά μου
καθ' ἑκατέρου τούτων ἐπανίσταται.

Τὸ τέρμα τοῦ ἀγῶνος ὃν προῦκάλεσα,
φοβοῦμαι πλεόν ἢ αὐτὸν τὸν θάνατον.
Ἐκδίκησις καὶ ἔρως ταραξίφρονες,
ἀντὶ τιμῆς τοιαύτης δὲν μὲ θέλγετε!
Καὶ σὺ, ὦ μοῖρα, ἥτις τόσον ἀπηνῶς
μὲ κατατρύχεις, τὸν ἀγῶνα πέρανον
ἀκρίτως καὶ οὐδὲν' ἀναδεικνύουσα
οὔτε νενικημένον, οὔτε νικητὴν.

ΕΛΒΙΡΑ

Σκληρὰ θὰ ἦτο ἂν θὰ σὰς εἰσήκουε.
Θὰ ἦτο νέον δι' ἡμᾶς μαρτύριον.
ἂν καὶ μετὰ τὴν μάχην ἠναγκάζεσθε,
τὴν ζέουσαν καὶ πάλιν ἀγανάκτησιν
βυσσοδομοῦσα νὰ ζητῆτε δίκαιον
καὶ νὰπαιτῆτε πάντοτε τὸν θάνατον
τοῦ ἐραστοῦ σας. Προτιμότερον πολὺ
τὴν κεφαλὴν του ἂν ἡ νίκη στέφουσα
σὰς ἐπιβάλῃ σιωπὴν, ὡς δέσποινα,
ἂν νὰ ὑποταχθῆτε εἰς τοὺς πόθους σας
ὁ βασιλεὺς σὰς ἀναγκάσῃ.

ΧΙΜΕΝΤ

Καὶ φρονεῖς
ἐὰν νικήσῃ, ὅτι θὰ ὑποταγθῶ;
Ἀνέκκλητον, Ἐλβίρα, τὸ καθήκον μου
καὶ ἡ ἀπώλεια μου ἀθεράπευτος
καὶ δὲν ἀρκοῦσι πρὸς ὑπόταξιν αὐτῶν
ἡ κρίσις τοῦ ἀγῶνος καὶ ἡ θέλησις
μονάρχου. Τὸν δὲν Σάγγχον ἴσως δύναται
μετ' εὐχερείας νὰ νικήσῃ, ἀλλ' οὐχὶ
καὶ μετὰ τούτου τῆς Χιμένης τὴν τιμὴν.
Ὅ,τι κἂν ὑπεσχέθῃ εἰς τὸν νικητὴν
ὁ ἀναξ, πλείστους ἄλλους δύναται ἐχθροὺς
νὰ ἐξεγείρῃ ἢ τιμὴ μου κατ' αὐτοῦ.

ΕΛΒΙΡΑ

Προσέξατε μὴ ἐπὶ τέλους ὁ Θεός,
τὴν ὑπερηφάνιαν ταύτην τιμωρῶν,
σὰς χορηγήσῃ ἣν ζητεῖτ' ἐκδίκησιν!
Πῶς! ἐξακολουθεῖτε ν' ἀποκρούητε
τὴν εὐτυχίαν, ἥτις σὰς προσφέρεται,
τὴν εὐτυχίαν ταύτην ὅτι δύνασθε
νὰ σιωπᾶτε σήμερον μετὰ τιμῆς;
Τί τὸ καθήκον τοῦτο ἀπαιτεῖ λοιπὸν
καὶ τί ἐλπίζει; Τὸν πατέρα δύναται

ὁ τοῦ Ροδρίγου νάναστίηθ θάνατος ;
Μία μόνη συμφορὰ δὲν σὰς ἀρκεῖ ;
Τί θέλετε ; ἐπὶ θανάτῳ θάνατον
καὶ θλίψεις ἐπὶ θλίψεσι ; Προσέχετε !
Ἐν τῇ ἰδιοτρόπῳ τῆς τιμῆς ὑμῶν
ἐπιμονῇ ἀξία δὲν παρίστασθε
τοῦ προσριζομένου εἰς ὑμᾶς ἀνδρός·
καὶ ἴσως ἡ δικαία τοῦρανοῦ ὀργή,
τόν θάνατον ἐκείνου ἐπιτρέπουσα
θὰ σὰς ἀφήσῃ τὸν δὸν Σάγχον σύζυγον.

ΧΙΜΕΝΗ

Ἀρκεῖ, Ἐλβίρα, ὅσον πάσχω καὶ πονῶ !
Μὴ ἐπιτείνῃς τὴν φικτὴν ὁδύνην μου
διὰ τοιούτου ἀπαισίου οἰωνοῦ.
Θὰ ἐπρωτίμων, ἐὰν ἦτο δυνατόν,
νὰ ἀποφύγω ἀμφοτέρους, ἂν δὲ μὴ,
ὕπερ Ροδρίγου αἱ εὐχαὶ μου ἄπασαι
ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἀπευθύνονται·
οὐχὶ διότι πρὸς αὐτὸν μὲ φέρονσι
βεβήλων πόθων ἀπολαυστικαὶ ὁρμαί,
ἀλλὰ διότι, ἂν ἐκεῖνος νικηθῇ,
εἰς τὸν δὸν Σάγχον θὰ ὁδηῶ ὡς λάφυρον.
Ὁ φόβος οὗτος τῶν εὐχῶν μου αἴτιος...
Τί βλέπω ὁμῶς ; ὦ, τῆς δυστυχίας μου !
Τετέλεστα, Ἐλβίρα.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Δὸν Σάγχος, Λιμένη, Ἐλβίρα.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Εἰς τοὺς πόδας σας
τὸ ξίφος τοῦτο προσκομίζω, δέσποινα.

ΧΙΜΕΝΗ

Πῶς ! ἀποστάζον ἔτι ἐκ τοῦ αἵματος
τοῦ δὸν Ροδρίγου. Πῶς, ἐπίβουλε, τολμᾶς
ἐνώπιόν μου νὰ ἐμφανισθῇς, ἀφοῦ
ὅτι πρὸ πάντων ἐπὶ γῆς ἠγάπησα
μὲ ἀφαιρεῖς ; Ἀποκαλύψου, ἔρως μου,
μὴ δειλιάσῃς τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκραγῇς !
Ἐξεδικήθη τοῦ πατρός μου ἡ σκιά·
μὴ ὑποκρύπτου πλέον. Ἡ αὐτὴ πληγὴ
τὴν δόξαν καὶ τιμὴν μου ἐξησφάλισε,

τὴν τάλαιναν καρδίαν μου ἀπήλπισε,
τὸν ἔρωτά μου ἤλευθέρωσεν.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ἐάν

ἡρεμωτέρα ἦσθε....

XIMENH

Νὰ μοὶ ὁμιλῇς
τολμᾶς εἰσέτι, ἀποτρόπαιε φονεῦ
τοῦ λατρευτοῦ μοι ἥρωος. ὦ! ὕπαγε.
Προδοτικῶς βεθαίως τὸν κατέδαλεις.
Πρὸ ἀντιπάλου, οἷος σύ, οὐδέποτε
ὁ πρῶτος τῶν ἀνδρείων θὰ ὑπέκυπτε.
Μηδὲν ἐλπίσης ἀπολύτως παρ' ἐμοῦ
τὴν ἐλαχίστην χάριν δὲν σοὶ χρεωστώ.
Νομίζων ὅτι ἐκδικεῖς τὴν δόξαν μου
ἀφ' ἡρεσᾶς μου τὴν ζώην.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Παράδοξος

ἡ στάσις σας, κυρία· πρὶν ἀκούσητε....

XIMENH

Νὰ σὲ ἀκούσω θέλεις ἐγκαυχώμενον
διὰ τὸν θάνατόν του; Ἀπαθεῖστα
νάκούσω σὲ θρασέως ἀφηγοῦμενον
τὴν συμφορὰν ἐκείνου, τὴν ἀνδρείαν σου,
τὸ ἐγκτήμα μου!

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Διέγος, δὸν Ἀρίας,
δὸν Σάγχος, δὸν Ἀλόνσος, Χιμένη, Ἐλβίρα.

XIMENH

Δὲν ὑπάρχει, βασιλεῦ,
ἀνάγκη πλέον νὰ τηρήσω σιωπὴν
περὶ ἐκείνου, ὅπερ παρὰ πάσας μου
τάς προσπάθειάς νὰ ποκρύψω εἰς ὑμᾶς
δὲν ἴσχυσα. Ἡγάπων, τὸ γνωρίζετε·
ἀλλ' ὅπως ἐκδικήσω τὸν πατέρα μου,
ἐξήτησα τοσοῦτον φίλης κεφαλῆς
τὴν προγραφὴν. Ἡ ὑμετέρα, βασιλεῦ,
Μεγαλειότης εἶδε πῶς ἠνάγκασα
τὸν ἔρωτά μου εἰς καθήκον ἱερὸν

νά υποκύψῃ. Τέλος φεῦ! ἀπέθανεν
ὁ δὸν Ροδρίγος, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ
ἀπὸ ἐχθρᾶς ἀσπόνδου μὲ μετέβαλεν
εἰς τεθλιμμένην ἔρωμένην. Ὡφείλον
εἰς τὸν γεννήσαντά με τὴν ἐκδίκησιν·
ὀφείλω εἰς τὸν ἔρωτά μου τοῦ λοιποῦ
τὰ δάκρυά μου ταῦτα μὲ ἀπώλεσεν
ἀναλαβὼν ὁ Σάγχος τὸν ἀγῶνά μου
καὶ εἰς τὴν χεῖρα, ἥτις μὲ ἀπώλεσε,
προσφέρομαι ὡς ἄθλον. Ἄν, ὦ βασιλεῦ,
νά συγκινήσῃ τοὺς μονάρχας δύναται
ὁ οἶκτος, πρὸς Θεοῦ, ἀνακαλέσατε,
σᾶς ἱκετεύω, νόμον τόσον ἀπηνή·
ὡς ἄθλον νίκης ἥτις μὲ ἀφῆρσε
τὸν ἄνδρα ὃν ἠγάπων καὶ ἐλάτρευο·
τῷ καταλείπω τὴν περιουσίαν μου.
Ἄς με ἐγκαταλείψῃ εἰς ἐμὲ αὐτὴν
ὅπως κλεισθεῖσα εἰς τι μοναστήριον
θρηνηῶ ἀπαύστως μέχρι τελευταίας μου
πνοῆς τὸν τε πατέρα καὶ τὸν ἔραστήν.

ΔΟΝ ΔΙΕΡΟΣ

Ἐρᾶται, τέλος, βασιλεῦ, καὶ ἐγγέλμα
οὐδόλως πλέον κρίνει τὸ ὁμολογεῖν
τὸν νόμιμόν της ἔρωτα.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Ἀπόβαλε,
ἀγαπητὴ Χιμένη, τὴν ἀπάτην σου.
Ὁ ἔραστής σου δὲν ἀπέθανε· ψευδῶς
ὁ ἡττηθεὶς δὸν Σάγχος σοὶ παρέστησε
τὰ τοῦ ἀγῶνος.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ

Ἵπερβάλλουσα σπουδῇ
καὶ ἀγωνία ὅλως ἀκουσίως μου
τῆς πλάνης ταύτης ἔγεινε παραίτιος.
Ἐπανηρχόμην ἐκ τῆς μάχης, βασιλεῦ,
τὴν ἐκδασίν της ὅπως τῇ ἀφηγηθῶ.
Ὁ μέγας ἥρωας, ὅστις τὴν καρδίαν μου
κατέκτησε, μοὶ εἶπεν ἀφοπλίσας με·
„Μὴ ἔχε φόβον· προτιμῶ τὴν νίκην μου
„νᾶφήσω ἀβεβαίαν καὶ ἀόριστον
„παρὰ νὰ χύσω ζέον αἷμα μαχητοῦ
„ὕπὲρ Χιμένης ριψοκινδυνεύσαντος.
„Ἀλλ' ἐπειδὴ, δὸν Σάγχε, τὸ καθήκόν μου

„πλησίον νῦν τοῦ βασιλέως μὲ καλεῖ
 „σὺ ἀντ' ἐμοῦ νὰ τῇ ἐκθέτης ὕπαγε
 „τὰ τοῦ ἀγῶνος καὶ παρὰ τοῦ νικητοῦ
 „νὰ προσκομίσης εἰς αὐτὴν τὸ ξίφος σου..
 Καὶ ὕπακούσας ἤλθον, τὴν ἡπάτησε
 τὸ ξίφος τοῦτο· νικητὴν μ' ἐνέμισεν
 ἰδοῦσά με ἐπανελθόντα, καὶ εὐθὺς
 τὸν ἔρωτά της ἡ ὀργὴ προέδωκε
 τοσοῦτον παρ' ἰσχύος, ὥστε ἀτυχῶς
 καὶ πρὸς στιγμήν νὰ τύχω ἀκροασιῶς
 δὲν ἠδυνήθην. Βασιλεῦ, τὸ κατ' ἐμέ,
 καὶ ἡττημένος εὐτυχῆς λογιζομαι·
 καὶ ἂν παρὰ τοὺς πόθους τῆς καρδίας μου
 ἀπώλεσα ἐκείνην, ὅπως ἀγαπῶ
 τὴν ἦτταν ταύτην, ἥτις εἶναι ἔρωτος
 ἀκραιφνεστάτου νίκη.

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Νὰ ἐρυθριᾷς

δι' ἔρωτα τοσοῦτον, θύγατερ, ἀγνό,
 δὲν πρέπει πλέον, οὔτε νὰ ἐπιζητῇς
 τὴν ἀποκήρυξίν του· ἀγασσὶ αὐτὸς
 ὅς μὴ σε παραπέιθῃ. Ἐξέφυγας
 τὴν ἀγαθὴν σου φήμην, τὸ ἀνδράκην σου
 ἐξώλησας ταλαίῳ, τὸν πατέρα σου
 ἐξέσπλυνες. Πλήρης ἦν ἐκδικήσεως
 τὸ ὅτι τὸν Ροδριγόν σου εἰς κίνδυνον
 τοσάκις ἀδυστάκτως περιέστειρας.
 Ὡς βλέπεις ἄλλως ὁ Θεὸς ἐκτελεῖται·
 μὴ ἔσο πλέον ἀπειθής, ὦ θύγατερ,
 εἰς τὴν διαταγὴν μου, ἥτις σύζυγον
 τὸν ἐκλεκτὸν σοὶ δίδει τῆς καρδίας σου.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΗ

Δὸν Φερνάνδος, δὸν Διέγος, δὸν Ἀλφιας, δὸν Ροδρι-
 γος, δὸν Ἀλόνσο, δὸν Σάγχος, ἡ Ἰνφάντη,
 Χιμένη, Ἐλεονώρα, Ἐλβίρα

Ἡ ΙΝΦΑΝΤΗ

Χιμένη, παῦσον κλαίοντα καὶ δέχθητι
 ἀλόπως τὸν γενναῖον τοῦτον νικητὴν
 ἐκ τῶν χειρῶν ἡγεμονίδος φίλης σου.

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Συγγνώμην δὲν ἐνώπιόν σας, βασιλεῦ,
 ἐξ εὐλαθείας ἔρωτος γονυπετῶ
 πρὸ τῆς Χιμένης. Δέσποινα δὲν ἔρχομαι
 ὡς ἄθλον νίκης ἀπαιτῶν τὴν χειρὰ σας,
 ἀλλὰ καὶ πάλιν προσκομίζων εἰς ὑμᾶς
 τὴν κεφαλὴν μου. Δὲν θὰ ἐπικαλεσθῇ
 μονομαχίας δίκαια ὁ ἔρως μου
 ἢ καὶ τοῦ βασιλέως τὴν ἀπόφασιν.
 Ἄν δσα ἤδη ἔπραξα σᾶς φαίνωνται
 μὴ ἐπαρκοῦντα πρὸς ἱκανοποίησιν
 πατρὸς ἀποθανόντος, εἶπατέ μοι τί
 νὰ πράξω ἄλλο πρέπει πρὸς ἐξίλασιν
 τῆς δόξης καὶ τιμῆς σας; Ἀντιπάλων μου
 νὰ καταβάλω μυριάδας; Εἰς τῆς γῆς
 τὰ ἄκρα νὰ ἐκτείνω τοὺς ἀγῶνάς μου;
 Νὰ ἐκδιώσω μόνος μου στρατόπεδον;
 Ολόκληρον νὰ τρέψω εἰς φυγὴν στρατόν;
 Νὰ ὑπερβῶ καὶ τοὺς τῶν μύθων ἥρωας;
 Ἄν πά τα ταῦτα ἦναι τέλος ἀρκετὰ
 τὸ ἐγκλημὰ μου ν' ἀποπλύσῃ, τολμῶ
 νὰ τὰ ἐπιχειρήσω καὶ θὰ θνηθῶ
 νὰ τὰ ἐπιτελέσω. Ἄν δέ, Δέσποινα,
 ἢ ὑπερήφανός σας ἀπαιτῇ τιμὴ
 ἀδικοπήτως πρὸς ἱκανοποίησιν
 τὸν τοῦ ἐνόχου θάνατον, μὴ καὶ ἐμοῦ
 τῶν τῶν ἀνθρώπων δύναμιν ὀπλίζετε.
 Τὴν κεφαλὴν μου φέρω εἰς τοὺς πόδας σας.
 Ἐκδικηθῆτε τῇ ἰδίᾳ σας χειρὶ
 Ἡ χεὶρ σας μόνη δικαιούται νὰ νικᾷ
 τοὺς ἀνίκητους· λάβετε ἐκδίκησιν
 εἰς πάντα ἄλλον τῶν θνητῶν ἀνέφικτον.
 Ἄλλ' ἀποχρῶσαν κρίνατε τοῦλάχιστον
 πρηνὴν τὸν θάνατόν μου· μὴ ἐξώσητε
 τὸν ἀτυχὲ Ροδρίγον ἐκ τῆς μνήμης σας.
 Καὶ ἐπειδὴ ἦναι εἰς τὴν δόξαν σας
 ἐκὼν προσφέρω ἑμαυτόν, τὴν μνήμην μου
 τηρήσατε, Χιμένη καὶ οἰκτείρουσα
 τὴν ἀπηνῆ μου τύχην εἶπατέ ποτε:
 "Ἐάν δὲν με ἤγάπα, δὲν θὰ πέθνησκα".

ΧΙΜΕΝΗ

Ἐγέθητι, Ροδρίγε. Ναί, ὁμολογῶ
 ὅτι νὰ κρύψω, βασιλεῦ, δὲν δύναμαι
 μεθ' ὅσ' ἀκριτομύθως σᾶς ἐδῆλωσα.

Τὰς ὑπερόχους τοῦ Ροδρίγου ἀρετὰς
δὲν ἠδυνάμην νὰ μισήσω· ἄλλως δὲ
ὁπόταν ὁ κελεύων ἦναι βαριλεὺς
ὁφείλει πᾶς τις εὐλαθεῖ ὑποταγῇ.
Εἰς ὅτι ὁμῶς καὶ με κατεδίκασεν
ἡ ὑμετέρα βασιλεία. δύνатаι
τὸν γάμον τοῦτον θεμιτὸν νὰ θεωρῇ;
Καὶ ὅταν νὰ βιάσω τὸ καθήκον μου
μὲ διατάσῃ ἡ δικαιοσύνη της
πρὸς τὴν διαταγὴν της συμβιβάζεται;
Ἄν ὁ Ροδρίγος τόσον ἀπαραίτητος
ἀπέβη εἰς τὸ κράτος, πρέπει ἄρα γε
ἐγὼ νὰ ἤμαι τίμημα τῶν ἄθλων του
καὶ ν' ἀποδῶ δικαίως ἀντικείμενον
ἐλέγχου αἰωνίου ὅτι ἔδωκα
τὴν χειρὰ μου εἰς αἷμα πατρικόν:

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Πολλὰ

ὁ χρόνος ἤδη νόμιμα ἀνέδειξε
θεωρηθέντα κατ' ἀρχὰς ἀθέμιτα.
Ἀνδρείως ὁ Ροδρίγος σὲ κατέκτησε
καὶ τῷ ἀνήκει. Ἄλλ' ἐχθρὸς τῆς δόξης σου
δὲν εἶμαι ὥστε νὰ τῷ ὀψώμῳ παρηβῇ
τῆς νίκης του τὸ ἄθλον. Ἡ ἀναβολὴ
τοῦ γάμου σας οὐδ' ὁλῶς συνεπάγεται
τὴν κύσιν νόμου, ὅστις σὲ προαίρεσεν
ὡς σύζυγόν του· χρόνος ἄς μὴ ὀκισθῇ
ἂν θέλῃς, λάβε πρὸς παρακινῆαν του
ἐν ὅλον ἔτος.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ σὺ
τὰ ὅπλα σου, Ροδρίγε, λάβε καὶ ἀφοῦ
ἐνίκησας τοὺς Μαύρους ἐπελάσαντας
καὶ ἀποκρούσας τὰς δεινὰς ἐφόδους τῶν
ἀνέτρεψας τὰ σχέδιά των, ὕπαγε,
καὶ τὸν στρατὸν μου ἄγων πῶρ καὶ μάχαραν
καὶ ἐρημίαν φέρε εἰς τὴν χώραν των.
Εἰ δονατὸν δέ, μᾶλλον ἄξιος αὐτῆς
ἐπάνελθε ἐκεῖθεν, κατακτώμενος
τοιαύτην φήμην, ὥστε δόξαν καὶ τιμὴν
τὸν μετὰ σοῦ νὰ θεωρήσῃ γάμον της

ΔΟΝ ΡΟΔΡΙΓΟΣ

Ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς χώρας μου
καὶ ὅπως λάβω τὴν Χιμένην σύζυγον,

τί ὁ βραχίων οὗτος δὲν θὰ δυνήθῃ
νὰ διαπράξῃ; Καίτοι δὲ μακρὰν αὐτῆς
δεινῶς θὰ πάσχω, εὐτυχία ἄρρητος
μοὶ εἶναι ὅτι νὰ ἐλπίζω θύναμαι

ΔΟΝ ΦΕΡΝΑΝΔΟΣ

Εἰς τοῦ Ροδρίγου τὴν ἀνδρείαν ἔλπιζε
καὶ εἰς τοῦ ἀνακτός σου τὴν ὑπόσχεσιν·
καὶ τῆς καρδίας τῆς ωραίας φίλης σου
δεσπόζων ἀπὸ τοῦδε, τοὺς ἐνδοιασμοὺς
τιμῆς ὑποπτησούσης καὶ τοὺς πόθους σου
ἀποκρουούσης ἄφες νὰ νικήσωσιν
ὁ χρόνος, ἡ ἀνδρεία καὶ ὁ ἀναξ σου.

ΤΕΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000020682

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Ι. Racine.-ΦΑΙΔΡΑ, τραγωδία εἰς πρά-
ξεις πέντε.

„ ΑΘΑΛΙΑ, τραγωδία εἰς πρά-
ξεις πέντε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τιμᾶται Δραχμῶν 2